

Α.Τ.Ε.Ι ΚΑΛΑΜΑΤΑΣ
ΣΧΟΛΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ & ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ
ΤΜΗΜΑ ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ & ΕΛΕΓΚΤΙΚΗΣ ΛΟΓΙΣΤΙΚΗΣ



ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

ΚΡΑΤΙΚΗ ΕΠΟΠΤΕΙΑ ΣΤΙΣ ΕΛΛΗΝΙΚΕΣ ΑΣΦΑΛΙΣΤΙΚΕΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ

ΤΗΣ
ΠΑΝΑΓΙΩΤΑΣ ΚΑΠΑΚΑ

ΕΠΙΒΛΕΠΩΝ ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ: ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΠΑΝΤΕΛΟΠΟΥΛΟΣ

ΚΑΛΑΜΑΤΑ

-2013-

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Στις σύγχρονες κοινωνίες γίνεται κοινώς παραδεκτό ότι όσο πιο ανεπτυγμένος είναι ο ασφαλιστικός θεσμός σε μία κοινωνία, τόσο λιγότερα είναι και τα κοινωνικά προβλήματα που εμφανίζονται. Ο ασφαλιστικός κλάδος εξελίσσεται δυναμικά τα τελευταία χρόνια στη χώρα μας και η εξέλιξη αυτή οφείλεται στο γεγονός ότι η ασφάλιση είναι ένα ουσιώδες αγαθό αφού τόσο οι ιδιώτες όσο και οι επιχειρήσεις βασίζονται σ' αυτό προκειμένου να εξασφαλίσουν ουσιώδεις υπηρεσίες αλλά και να προστατευθούν από τυχόν οικονομικές ή άλλες καταστροφές.

Η προστασία του ασφαλιστικού κοινού καθίσταται ζήτημα ιδιαίτερος σημαντικό όπου η πολιτεία θα πρέπει σε κάθε περίπτωση να μεριμνήσει για την εξασφάλιση της με την ανάπτυξη αποτελεσματικών μηχανισμών ρύθμισης και εποπτείας του χρηματοπιστωτικού συστήματος. Οι μέχρι τώρα ανακλήσεις αδειών ασφαλιστικών επιχειρήσεων ανέδειξαν το πρόβλημα καθώς και την διαχρονική αδυναμία των εποπτικών μηχανισμών του Κράτους να αποτρέπουν τέτοιες καταστάσεις, με τελικό αρνητικό αντίκτυπο στους ασφαλισμένους-καταναλωτές.

Σκοπός της παρούσας εργασίας είναι να αναδείξει με όσο το δυνατόν αποτελεσματικό τρόπο τους λόγους για τους οποίους η κρατική εποπτεία της ασφαλιστικής δραστηριότητας αναδεικνύεται σε θέμα ιδιάζουσας σημασίας τόσο για το ασφαλιστικό κοινό και την προστασία του, όσο και για την ίδια την πολιτεία αφού ένα αποτελεσματικό σύστημα εποπτείας το οποίο θα προωθεί και θα εγγυάται ένα διαφανές και ανταγωνιστικό επιχειρηματικό περιβάλλον, θα ενθαρρύνει την διαφοροποίηση χωρίς να διακινδυνεύει την ποιότητα των προϊόντων και υπηρεσιών και ένα σύστημα το οποίο θα διασφαλίζει ότι οι επιχειρήσεις βρίσκονται χρηματοοικονομικά σε θέση να τιμήσουν τις αναληφθείσες υποχρεώσεις τους, είναι το τελικό ζητούμενο και για τις δύο πλευρές. Η έρευνα κατέδειξε ιδιαίτερα χρήσιμα στοιχεία σχετικά με την εποπτεία των ασφαλιστικών οργανισμών και την προστασία των ασφαλισμένων.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

| | |
|---|----|
| ΠΕΡΙΛΗΨΗ..... | 1 |
| ΕΙΣΑΓΩΓΗ..... | 4 |
| ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1ο..... | 9 |
| Η ΔΟΜΗ ΤΟΥ ΑΣΦΑΛΙΣΤΙΚΟΥ ΚΛΑΔΟΥ..... | 9 |
| 1.1 Η Ασφάλιση και η Έννοια του Κινδύνου..... | 9 |
| 1.2 Βασικές Κατηγορίες Κινδύνων..... | 13 |
| 1.3 Προϋποθέσεις Ασφάλισης των Κινδύνων..... | 16 |
| 1.4 Διακρίσεις Ασφάλισης..... | 16 |
| 1.4.1 Η Έννοια της Κοινωνικής Ασφάλισης στην Ελλάδα..... | 19 |
| 1.4.2 Η Ιστορική Εξέλιξη του Συστήματος Κοινωνικής Ασφάλισης στο πλαίσιο λειτουργίας του Ελληνικού Μοντέλου Κοινωνικής Ασφάλισης..... | 22 |
| 1.5 Η Ασφαλιστική Σύμβαση και τα Βασικά Χαρακτηριστικά της..... | 25 |
| 1.5.1 Το Δικαίωμα της Ασφαλιστικής Εναντίωσης..... | 27 |
| 1.5.2 Το Δικαίωμα της Ασφαλιστικής Υπαναχώρησης..... | 28 |
| 1.5.3 Άλλες Βασικές Προστατευτικές Αρχές υπέρ του Ασφαλισμένου..... | 29 |
| 1.6 Αντασφάλιση..... | 30 |
| ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2ο..... | 32 |
| Η ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΤΗΣ ΑΣΦΑΛΙΣΤΙΚΗΣ ΑΓΟΡΑΣ..... | 32 |
| 2.1 Η Ασφαλιστική Επιχείρηση και οι Διάφορες Λειτουργίες της..... | 32 |
| 2.1.1 Η Διοίκηση της Ασφαλιστικής Επιχείρησης..... | 38 |
| 2.1.1.1 Κριτήρια Καταλληλότητας Διοικούντων της Ασφαλιστικής Επιχείρησης..... | 39 |
| 2.2 Κατηγορίες Ασφαλιστικών Επιχειρήσεων..... | 40 |
| 2.3 Κώδικας Δεοντολογίας Ασφαλιστικών Επιχειρήσεων..... | 43 |
| 2.3.1 Σκοπός και Περιεχόμενο του ΚΔΑΕ..... | 44 |
| 2.4 Άλλοι Φορείς της Ασφαλιστικής Αγοράς..... | 46 |
| 2.5 Διαμεσολαβούντα Πρόσωπα στην Ιδιωτική Ασφάλιση..... | 49 |
| 2.6 Η Ελληνική Ασφαλιστική Αγορά και η Τρέχουσα Οικονομική Κρίση..... | 52 |
| ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3ο..... | 56 |
| ΚΡΑΤΙΚΗ ΕΠΟΠΤΕΙΑ ΣΤΙΣ ΑΣΦΑΛΙΣΕΙΣ..... | 56 |
| 3.1 Κρατική Εποπτεία Ασφαλιστικών Επιχειρήσεων. Αντικείμενό της..... | 56 |
| 3.1.1 Βασικοί Λόγοι Ύπαρξης της Κρατικής Εποπτείας..... | 58 |
| 3.1.2 Μέθοδοι Εποπτείας της Ασφαλιστικής Επιχείρησης..... | 59 |
| 3.1.3 Εποπτευόμενοι Φορείς..... | 60 |
| 3.1.4 Άδεια Σύστασης και Λειτουργίας της Ασφαλιστικής Επιχείρησης..... | 62 |
| 3.1.5 Άρνηση Χορήγησης και Ανάκληση Άδειας Λειτουργίας της Ασφαλιστικής Επιχείρησης..... | 66 |
| 3.2 Η Επιτροπή Εποπτείας Ιδιωτικής Ασφάλισης (ΕΠ.Ε.Ι.Α.) και οι Βασικές Αρμοδιότητές της..... | 69 |
| 3.2.1 Συνεργασία της ΕΠ.Ε.Ι.Α με Διεθνείς Οργανισμούς..... | 71 |
| 3.3 Τεχνικό ή Μαθηματικό Απόθεμα..... | 75 |
| 3.4 Ασφαλιστική Τοποθέτηση..... | 79 |
| 3.5 Περιθώριο Φερεγγυότητας..... | 83 |
| 3.6 Εγγυητικό Κεφάλαιο..... | 86 |
| 3.6.1 Έλεγχος της Εποπτικής Αρχής για Περιθώριο Φερεγγυότητας και Εγγυητικό Κεφάλαιο..... | 88 |
| ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4ο..... | 89 |

| | |
|---|----|
| ΦΕΡΕΓΓΥΟΤΗΤΑ ΑΣΦΑΛΙΣΤΙΚΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗΣ ΚΑΙ ΣΥΜΠΛΗΡΩΜΑΤΙΚΗ ΕΠΟΠΤΕΙΑ | 89 |
| 4.1 «Φερεγγυότητα Ι» («Solvency I») και Αδυναμίες του | 89 |
| 4.2 «Φερεγγυότητα ΙΙ» («Solvency II»). Η Μετάβαση | 90 |
| 4.2.1 Σχεδιασμός και Βασικές Αρχές της Φερεγγυότητας ΙΙ..... | 91 |
| 4.2.2 Γενικές Σκέψεις περί της Εφαρμογής του Solvency ΙΙ..... | 94 |
| ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5ο | 95 |
| ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ | 95 |
| ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ | 97 |

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Ο κλάδος της Ιδιωτικής Ασφάλισης συμβάλλει όσο λίγοι στην οικονομική, ψυχολογική και σωματική υγεία των μελών των σύγχρονων κοινωνιών. Η Ιδιωτική Ασφάλιση διασφαλίζει την ποιότητα ζωής απ' το οτιδήποτε θα μπορούσε να συμβεί, είτε αυτό αφορά στην ζωή και την υγεία ενός ανθρώπου, είτε αφορά στην περιουσία του. Η συμβολή της Ιδιωτικής Ασφάλισης όσον αφορά τον οικονομικό τομέα αλλά και τον κοινωνικό ιστό της χώρας είναι πραγματικά τεράστια αφού βοηθάει πολλούς τομείς της και τελικά την ίδια την κοινωνία και τα μέλη της.

Οι ασφαλιστικές επιχειρήσεις ως σύγχρονες οικονομικές μονάδες αποτελούν εξ' ορισμού ένα σημαντικό πεδίο απασχόλησης εργαζομένων αλλά και πηγή φορολογικών εσόδων του Κράτους υπηρετώντας συγχρόνως ένα θεσμό με πολλαπλές θετικές παραμέτρους για την οικονομική ευμάρεια μίας κοινωνίας, όπως είναι η αποκατάσταση των κάθε είδους ζημιών με την οποία αποτρέπεται η σοβαρή διατάραξη των οικονομικών, επιχειρηματικών, επαγγελματικών και κοινωνικών δραστηριοτήτων και μ' αυτό τον τρόπο εξασφαλίζεται η σταθερότητα και η συνέχεια.

Μία άλλη θετική παράμετρος είναι αυτή της ενθάρρυνσης και προαγωγής της αποταμίευσης όπου τα κεφάλαια που συγκεντρώνονται από τα ασφαλιστρα αποτελούν ουσιαστικά διαθέσιμα αποταμιευμένα κεφάλαια τα οποία συμβάλλουν στη δημιουργία μίας υγιούς και ισχυρής εθνικής χρηματαγοράς. Ο θεσμός της Ιδιωτικής Ασφάλισης έχει επίσης θετικά αποτελέσματα και στη χρηματοδότηση των επενδύσεων όπου φυσικό επακόλουθο της δημιουργίας αποταμιευτικών κεφαλαίων είναι η αξιόπιστη ενίσχυση των παραγωγικών επενδύσεων οι οποίες συμβάλλουν στην ανάπτυξη και ισχυροποίηση της οικονομίας και την αύξηση του ΑΕΠ.

Τέλος, αναφορικά με την οικονομική της συμβολή μπορεί να ειπωθεί ότι βοηθάει στην ενθάρρυνση της επιχειρηματικής πρωτοβουλίας όπως επίσης στην ανάπτυξη της έρευνας και της τεχνολογίας. Είναι βέβαιο ότι κάτω από τις σημερινές συνθήκες της παγκοσμιοποίησης και του οξύτατου ανταγωνισμού οι επιχειρηματικές πρωτοβουλίες και ιδιαίτερα οι καινοτόμες θα ήταν πολύ λιγότερες αν οι επιχειρηματίες δεν είχαν το προστατευτικό δίχτυ των ασφαλειών. Από την άλλη, ο ασφαλιστικός κλάδος στηρίζει οικονομικά και ενθαρρύνει επιστημονικές έρευνες που συνδέονται με την υγεία και τις αιτίες πρόκλησης ατυχημάτων ενώ παράλληλα κάνει εφικτή την παραγωγή προϊόντων προχωρημένης τεχνολογίας μέσα από την διασφάλιση του προφανούς κινδύνου.

Όσον αφορά την κοινωνική συμβολή του ασφαλιστικού κλάδου, αυτή είναι εξίσου μεγάλης σημασίας σε τομείς όπως η υγεία, η σταθερότητα και η συνοχή της οικογένειας ως πυρήνα της ίδιας της κοινωνίας.

Το σημαντικότερο ίσως από όλα τα αγαθά που προσφέρει ο ασφαλιστικός θεσμός στους πολίτες, είναι το αίσθημα της ασφάλειας το οποίο μειώνει δραστικά την πίεση, την ανησυχία και το άγχος που από την φύση τους αποτελούν γενεσιουργά αίτια ψυχολογικών και οργανικών ασθενειών. Από τα παραπάνω γίνεται φανερό ότι η ασφάλιση βοηθάει στην διαμόρφωση μιας καθημερινότητας αλλά και ζωής με καλύτερη ποιότητα αφού εξασφαλίζει ηρεμία, γαλήνη και ασφάλεια. Παράλληλα διασφαλίζει στα παιδιά και τους νέους ανθρώπους σπουδές και “οικογενειακό κεφάλαιο” για την δημιουργία νέων οικονομικών πυρήνων.

Ένα τελευταίο αλλά εξίσου σημαντικό στοιχείο αποτελεί η διατήρηση της περιουσίας και των εσόδων των μελών μίας κοινωνίας στην οποία συμβάλλει με καθοριστικό τρόπο, αφού οι αποζημιώσεις σε περιπτώσεις ατυχημάτων και μακροχρόνιων ασθενειών διασφαλίζουν τουλάχιστον σε ένα σημαντικό μέρος την οικονομική αυτάρκεια του παθόντος και της οικογένειάς του όπως επίσης αποτρέπουν και την αύξηση των κοινωνικών προβλημάτων. Παράλληλα οι αποζημιώσεις καταστροφής της περιουσίας αποτρέπουν την περιθωριοποίηση πρώην εύπορων οικογενειών και την δημιουργία νεόπτωχων.

Αποφθεγματική για την αξία του ασφαλιστικού θεσμού στις σύγχρονες κοινωνίες είναι η σχετική ρήση του Ουίνστον Τσόρτσιλ: “Αν μπορούσα, θα έγραφα την λέξη ΑΣΦΑΛΙΣΗ πάνω σε κάθε σπίτι και στο μέτωπο κάθε ανθρώπου”.

Από τα ανωτέρω διαφαίνεται η μεγάλη προσφορά του ασφαλιστικού κλάδου στην σημερινή κοινωνία και οι τρόποι με τους οποίους συμπράττει στη διατήρηση μιας καλής ποιότητας ζωής των μελών της. Γίνεται φανερό ότι η σχέση του ασφαλιστικού θεσμού με τα μέλη μίας κοινωνίας θα πρέπει να βασίζεται στην εμπιστοσύνη αφού αυτή είναι και ο σημαντικότερος παράγοντας στην αγορά μίας ασφαλιστικής κάλυψης αλλά ταυτόχρονα καθίσταται και επιτακτική ανάγκη για όλους όσους σχετίζονται με την ασφαλιστική βιομηχανία, άμεσα ή έμμεσα, να διατηρούν ένα υψηλό επίπεδο ηθικής το οποίο είναι απαραίτητο τόσο για τον ίδιο τον θεσμό της Ιδιωτικής Ασφάλισης όσο και για τους ασφαλισμένους.

Η παρούσα εργασία σαν στόχο έχει να αναδείξει το μείζον θέμα της κρατικής εποπτείας των ασφαλιστικών επιχειρήσεων και οργανισμών, ένα ζήτημα το οποίο αφορά όλους τους πολίτες και το Κράτος γενικότερα. Κατά καιρούς έχουν καταρτισθεί και

ψηφισθεί πολλά νομοθετήματα τα οποία αφορούν στην κρατική εποπτεία της ασφαλιστικής δραστηριότητας και στην ενίσχυση αυτής, είτε με την συνέχισή της σε πιο αυστηρά πλαίσια, είτε με την συμπλήρωσή της σε προληπτικό επίπεδο (προληπτική εποπτεία). Όλα αυτά δικαιολογούνται από τον ιδιαίτερο χαρακτήρα της ασφάλισης η οποία συνοψίζεται στην διαχείριση χρημάτων τρίτων προσώπων, δηλαδή του ασφαλιστικού κοινού και στην υπόσχεση για μελλοντική καταβολή του ασφαλισματος όταν και εφόσον επέλθει η ασφαλιστική περίπτωση.

Η κρατική εποπτεία της ασφαλιστικής δραστηριότητας σχετίζεται πρωτίστως με την προστασία των πολιτών ως ασφαλιστικού κοινού καθώς και με τον κρατικό μηχανισμό ο οποίος θέλει να υφίσταται και να δρα στα πλαίσια ενός ανταγωνιστικού, υγιούς και σταθερού συστήματος με μακροχρόνια υποσχόμενες ασφαλιστικές επιχειρήσεις. Οι λόγοι οι οποίοι ώθησαν στην επιλογή του συγκεκριμένου θέματος ήταν πρωτίστως η σε όλους γνωστή συνεισφορά του ασφαλιστικού κλάδου στις σύγχρονες και συνεχώς εξελισσόμενες κοινωνίες, όπως επίσης και ο τρόπος με τον οποίο το Κράτος μπορεί να συνεισφέρει στους ασφαλισμένους εξασφαλίζοντας την προστασία τους και διασφαλίζοντας στις ασφαλιστικές επιχειρήσεις την βιωσιμότητά τους και την δυναμική μελλοντική τους ανάπτυξη χωρίς να κινδυνεύουν, είτε με οικονομική καταστροφή είτε με ανάκληση της άδειάς τους.

Για να μελετηθεί σε βάθος το ζήτημα που εξετάζεται, καθίσταται απαραίτητο να κατατεθούν διάφορα ερωτήματα προς διερεύνηση και αυτά είναι τα ακόλουθα:

- ✓ Εκπληρώνει η ασφαλιστική επιχείρηση μέσα από τα νομοθετήματα που ισχύουν, τις προϋποθέσεις με τις οποίες της επιτρέπεται να ασκεί την ασφαλιστική της δραστηριότητα;
- ✓ Εκπληρώνονται όλες οι απαραίτητες προϋποθέσεις που χρειάζεται να έχει προκειμένου να της χορηγηθεί η άδεια για την λειτουργία της;
- ✓ Ποια θα πρέπει να είναι τα κριτήρια με τα οποία θα επιλέγεται η διοίκηση μίας ασφαλιστικής επιχείρησης ούτως ώστε να την εκπροσωπήσει σωστά και συνετά;
- ✓ Σε μη εκπλήρωση των όρων και των προϋποθέσεων που απαιτούνται, μπορεί το Κράτος να αρνηθεί την χορήγηση άδειας της ασφαλιστικής εταιρίας ή να προβεί ακόμα και στην ανάκλησή της;
- ✓ Η ασφαλιστική επιχείρηση ακολουθεί εκείνους τους κανόνες καλής συμπεριφοράς έτσι ώστε να πράττει το «δέον» και το ηθικό απέναντι στους ασφαλισμένους αφού η σχέση της με εκείνους θα πρέπει να στηρίζεται στην εμπιστοσύνη και την ηθική;

- ✓ Η κρατική εποπτεία αρκείται μόνο στον χρηματοοικονομικό έλεγχο της ασφαλιστικής εταιρίας ή εκτείνεται και στα πρόσωπα εκείνα τα οποία διαμεσολαβούν στην ασφάλιση;
- ✓ Ποιο είναι το αντικείμενο της κρατικής εποπτείας;
- ✓ Ποιοι οι λόγοι που υπαγορεύουν τον κρατικό έλεγχο;
- ✓ Ποιες οι μέθοδοι που ακολουθούνται ώστε να επιτευχθεί η κρατική εποπτεία;
- ✓ Ποιοι είναι οι φορείς στους οποίους ασκείται ο έλεγχος του Κράτους και τέλος,
- ✓ Για ποιους λόγους ασκείται ο συμπληρωματικός έλεγχος;

Τα ανωτέρω ερωτήματα σκοπό έχουν να βοηθήσουν στη διερεύνηση και κατανόηση του θέματος που εξετάζεται, με μεγαλύτερη σαφήνεια.

Η παρούσα εργασία αποτελείται από πέντε κεφάλαια, τα οποία και αναλύονται ως εξής:

Στο πρώτο κεφάλαιο ορίζεται η έννοια της ασφάλισης και του κινδύνου, οι κατηγορίες και οι προϋποθέσεις ασφάλισής του, οι διακρίσεις της ασφάλισης και η ιστορική εξέλιξή της καθώς επίσης αναλύονται τα βασικά χαρακτηριστικά της ασφαλιστικής σύμβασης και ορίζεται η έννοιά της.

Το δεύτερο κεφάλαιο εστιάζει στον τρόπο με τον οποίο οργανώνεται η ασφαλιστική αγορά αναλύοντας την ασφαλιστική επιχείρηση και τις διάφορες λειτουργίες της, την διοίκησή της, την χορήγηση της άδειας λειτουργίας της όπως επίσης και την μη χορήγηση ή ανάκλησή της, τις διάφορες κατηγορίες ασφαλιστικών επιχειρήσεων, τους φορείς της ασφαλιστικής αγοράς καθώς και τα πρόσωπα εκείνα τα οποία διαδραματίζουν σημαντικό ρόλο στην διαμεσολάβηση της Ιδιωτικής Ασφάλισης.

Στο τρίτο κεφάλαιο, αναλύεται η κρατική εποπτεία των ασφαλιστικών επιχειρήσεων και προσδιορίζεται το αντικείμενό της. Επσημαίνονται οι βασικοί λόγοι για τους οποίους θα πρέπει να υφίσταται ο κρατικός έλεγχος όπως επίσης και οι κύριες μέθοδοι εποπτείας της ασφαλιστικής εταιρίας. Εστιάζει στους φορείς που υπόκεινται στην εποπτεία του Κράτους και στα στοιχεία εκείνα στα οποία η κρατική εποπτεία δίνει το μεγάλο βάρος του ελέγχου της.

Στο τέταρτο κεφάλαιο ορίζεται η φερεγγυότητα της ασφαλιστικής επιχείρησης και εξετάζονται οι κινήσεις του κρατικού μηχανισμού για την ενίσχυση της ήδη υπάρχουσας κρατικής εποπτείας (συμπληρωματική) όσον αφορά την φερεγγυότητα των επιχειρήσεων με την θέσπιση διαφόρων Οδηγιών της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΕΕ) έτσι ώστε να ενισχυθεί περαιτέρω η προστασία των ασφαλισμένων-καταναλωτών και δευτερευόντως αυτή των ασφαλιστικών επιχειρήσεων, έχοντας σαν τελικό στόχο την περαιτέρω ανάπτυξη και μακροχρόνια βιωσιμότητά τους. Τέλος, το πέμπτο κεφάλαιο αποτελείται από τα γενικά

συμπεράσματα της εργασίας καθώς και από τα αποτελέσματα που ανέδειξε κατά την διάρκεια της συγγραφής της.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1ο

Η ΔΟΜΗ ΤΟΥ ΑΣΦΑΛΙΣΤΙΚΟΥ ΚΛΑΔΟΥ

1.1 Η Ασφάλιση και η Έννοια του Κινδύνου

Η ασφάλιση συνδέεται στενά με τον κίνδυνο και για τους περισσότερους αποτελεί την βασική τεχνική και τον πιο πρακτικό τρόπο αντιμετώπισής του. Το στοιχείο του κινδύνου συνοδεύει τον άνθρωπο σε όλες τις εκφάνσεις της οικονομικής και κοινωνικής του ζωής λόγω της αβεβαιότητας που παρουσιάζει η κάθε του δραστηριότητα και η γενικότερη εξέλιξή του.

Οι κίνδυνοι αποτελούν αναπόσπαστο μέρος της καθημερινής ζωής τόσο των ατόμων και των επιχειρήσεων όσο και της ευρύτερης κοινωνίας, αφού τα επιτεύγματα του ανθρώπου βοήθησαν αναμφίβολα στη γενικότερη εξέλιξη της κοινωνίας και του ίδιου, αλλά έθεσαν σε κίνδυνο την ζωή του. Όταν μιλάει κανείς για κίνδυνο, εννοεί την αβεβαιότητα για το αποτέλεσμα μίας πράξης ή μίας κατάστασης. Είναι δηλαδή η αβεβαιότητα σχετικά με την επέλευση ενός ζημιογόνου ενδεχομένου.

Όταν δεν μπορούμε να αισθανόμαστε σίγουροι για το πώς θα εξελιχθεί μία κατάσταση, τότε επέρχεται το συναίσθημα αυτό. Οι ανθρώπινες κοινωνίες χαρακτηρίζονται από συνεχή προσπάθεια για αντιμετώπιση των κινδύνων αλλά και ειδικότερα από την ανάπτυξη ευφυών και αποτελεσματικών μηχανισμών διαχείρισής τους που επιτρέπουν την διασπορά τους σε ευρύτερες ομάδες του πληθυσμού και τη συνεπακόλουθη ελαχιστοποίηση της επιβάρυνσης εκείνων επί των οποίων επέρχονται τελικά οι κίνδυνοι.

Ένας τέτοιος μηχανισμός θεωρείται η ασφάλιση αφού κεντρικό της γνώρισμα είναι η αβεβαιότητα που δημιουργεί το αίσθημα του κινδύνου για κάθε μεμονωμένο άτομο αλλά και γενικότερα.¹

Την ασφάλιση μπορεί κανείς να τη δει με πολλές οπτικές: οικονομική, νομική, ιστορική, κοινωνιολογική, κλπ. Για την ανεύρεση της έννοιάς της χρησιμοποιούνται οικονομικά και τεχνικά δεδομένα. Ένας συνήθης ορισμός που δίνεται για να την περιγράψει κανείς, είναι ο ακόλουθος: «Ασφάλιση, είναι η συγκέντρωση τυχαίων και

¹ Βιβλίο: “ Ασφαλιστικό Δίκαιο- Εισηγήσεις”, Ρόκας Ιωάννης, 2012, Αθήνα.

απρόβλεπτων κινδύνων με τη μεταφορά τους σε ασφαλιστές που συμφωνούν έναντι ασφαλιστρού να αποζημιώνουν τους ασφαλισμένους για τυχαίες ζημιές ή να παρέχουν άλλες χρηματικές παροχές ή υπηρεσίες που συνδέονται με τον κίνδυνο».²

Η ασφάλιση καθορίζεται σαν μία κοινωνία κινδύνων που αποτελείται από άτομα τα οποία υπόκεινται σε όμοιους κινδύνους, σαν μία κοινωνία με νομικές αξιώσεις για την κάλυψη αναγκών κατόπιν καταβολής ασφαλιστρού ή εισφοράς.

Το πρώτο στοιχείο που απαιτείται για την έννοια της ασφάλισης είναι η κοινωνία κινδύνων όπως προαναφέρθηκε, η οποία είναι μία ένωση προσώπων που υπόκειται σε κινδύνους. Έτσι επιτυγχάνεται η πραγματική κατανομή τους μεταξύ των κοινωνιών-ασφαλισμένων και όχι απλά η μεταφορά των ζημιογόνων αποτελεσμάτων από τον ασφαλισμένο στον ασφαλιστή.

Άλλο στοιχείο της έννοιας της ασφάλισης είναι ο κίνδυνος όπου μέσω αυτού μπορεί να γεννηθεί μία ανάγκη. Η ανάγκη αυτή μπορεί να είναι αβέβαιο αν θα πραγματοποιηθεί ή αν στην ασφάλιση παρελθόντος χρόνου πραγματοποιήθηκε. Έτσι είναι αβέβαιο αν θα προκληθεί λ.χ. η βύθιση του ασφαλισμένου πλοίου. Μπορεί επίσης να είναι αβέβαιο το πότε θα πραγματοποιηθεί μία ανάγκη, για πχ. είναι βέβαιο το γεγονός ότι θα πεθάνουμε, αλλά δεν είναι βέβαιο το πότε αυτό θα συμβεί. Τέλος είναι δυνατόν να είναι αβέβαιο το ύψος των αποτελεσμάτων που θα προκαλέσει μία ανάγκη.

Ένα εξίσου σημαντικό στοιχείο είναι η μετάθεση του κινδύνου από τα πρόσωπα που απειλεί στον ασφαλιστή. Ο ασφαλιστής είναι το ένα εκ των δύο συμβαλλομένων μερών σε μία ασφαλιστική σύμβαση. Το ενεργούν την ασφάλιση πρόσωπο καταβάλλει στον ασφαλιστή που διοργανώνει την κοινωνία κινδύνων το ασφαλιστρού. Αυτό που προσφέρεται στον ασφαλισμένο και που προωθείται και διατίθεται στην ασφαλιστική αγορά από τους φορείς που την αποτελούν, τις ασφαλιστικές εταιρίες δηλαδή, δεν είναι ένα προϊόν με υλική υπόσταση, ενσώματο το οποίο ο καταναλωτής μπορεί να χρησιμοποιήσει ή να καταναλώσει. Πρόκειται για ένα «αφηρημένο ή άυλο οικονομικό αγαθό», το λεγόμενο ασφαλιστικό «προϊόν» το οποίο δεν είναι τίποτε άλλο από παροχή υπηρεσιών που προσφέρουν οι ασφαλιστές στους πελάτες τους.³

Εάν ένας κίνδυνος είναι τέτοιος που μπορεί να προκαλέσει μεγάλες οικονομικές συνέπειες, αυτός θα εκτιμηθεί και βάσει αυτού θα υπολογιστεί και το αντίτιμο που θα

² Βιβλίο: « Εισαγωγή στην Ιδιωτική Ασφάλιση», Μιλτιάδης Νεκτάριος, 2003, Αθήνα.

³ Βιβλίο: « Ασφαλιστική Σύμβαση- Η προστασία του ασφαλισμένου ως καταναλωτή», Χατζηνικολάου- Αγγελίδου, Θεσσαλονίκη, 2000.

καταβάλλει ο ασφαλισμένος. Πολλές φορές οι κίνδυνοι επιφέρουν καταστροφές τέτοιου είδους όπου το ασφάλιστρο που καταβάλλεται στον ασφαλιστή όταν πραγματοποιηθεί η περίπτωση είναι ελάχιστο σε σχέση με την οικονομική ανάγκη που μπορούν αυτοί να προκαλέσουν, λχ. ασφαρίζεται ο κίνδυνος που έχει η κατασκευαστική επιχείρηση να υποχρεωθεί να πληρώσει αποζημίωση σε τρίτους που ζημιώθηκαν κατά την ανέγερση ενός νοσοκομείου, τμήμα του οποίου κατέρρευσε και έτσι προξένησε την ζημιά. Η ασφαλιστική εταιρία εάν συμφωνήσει με το ασφαλιστήριο συμβόλαιο να καλύψει την επαγγελματική αστική ευθύνη του κατασκευαστή και συμφωνήσει ότι θα καταβάλλει ανά περιστατικό μέχρι 1 εκατομμύριο € για πχ., το σχετικό ασφάλιστρο για 1 χρόνο κάλυψης θα είναι ένα πολύ μικρό ποσοστό του ως άνω ορίου (έστω λχ. 1000 €).

Ένα επίσης σημαντικό ζήτημα που θα πρέπει να αναφερθεί σχετικά με τους κινδύνους, πριν εξετάσουμε τις κατηγορίες τους και τους τρόπους με τους οποίους μπορούν να αντιμετωπιστούν, έχει να κάνει με τον υπολογισμό τους (την μέτρησή τους, δηλαδή).

Κάποιες βασικές έννοιες οι οποίες σχετίζονται με την μέτρηση των κινδύνων είναι οι παρακάτω:

- Ο υποκειμενικός κίνδυνος (subjective risk)
- Ο αντικειμενικός κίνδυνος (objective risk)
- Το ενδεχόμενο ζημιάς (chance of loss)
- Τα αίτια και οι παράγοντες των κινδύνων (perils and hazards)

Ο «υποκειμενικός κίνδυνος» ορίζεται ως η αβεβαιότητα που σχετίζεται με την πνευματική και διανοητική κατάσταση ενός ανθρώπου. Έστω ότι κάποιος μεθάει και επιχειρεί να γυρίσει σπίτι του με το αυτοκίνητό του. Δεν αισθάνεται βέβαιος αν θα τα καταφέρει να γυρίσει χωρίς να τον πιάσει η αστυνομία για μέθη. Η αβεβαιότητα αυτή είναι ο υποκειμενικός κίνδυνος. Η έννοια του υποκειμενικού κινδύνου είναι ενδιαφέρουσα διότι επιτρέπει να ερμηνεύσουμε την συμπεριφορά δύο ατόμων τα οποία ενώ βρίσκονται στην ίδια κατάσταση φαινομενικά, λαμβάνουν τελικώς διαφορετικές αποφάσεις. Συχνά ο υψηλός υποκειμενικός κίνδυνος συνεπάγεται συντηρητική και συνετή συμπεριφορά ενώ ο χαμηλός μπορεί να συνεπάγεται λιγότερο συντηρητική.

Αναφορικά με τον «αντικειμενικό κίνδυνο», αυτός ορίζεται ως «η σχετική απόκλιση της πραγματικής ζημιάς από την αναμενόμενη». Για πχ. ένας ασφαλιστής έχει ασφαλίσει 10.000 σπίτια για μία μακρά περίοδο και κατά μέσο όρο καίγεται το 1% ή αλλιώς 100 σπίτια τον χρόνο. Είναι βεβαίως απίθανο κάθε χρόνο να καίγονται ακριβώς

100 σπίτια. Η σχετική αυτή απόκλιση μεταξύ «πραγματικής» και «αναμενόμενης» ζημιάς είναι γνωστή σαν αντικειμενικός κίνδυνος. Εφόσον αυτός μπορεί να μετρηθεί, αποδεικνύεται μία πολύ χρήσιμη έννοια για μία ασφαλιστική εταιρία γιατί μπορεί να προβλέπει τις μελλοντικές αναμενόμενες ζημιές με περισσότερη ασφάλεια σύμφωνα με τον «Νόμο των Μεγάλων Αριθμών».⁴

Ένας ακόμη όρος αναφορικά με τον υπολογισμό των κινδύνων είναι το ενδεχόμενο ζημιάς όπου ορίζεται ως «η πιθανότητα να εμφανιστεί ένα ζημιογόνο γεγονός». Δεν θα πρέπει να συγχέεται το ενδεχόμενο ζημιάς με τον αντικειμενικό κίνδυνο. Το ενδεχόμενο ζημιάς είναι η πιθανότητα να εμφανιστεί ένα ζημιογόνο ενδεχόμενο, ενώ ο αντικειμενικός κίνδυνος είναι η σχετική απόκλιση πραγματικής και αναμενόμενης ζημιάς. Δύο διαφορετικές ομάδες μπορεί να έχουν το ίδιο ενδεχόμενο ζημιάς αλλά σημαντικά διαφορετικό αντικειμενικό κίνδυνο, για πχ. ένας ασφαλιστής ασφαλίζει κατά του κινδύνου της πυρκαγιάς 10.000 σπίτια στην Αθήνα και άλλα 10.000 σπίτια στη Θεσσαλονίκη. Έστω ότι το ενδεχόμενο απώλειας σε κάθε πόλη είναι 1%, αυτό σημαίνει ότι κατά μέσο όρο αναμένεται κάθε χρόνο να καούν 100 σπίτια σε κάθε πόλη. Αν όμως η ετήσια απόκλιση στην Αθήνα κυμαίνεται από 75 έως 125 ενώ στη Θεσσαλονίκη από 90 έως 110, ο αντικειμενικός κίνδυνος είναι μεγαλύτερος στην Αθήνα ανεξάρτητα από το ότι και οι δύο πόλεις αντιμετωπίζουν το ίδιο ενδεχόμενο ζημιάς.

Η τελευταία έννοια η οποία σχετίζεται με την μέτρηση των κινδύνων, είναι τα αίτια και οι παράγοντες που τους προκαλούν. Στην πράξη, οι ασφαλιστικές εταιρίες χρησιμοποιούν την Θεωρία των Πιθανοτήτων⁵ για να υπολογίσουν το ενδεχόμενο ζημιάς για κάθε αιτία που μπορεί να την προκαλέσει, για πχ., ένα κτίριο μπορεί να καταστραφεί από φωτιά, σεισμό, κλπ. Αυτά αποκαλούνται αίτια της ζημιάς. Σ' αυτό το σημείο θα

⁴ Ο «Νόμος των Μεγάλων Αριθμών», υποδηλώνει ότι, όσο αυξάνεται ο αριθμός των θεωρούμενων περιπτώσεων, τόσο οι πραγματικές απώλειες προσεγγίζουν τις αναμενόμενες.

5

http://el.wikipedia.org/wiki/%CE%98%CE%B5%CF%89%CF%81%CE%AF%CE%B1_%CF%80%CE%B9%CE%B8%CE%B1%CE%BD%CE%BF%CF%84%CE%AE%CF%84%CF%89%CE%BD#.CE.99.CF.83.CF.84.CE.BF.CF.81.CE.B9.CE.BA.CF.8C

Η Θεωρία των πιθανοτήτων είναι ο κλάδος των μαθηματικών ο οποίος ασχολείται με την ανάλυση τυχαίων φαινομένων. Κεντρικό ρόλο στη Θεωρία των Πιθανοτήτων παίζει η έννοια της **πιθανότητας**, ενώ σημαντικές είναι οι τυχαίες μεταβλητές, οι συναρτήσεις κατανομής, οι στοχαστικές διαδικασίες και τα γεγονότα: μαθηματικές αφαιρέσεις μη ντετερμινιστικών συμβάντων τα οποία είτε συμβαίνουν μία φορά είτε εξελίσσονται με το πέρασμα του χρόνου. Αν και τα γεγονότα που μελετώνται από την Θεωρία των Πιθανοτήτων, όπως π.χ. η ρίψη ενός ζαριού ή το στρίψιμο ενός κέρματος, είναι τυχαία, όταν επαναλαμβάνονται πολλές φορές η αλληλουχία των τυχαίων γεγονότων παρουσιάζει ορισμένα στατιστικά μοτίβα τα οποία μπορούν να μελετηθούν.

πρέπει να υπάρξει μία διάκριση από αυτό που αποκαλούμε παράγοντες μίας ζημιάς διότι αυτοί αναφέρονται στις συνθήκες που δημιουργούν ή αυξάνουν το ενδεχόμενό της, πχ., εάν ένα αυτοκίνητο οδηγεί σε παγωμένο δρόμο και συγκρουσθεί με κάποιο άλλο, σαν αιτία του ατυχήματος θα θεωρηθεί η σύγκρουση ενώ ο παγωμένος δρόμος αποτελεί τον παράγοντα που επέδρασε και τελικά χάθηκε ο έλεγχος του οχήματος.

Τέτοιοι παράγοντες διακρίνονται σε:

- Φυσικούς (physical hazards)
- Ηθικούς (moral hazards)
- Παράγοντες αμελείας (morale hazards)

Οι φυσικοί παράγοντες αναφέρονται σε φυσικές συνθήκες που επηρεάζουν το ενδεχόμενο της ζημιάς, για πχ., ο παγωμένος δρόμος που αυξάνει την πιθανότητα σύγκρουσης δύο οχημάτων.

Οι ηθικοί είναι οι παράγοντες που σχετίζονται με την ανεντιμότητα η οποία αυξάνει το ενδεχόμενο απώλειας, για πχ., είναι γνωστές οι περιπτώσεις των εμπρησμών επί σκοπού σε βάρος των δήθεν «πλουσίων» ασφαλιστικών εταιριών που στην πραγματικότητα είναι σε βάρος των έντιμων ασφαλισμένων εφόσον η αποζημίωση τέτοιων περιπτώσεων οδηγεί σε αύξηση ασφαλιστρών.

Τελευταίοι που θα πρέπει να αναφερθούν είναι οι παράγοντες αμελείας που σχετίζονται με την απροσεξία ή την αδιαφορία προς το ενδεχόμενο απώλειας ακριβώς επειδή υπάρχει ασφάλιση για πχ., κάποιος που έχει ασφαλίσει το αυτοκίνητό του κατά του κινδύνου της κλοπής δεν ενδιαφέρεται πάντα να το κλειδώσει εξαιτίας της γνώσης ύπαρξης ασφάλισης.

1.2 Βασικές Κατηγορίες Κινδύνων

Οι κίνδυνοι μπορούν να ταξινομηθούν σε τρεις κατηγορίες:

- Καθαροί και κερδοσκοπικοί
- Στατικοί και δυναμικοί
- Γενικευμένοι και ειδικοί

Καθαροί κίνδυνοι, είναι εκείνοι η πραγματοποίηση των οποίων μπορεί να επιφέρει μόνο ζημία ή απώλεια ή αλλιώς η κατάσταση στην οποία υπάρχουν μόνο οι πιθανότητες απώλειας ή μη απώλειας αλλά ποτέ κέρδους. Παραδείγματα καθαρών κινδύνων μπορεί να είναι ο κίνδυνος γηρατειών, πρόωρου θανάτου, της περιουσίας από φυσικές

καταστροφές όπως σεισμοί, πλημμύρες, πυρκαγιές, κλπ. Αντίθετα, κερδοσκοπικοί κίνδυνοι είναι εκείνοι από την πραγματοποίηση των οποίων είναι δυνατόν να προκύψει κέρδος ή ζημία. Παραδείγματα τέτοιων κινδύνων είναι η δημιουργία ενός προϊόντος, η επένδυση σε ακίνητα και μετοχές, κλπ.⁶ Η διάκρισή τους σε καθαρούς και κερδοσκοπικούς είναι σημαντική διότι οι ασφαλιστές ασφαλίζουν μόνο καθαρούς κινδύνους αλλά και επειδή ο Νόμος των Μεγάλων Αριθμών εφαρμόζεται ευκολότερα στους καθαρούς απ' ότι στους κερδοσκοπικούς. Η κοινωνία μπορεί να κερδίσει από έναν κερδοσκοπικό κίνδυνο αλλά βλάπτεται αν εμφανιστεί ζημιά από καθαρό για πχ., μία εταιρία μπορεί να αναπτύξει μία νέα τεχνολογική διαδικασία και να παράγει φθηνότερους υπολογιστές. Το γεγονός αυτό μπορεί να οδηγήσει τους ανταγωνιστές της σε χρεοκοπία, αλλά η κοινωνία κερδίζει συνολικά αφού οι υπολογιστές παράγονται ευκολότερα και φθηνότερα.

Στη δεύτερη κατηγορία υπάρχουν οι στατικοί και οι δυναμικοί κίνδυνοι. Στατικοί ονομάζονται εκείνοι που ενυπάρχουν σε ένα δεδομένο περιβάλλον και συνδέονται με απώλειες από την μη ομαλή λειτουργία της φύσης ή λάθη και παραλείψεις ανθρώπων. Παραδείγματα στατικών κινδύνων αποτελούν οι θύελλες, οι κεραυνοί, τα τροχαία ατυχήματα, κλπ. Αντίθετα, οι δυναμικοί κίνδυνοι συνδέονται με ένα μεταβαλλόμενο περιβάλλον. Παραδείγματα τέτοια είναι η αλλαγή στις προτιμήσεις των καταναλωτών, οι επενδύσεις για την παραγωγή νέων προϊόντων, οι τεχνολογικές μεταβολές, οι νέες μέθοδοι παραγωγής, κλπ.

Στην τελευταία κατηγορία υπάρχουν οι γενικευμένοι και οι ειδικοί κίνδυνοι. Οι γενικευμένοι είναι αυτοί που επηρεάζουν όλη την οικονομία ή μεγάλο αριθμό ατόμων και ομάδων στην οικονομία. Παραδείγματα γενικευμένων κινδύνων αποτελούν η επιχειρηματική ύφεση, η υψηλή ανεργία, ο κίνδυνος του διψήφιου πληθωρισμού, κλπ. Αντίθετα, ειδικοί κίνδυνοι είναι εκείνοι που επηρεάζουν μόνο το άτομο και όχι το γενικότερο σύνολο, για πχ., η κλοπή ενός σπιτιού. Η διάκρισή τους είναι σημαντική καθώς η κρατική αρωγή συνήθως χρειάζεται για την ασφάλιση γενικευμένων κινδύνων όπως είναι λχ., ο κίνδυνος της ανεργίας ο οποίος ασφαλίζεται από το Κράτος αφού είναι γενικευμένος και επηρεάζει συνολικά μεγάλο αριθμό ατόμων αλλά και την οικονομία γενικότερα.⁷

⁶

<http://www.insuranceworld.gr/files/File/pdf/Erotiseis%20kai%20Protipes%20Apantiseis%20080510.pdf>, ερώτ.8η

⁷ Βιβλίο: "Εισαγωγή στην Ιδιωτική Ασφάλιση", Μιλτιάδης Νεκτάριος, 2003, Αθήνα

Από τα όσα προαναφέρθηκαν γίνεται εύκολα αντιληπτό ότι η κοινωνία επιβαρύνεται από την ύπαρξη και επέλευση των κινδύνων και με το κόστος που προέρχεται από τις ζημιές αφού καταστρέφεται ανθρώπινο και υλικό κεφάλαιο, αυξάνονται οι κοινωνικές παροχές στους ζημιωθέντες, μειώνονται τα φορολογικά έσοδα, κλπ., με κόστη που πηγάζουν από την πιθανότητα επέλευσής τους, όπως είναι η ψυχολογική τους κατάσταση καθώς επίσης και με κοινωνικά κόστη που σχετίζονται με την ευημερία και την καθημερινή τους ζωή.

Ως εκ τούτου είναι σημαντικό να εξευρεθούν τρόποι αντιμετώπισής τους. Υπάρχουν πέντε βασικοί τρόποι με τους οποίους μπορεί κανείς να τους αντιμετωπίσει και αυτοί είναι οι ακόλουθοι: η αποφυγή του κινδύνου (risk avoidance), η κράτηση του κινδύνου (risk retention), η μεταφορά του κινδύνου (risk transfer), ο έλεγχος των ζημιών (loss control) και τέλος η ασφάλιση (insurance).

Ανεξάρτητα από την μέθοδο που θα επιλεγεί από το πρόγραμμα διαχείρισης κινδύνων για τον χειρισμό τους, αν τελικά επιλεγεί η ασφάλιση ως η μέθοδος αντιμετώπισης συγκεκριμένων κινδύνων, πέντε είναι τα σημεία που θα πρέπει να επισημανθούν:

1. η επιλογή των ασφαλιστικών καλύψεων
2. η επιλογή του ασφαλιστή
3. η διαπραγμάτευση των όρων ασφάλισης
4. η ενημέρωση για τις ασφαλιστικές καλύψεις
5. η περιοδική αναθεώρηση του ασφαλιστικού προγράμματος

Πιο συγκεκριμένα, όσον αφορά στην επιλογή των ασφαλιστικών καλύψεων από το πρόγραμμα διαχείρισης κινδύνων θα πρέπει να επιλεγούν οι αναγκαίες ασφαλιστικές καλύψεις. Εάν δεν υπάρχουν τα απαραίτητα χρήματα για να καλυφθούν όλοι οι κίνδυνοι, θα πρέπει να επιλεγούν οι σημαντικότεροι.

Το δεύτερο σημείο το οποίο θα πρέπει να επισημανθεί είναι η επιλογή του ασφαλιστή. Για την επιλογή του σημαντικό ρόλο θα παίξουν η οικονομική του ισχύς, οι υπηρεσίες διαχείρισης κινδύνων που θα είναι σε θέση να παρέχει όπως είναι η βοήθεια για τον εντοπισμό τους, τον περιορισμό τους, τον διακανονισμό των ζημιών, κλπ. και το κόστος του ασφαλιστή.

Ακόμη ένα ουσιώδες στοιχείο, αποτελεί και η διαπραγμάτευση των όρων ασφάλισης. Μετά την επιλογή του ασφαλιστή, θα πρέπει να γίνει η διαπραγμάτευση των όρων του ασφαλιστηρίου συμβολαίου. Θα πρέπει να συμφωνηθεί η γλώσσα του ασφαλιστηρίου καθώς και τα έντυπα που θα αποτελούν την βάση του. Το περιεχόμενο των όρων θα

πρέπει να είναι σαφές καθώς και οι αμοιβαίες υποχρεώσεις που επρόκειτο να αναληφθούν.

Η ενημέρωση για τις ασφαλιστικές καλύψεις θα πρέπει επίσης να είναι πλήρης αλλά και συνεχής. Όλοι στην επιχείρηση θα πρέπει να είναι ενημερωμένοι για τις ασφαλιστικές καλύψεις, τα αρχεία που πρέπει να τηρούνται, τις υπηρεσίες διαχείρισης κινδύνων του ασφαλιστή, κλπ.

Τέλος, το ασφαλιστικό πρόγραμμα θα πρέπει να αναθεωρείται περιοδικά και να εξετάζονται θέματα που σχετίζονται με τις υπηρεσίες του ασφαλιστή απέναντι στους πελάτες τους, κατά πόσο αυτοί μένουν ικανοποιημένοι από τις παροχές του προς εκείνους καθώς και με τις καλύψεις και αποζημιώσεις του συγκεκριμένου προγράμματος.

1.3 Προϋποθέσεις Ασφάλισης των Κινδύνων

Οι ασφαλιστές ασφαλίζουν μόνο καθαρούς κινδύνους διότι όπως αναφέρθηκε αν εμφανιστεί καθαρός κίνδυνος, τότε η κοινωνία βλάπτεται. Όμως για να είναι ένας τέτοιος κίνδυνος ασφαλίσιμος, θα πρέπει να συντρέχουν κάποιες προϋποθέσεις. Σύμφωνα με την βιβλιογραφία, αυτές είναι οι ακόλουθες:

- Να υπάρχει μεγάλος αριθμός ομοιογενών περιπτώσεων
- Η ζημιά να είναι τυχαία και μη εσκεμμένη
- Να είναι καθορισμένη και μετρήσιμη
- Να μην είναι καταστροφική
- Η πιθανότητα ζημιάς να είναι μετρήσιμη
- Το ασφάλιστρο να είναι εφικτό⁸

1.4 Διακρίσεις Ασφάλισης

Η ασφάλιση μπορεί να διακριθεί ανάλογα με τον φορέα που αναλαμβάνει την κάλυψη του κινδύνου, σε Ιδιωτική και Κοινωνική ή Κρατική Ασφάλιση.

Στην πρώτη περίπτωση, η ασφάλιση μπορεί να παρέχεται τόσο από Δημόσιους (ΝΠΙΔΔ-Νομικά Πρόσωπα Δημοσίου Δικαίου) όσο και από Ιδιωτικούς Φορείς (ΝΠΙΔΔ-Νομικά Πρόσωπα Ιδιωτικού Δικαίου) και δεν έχει υποχρεωτικό χαρακτήρα ενώ η

⁸ Βιβλίο: “ Εισαγωγή στην Ιδιωτική Ασφάλιση”, Μιλτιάδης Νεκτάριος, 2003, Αθήνα.

Κοινωνική Ασφάλιση παρέχεται μόνο από Δημόσιους ή Κρατικούς Φορείς και έχει χαρακτήρα υποχρεωτικό. Το υποχρεωτικό του χαρακτήρα της δικαιολογείται από το γεγονός ότι η Κοινωνική Ασφάλιση δεν είναι μία παροχή η οποία προσφέρεται όπως η πρόνοια αλλά αντιπροσωπεύει την εκτέλεση μίας σύμβασης της οποίας τα συμβαλλόμενα μέρη είναι από την μία πλευρά το Κράτος και από την άλλη οι πολίτες. Έτσι οι παροχές της αποτελούν οικονομική υποχρέωση και όχι πράξη γενναιοδωρίας.

Σ' αυτό το σημείο θα πρέπει να διευκρινιστεί η διαφορά ανάμεσα στην Κοινωνική Ασφάλιση και την κοινωνική πρόνοια. Στην Κοινωνική Ασφάλιση τηρούνται οι βασικές αρχές των ασφαλιστικών μηχανισμών: υπάρχει η έννοια της ευρύτερης ομάδας όπου ασφαλίζονται κατηγορίες εργαζομένων καθώς και της συσχέτισης των παροχών με τις εισφορές ενώ στα προγράμματα κοινωνικής πρόνοιας οι ασφαλιστικές ρυθμίσεις δεν ενδιαφέρουν αφού η έμφαση δίνεται στην ικανοποίηση βασικών κοινωνικών στόχων, οι παροχές δεν προϋποθέτουν την ύπαρξη εισφορών εκ μέρους των ληπτών και συνήθως χρηματοδοτούνται από τα γενικά φορολογικά έσοδα του Κράτους.

Σχετικά με την Ιδιωτική Ασφάλιση, αυτή διακρίνεται σε δύο μεγάλες κατηγορίες καλύψεων: στην Ασφάλιση Ζωής και Υγείας (ή Ασφάλιση Προσώπων) και στην Ασφάλιση Περιουσίας και Ευθύνης (ή Ασφάλιση κατά Ζημιών).

Στις Ασφαλίσεις Ζωής, οι ασφαλιστές καταβάλλουν παροχές στους δικαιούχους σε περίπτωση θανάτου του ασφαλισμένου ενώ στις Ασφαλίσεις κατά Ζημιών, οι ασφαλιστές καταβάλλουν αποζημίωση σε περίπτωση ζημιάς σε περιουσιακά στοιχεία ή σε τρίτα πρόσωπα λόγω επέλευσης του γεγονότος για το οποίο έχουν αναλάβει την ευθύνη.

Στις Ασφαλίσεις Ζωής, η ταξινόμηση κατά κλάδους που θα ακολουθήσει αποτελεί εναρμόνιση της Ελληνικής Νομοθεσίας προς την αντίστοιχη της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΕΕ).

Οι κλάδοι αυτοί αναλύονται ως εξής:

1. Κλάδος Ζωής (ασφαλίσεις επιβίωσης, θανάτου, μικτές, ασφαλίσεις προσόδων-συντάξεις, σωματικών βλαβών, θανάτου και αναπηρίας λόγω ατυχήματος)
2. Κλάδος γάμου και γεννήσεως
3. Κλάδος ασφάλισης ζωής, προσόδων, γάμου και γεννήσεως οι οποίοι συνδέονται με επενδύσεις
4. Κλάδος ασφάλισης υγείας (ατύχημα, ασθένεια)

5. Κλάδος τοντίνας⁹
6. Κλάδος κεφαλαιοποίησης
7. Κλάδος διαχείρισης ομαδικών συνταξιοδοτικών ταμείων (κεφαλαίων)
8. Κλάδος ομαδικών προγραμμάτων προνοίας
9. Κλάδος παρόμοιων εργασιών με την Κοινωνική Ασφάλιση

Στις Ασφαλίσεις κατά Ζημιών (ή Περιουσίας και Ευθύνης), η ταξινόμηση κατά κλάδους σύμφωνα με την Ελληνική Νομοθεσία είναι η ακόλουθη:

1. Ατυχήματα (συμπεριλαμβανομένων των εργατικών ατυχημάτων και των επαγγελματικών ασθενειών)
2. Ασθένειες
3. Χερσαία οχήματα (εκτός των σιδηροδρομικών)
4. Σιδηροδρομικά οχήματα (περιλαμβανομένης κάθε ζημιάς που υφίστανται)
5. Αεροσκάφη (περιλαμβανομένης κάθε ζημιάς που υφίστανται)
6. Πλοία (θαλάσσια, λιμναία και ποτάμια σκάφη)
7. Μεταφερόμενα εμπορεύματα
8. Πυρκαγιά και στοιχεία της φύσης (πυρκαγιά, έκρηξη, θύελλα, πυρηνική ενέργεια, καθίζηση εδάφους)
9. Λοιπές ζημιές αγαθών
10. Αστική ευθύνη από χερσαία αυτοκίνητα οχήματα
11. Αστική ευθύνη από αεροσκάφη
12. Αστική ευθύνη από θαλάσσια, λιμναία και ποτάμια σκάφη
13. Γενική αστική ευθύνη
14. Πιστώσεις (γενική αφερεγγυότητα, εξαγωγικές πιστώσεις, πωλήσεις με δόσεις, ενυπόθηκες πιστώσεις, αγροτικές πιστώσεις)
15. Εγγυήσεις (άμεσες και έμμεσες)
16. Διάφορες χρηματικές απώλειες (κίνδυνοι απώλειας επαγγελματικής απασχόλησης, γενική ανεπάρκεια εισοδήματος, κακοκαιρία, απώλεια κερδών, τρέχοντα γενικά έξοδα, απρόβλεπτες εμπορικές δαπάνες, απώλειες αγοραίας

⁹ « Τοντίνα, ονομάζεται ένα σχέδιο (ασφαλιστήριο συμβόλαιο) με βάση το οποίο ένας αριθμός ατόμων συνεισφέρει σε έναν λογαριασμό κεφαλαίου, το πιστωτικό υπόλοιπο του οποίου, στο τέλος μίας προκαθορισμένης από το σχέδιο περιόδου, κατανέμεται μεταξύ των επιζώντων υπό μορφή κεφαλαίου ή μίας προσόδου».

αξίας, απώλεια μισθωμάτων ή εισοδημάτων, έμμεσες εμπορικές ζημιές, μη εμπορικές οικονομικές απώλειες, λοιπές οικονομικές απώλειες)

17. Νομική προστασία (ανάληψη δικαστικών εξόδων, παροχή υπηρεσιών σχετικές με την ασφαλιστική σύμβαση)

18. Βοήθεια (σε πρόσωπα που περιέρχονται σε δυσχερή θέση κατά την διάρκεια μετακινήσεων ή απουσίας από την κατοικία ή από τον τόπο μόνιμης διαμονής τους)¹⁰

1.4.1 Η Έννοια της Κοινωνικής Ασφάλισης στην Ελλάδα

Η εισαγωγή της ασφάλισης στη διαχείριση του κοινωνικού πεδίου εισήλθε προοδευτικά στην κοινωνία διότι επέτρεπε την έξοδο από τα προβλήματα που συνδέονταν με μία απόλυτα ατομικιστική αντίληψή της. Έτσι η ασφάλιση αφορά όλους τους ανθρώπους, γίνεται καθολική αφού είναι υποχρεωτική για όλους και κατ' επέκταση αληθινά κοινωνική. Παίζει έτσι τον ρόλο του κοινωνικού και ηθικού αναμορφωτή αφού λειτουργεί σαν ένα αόρατο χέρι το οποίο παράγει ασφάλεια και αλληλεγγύη.

Ο απαραβίαστος και απρόσβλητος πυρήνας του θεσμού της Κοινωνικής Ασφάλισης καλύπτει τα βασικά χαρακτηριστικά της κοινωνικοασφαλιστικής προστασίας ως προς την οργάνωση, την διοίκηση και την χρηματοδότηση των ασφαλιστικών οργανισμών, την έκταση των ασφαλισμένων κινδύνων και τις προϋποθέσεις των ασφαλιστικών παροχών. Ο θεσμός της Κοινωνικής Ασφάλισης διέπεται από κάποιες θεμελιώδεις αρχές που αποτελούν τον πυρήνα του θεσμού: την αρχή της κοινωνικής αλληλεγγύης, την αρχή της υποχρεωτικότητας και του δημόσιου χαρακτήρα της υποχρεωτικής ασφάλισης, την αρχή της προστασίας του ασφαλιστικού κεφαλαίου.¹¹

Αναφορικά με την θεμελίωση της αρχής της κοινωνικής αλληλεγγύης, ο θεσμός της Κοινωνικής Ασφάλισης δεν καλύπτει μόνο την αναπλήρωση του επαγγελματικού εισοδήματος σε περιπτώσεις επέλευσης συγκεκριμένων κινδύνων αλλά εγγυάται ταυτόχρονα ένα ελάχιστο όριο διαβίωσης των συνταξιούχων. Πρόκειται για την ενσωμάτωση στον πυρήνα της Κοινωνικής Ασφάλισης-μέσω της αρχής του κοινωνικού

¹⁰ Βιβλίο: “ Εισαγωγή στην Ιδιωτική Ασφάλιση”, Μιλτιάδης Νεκτάριος, 2003, Αθήνα

¹¹ Βιβλίο: “ Η συνταγματική κατοχύρωση της κοινωνικής ασφάλισης”, Στεργίου Α., 1994, Θεσσαλονίκη

κράτους δικαίου και της προστασίας της ανθρώπινης αξίας-της αρχής της κοινωνικής αλληλεγγύης.

Κατά συνέπεια, χαρακτηρίζονται ως αντισυνταγματικές εκείνες οι επιλογές του νομοθέτη που περιορίζουν υπέρμετρα το ελάχιστο όριο διαβίωσης καθιστώντας ουσιαστικά αδύνατη ή ιδιαίτερα δυσχερή τη δημιουργία αξιώσεων για παροχές από την πλευρά του ασφαλισμένου. Πριν αναλυθούν τα συστήματα μέσω των οποίων εξυπηρετείται η Κοινωνική Ασφάλιση στην Ελλάδα, ένα σημαντικό ζήτημα είναι αυτό της χρηματοδότησής της.

Η χρηματοδότηση του ελληνικού συστήματος Κοινωνικής Ασφάλισης σχετίζεται με δύο μηχανισμούς. Ο πρώτος βασίζεται σε ένα μοντέλο χρηματοδότησης το οποίο περιλαμβάνει το Κράτος, τους εργοδότες και τους εργαζομένους ενώ ο δεύτερος χρηματοδοτείται από τις εισφορές εργαζομένων και εργοδοτών αποκλειστικά. Η συμμετοχή του Κράτους στη χρηματοδότηση του συστήματος Κοινωνικής Ασφάλισης θεσμοθετήθηκε το έτος 1992 όπου προβλέφθηκε νομοθετικά ότι το Κράτος χρηματοδοτεί τις παροχές τόσο των μισθωτών όσο και των αυτοαπασχολούμενων.

Τον κυριότερο τρόπο παρέμβασης του Κράτους στον τομέα των ασφαλίσεων αποτελούν τα προγράμματα Κοινωνικής Ασφάλισης. Αυτά δημιουργούνται για την αντιμετώπιση κοινωνικών προβλημάτων αναφορικά με τα έξοδα περίθαλψης και νοσηλείας σε νοσοκομεία, εργατικά ατυχήματα, κλπ. Με τα προγράμματα αυτά το Κράτος στοχεύει είτε σε αποκατάσταση των ζημιών, είτε σε αναπλήρωση εισοδήματος, είτε στην ελάχιστη εγγύηση του επιπέδου διαβίωσης των ανθρώπων που έρχονται αντιμέτωποι με τέτοιου είδους ζητήματα. Τα προγράμματα Κοινωνικής Ασφάλισης θεσπίζονται με νόμους και είναι υποχρεωτικά. Οι παροχές προβλέπονται στους νόμους και αποβλέπουν ως επί το πλείστον σε αναπλήρωση εισοδήματος.¹²

Όπως προαναφέρθηκε, τα συστήματα μέσω των οποίων εξυπηρετείται η Κοινωνική Ασφάλιση στην Ελλάδα η οποία αντιστοιχεί στον κύριο στόχο του εθνικού μοντέλου κοινωνικής προστασίας, είναι τρία: το Σύστημα Κοινωνικής Ασφάλισης για την προστασία των εργαζομένων, το Σύστημα κοινωνικής πρόνοιας για την φροντίδα των ατόμων που βρίσκονται σε κατάσταση ανάγκης και το Εθνικό Σύστημα Υγείας για την κάλυψη όλων των ατόμων που διαμένουν στην Ελληνική επικράτεια. Το Σύστημα Κοινωνικής Ασφάλισης συντονίζεται και εποπτεύεται από το Υπουργείο Εργασίας και

¹² Βιβλίο: “Εισαγωγή στην Ιδιωτική Ασφάλιση”, Μιλτιάδης Νεκτάριος, 2003, Αθήνα

Κοινωνικών Ασφαλίσεων ενώ τα Συστήματα Υγείας και Πρόνοιας συντονίζονται από το Υπουργείο Υγείας και Πρόνοιας.

Το Σύστημα Κοινωνικής Ασφάλισης αποτελεί τον κύριο άξονα του ελληνικού μοντέλου κοινωνικής προστασίας. Η λειτουργία του όπως έχει διαμορφωθεί ιστορικά από την δεκαετία του 1950 μέχρι σήμερα, επιδιώκει την κάλυψη των κινδύνων που αντιμετωπίζουν οι εργαζόμενοι χορηγώντας παροχές και υπηρεσίες που αναπληρώνουν την μείωση ή την απώλεια εισοδήματος από απασχόληση. Πρόκειται για ένα σύστημα κύριας και επικουρικής δημόσιας ασφάλισης το οποίο λειτουργεί με βάση αυτόνομους ασφαλιστικούς φορείς. Οι φορείς αυτοί συγκροτούν τον πρώτο πυλώνα ασφάλισης στην Ελλάδα.

Το Εθνικό Σύστημα Υγείας θεσμοθετήθηκε μόλις στις αρχές της δεκαετίας του 1980 αποβλέποντας στην ιατροφαρμακευτική και νοσηλευτική κάλυψη των αναγκών του ελληνικού πληθυσμού μέσω της παροχής δωρεάν υπηρεσιών. Η λειτουργία του εξυπηρετεί όλα τα άτομα που διαμένουν στην Ελληνική επικράτεια. Ειδικά όμως για τους ασφαλισμένους σε φορείς δημόσιας ασφάλισης προβλέπεται η παροχή υπηρεσιών υγείας και από τους κλάδους υγείας των ταμείων τους.

Το Σύστημα κοινωνικής πρόνοιας συνθέτει το τελικό δίκτυο ασφαλείας για τα άτομα εκτός αγοράς εργασίας που βρίσκονται σε κατάσταση ανάγκης. Λειτουργεί με βάση προγράμματα προστασίας για συγκεκριμένες ομάδες του πληθυσμού τα οποία εγκαινιάστηκαν στις αρχές της δεκαετίας του 1960 και επεκτάθηκαν καθ' όλη την διάρκεια της δεκαετίας του 1980. Το σύστημα αυτό χορηγεί χρηματικά επιδόματα, παροχές σε είδος και κοινωνικές υπηρεσίες φροντίδας μέσω αποκεντρωμένων νομικών προσώπων που εποπτεύονται από το Υπουργείο Υγείας και Πρόνοιας. Κοινωνικές υπηρεσίες σε μικρότερη έκταση παρέχονται επίσης από τους Οργανισμούς Τοπικής Αυτοδιοίκησης (ΟΤΑ) και από ένα πλέγμα εθελοντικών οργανισμών και μη κυβερνητικών οργανώσεων που δραστηριοποιούνται έντονα ιδίως στο πεδίο προστασίας των παιδιών, των προσφύγων και των ατόμων με ειδικές ανάγκες.

Η θεσμοθέτηση ενός σύγχρονου Εθνικού Συστήματος Κοινωνικής Φροντίδας εξασφαλίστηκε το 1998 με την ψήφιση του νόμου 2646/98 και προωθήθηκε το 2001 με την επεξεργασία του Εθνικού Σχεδίου Δράσης για την Κοινωνική Ενσωμάτωση 2001-2003. Ο νόμος αυτός θέτει τις βάσεις για την δημιουργία ενός σύγχρονου μοντέλου παρέμβασης στον τομέα της πρόνοιας που αποβλέπει τόσο στην εξυπηρέτηση νέων αναγκών όσο και στην αναδιάρθρωση της διοικητικής και οργανωτικής λειτουργίας των παραδοσιακών φορέων πρόνοιας. Το μοντέλο αυτό στηρίζεται σε ένα ενιαίο και

αποκεντρωμένο πλαίσιο που ενεργοποιείται μέσω της δράσης των φορέων του δημόσιου τομέα που εποπτεύονται από το Υπουργείο Υγείας και Πρόνοιας, των ιδιωτικών φορέων μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα που αναγνωρίζονται ως ειδικώς πιστοποιημένοι φορείς του Συστήματος και εγγράφονται στο αντίστοιχο μητρώο της οικείας Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης και των οργανώσεων εθελοντικού χαρακτήρα (πρωτοβάθμιες, δευτεροβάθμιες και τριτοβάθμιες μη κυβερνητικές οργανώσεις που αποτελούν είτε Νομικά Πρόσωπα Ιδιωτικού Δικαίου (ΝΠΙΔ) μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα, είτε σωματεία ή σύλλογοι που δραστηριοποιούνται στην εθελοντική παροχή υπηρεσιών προς άτομα ή ομάδες πληθυσμού).

1.4.2 Η Ιστορική Εξέλιξη του Συστήματος Κοινωνικής Ασφάλισης στο πλαίσιο λειτουργίας του Ελληνικού Μοντέλου Κοινωνικής Ασφάλισης

Προς τον 19ο αιώνα, η υποχρεωτική εφαρμογή σε ευρεία κλίμακα του θεσμού των Κοινωνικών Ασφαλίσεων σε διάφορα Ευρωπαϊκά κράτη είχε έντονη απήχηση και στην Ελλάδα. Η εφαρμογή του όμως στη χώρα μας άργησε σε σχέση μ' αυτά.

Η Κοινωνική Ασφάλιση στην Ελλάδα πρωτοεμφανίζεται ως θεσμός με το διάταγμα της 15ης Δεκεμβρίου 1836 με το οποίο συστήθηκε το Ναυτικό Απομαχικό Ταμείο (ΝΑΤ) του οποίου όμως η λειτουργία άρχισε ουσιαστικά από το έτος 1861. Το 1853 ιδρύθηκε το Μετοχικό Ταμείο Στρατού, το 1856 το Μετοχικό Ταμείο Βασιλικού Ναυτικού, το 1867 το Μετοχικό Ταμείο Πολιτικών Υπαλλήλων και το Ταμείο Συντάξεων Υπαλλήλων της Εθνικής Τράπεζας, το 1882 το Ταμείο Συντάξεων Εργατών Μετάλλου, το 1906 το Ταμείο Συντάξεων Υπαλλήλων της Τράπεζας Αθηνών, κλπ.

Καμία όμως συζήτηση δεν γινόταν περί εφαρμογής του θεσμού των Κοινωνικών Ασφαλίσεων σε ευρεία κλίμακα με τέτοιο τρόπο ώστε να περιλαμβάνει την μεγάλη μάζα των εργαζομένων και ιδιαιτέρως των οικονομικά ασθενέστερων κοινωνικών ομάδων. Η νομοθετική κατοχύρωση του θεσμού στην Ελλάδα εξασφαλίστηκε το 1922 με την ψήφιση του νόμου 2868/1922 «περί υποχρεωτικής ασφαλίσεως των εργατών και ιδιωτικών υπαλλήλων» ο οποίος όριζε ότι οι επιχειρήσεις εκείνες που απασχολούν περισσότερους των 70 εργατών ή υπαλλήλων, υποχρεούνται να ασφαλίσουν το προσωπικό τους κατά των κινδύνων αναπηρίας, γήρατος, θανάτου και ασθενείας μέσω της ίδρυσης κατά επιχείρηση Ταμείων Συντάξεων τα οποία θα υπάγονται στην εποπτεία

του Κράτους. Μέσω του νόμου αυτού ιδρύθηκαν πολλά Ταμεία Συντάξεων που αφορούσαν ευρύτερες ομάδες εργαζομένων. Τον ίδιο χρόνο μάλιστα παράλληλα με την ασφάλιση των μισθωτών, αρχίζει να οργανώνεται και η ασφάλιση εργαζομένων όπως για πχ., των υγειονομικών υπαλλήλων το 1925, των νομικών το 1929, των μηχανικών το 1934, των χρηματιστών το 1935, κλπ.¹³ Όπως μπορεί να γίνει αντιληπτό και από τα παραπάνω, ο νόμος αυτός απετέλεσε την βάση για την ίδρυση κατά την διάρκεια του μεσοπολέμου κλαδικών ασφαλιστικών ταμείων.

Όμως ο μεγάλος όγκος των μισθωτών παρέμενε εκτός ασφάλισης διότι είτε δεν είχαν τις προϋποθέσεις του νόμου 2868 όπως ήταν λχ., οι εμποροϋπάλληλοι, οι υπάλληλοι και οι εργάτες των μικρών επιχειρήσεων, είτε δεν ήταν καλά οργανωμένοι για να μπορέσουν να διεκδικήσουν αποτελεσματικά την ασφάλισή τους. Με τον νόμο του 1922 η Κοινωνική Ασφάλιση κατοχυρώθηκε νομοθετικά στην Ελλάδα αλλά εξακολουθούσε να είναι ανεπαρκής, ασκείτο γενικώς κατά αντιοικονομικό και αντικοινωνικό τρόπο και είχε ανάγκη ριζικής μεταρρύθμισης. Έτσι το 1934 ψηφίσθηκε ο βασικός νόμος 6298/1934 «Περί Κοινωνικών Ασφαλίσεων» του οποίου η εφαρμογή κατέστη δυνατή την 1η Δεκεμβρίου 1937.

Τα κυριότερα χαρακτηριστικά του νόμου αυτού είναι τα ακόλουθα:

- i. Το πεδίο εφαρμογής του νόμου ήταν ευρύτατο περιλαμβανομένων όλων των μισθωτών, εργατών και υπαλλήλων ασχέτως του ορίου του μισθού τους
- ii. Η δημιουργία ενιαίου ασφαλιστικού φορέα, του Ιδρύματος Κοινωνικής Ασφάλισης (ΙΚΑ)
- iii. Η οικονομική θεμελίωση του νόμου στηριζόμενη σε επιστημονικές βάσεις

Την ίδια περίοδο προωθήθηκαν επίσης μέτρα νομοθετικού περιεχομένου για την ίδρυση ασφαλιστικών φορέων, όπου είναι οι βασικοί συντελεστές παροχής υπηρεσιών στα πλαίσια του κοινωνικοασφαλιστικού συστήματος της χώρας. Ειδικότερα η λειτουργία τους συνίσταται στο να εισπράττουν εισφορές και να μεριμνούν για την καλύτερη κατανομή των πόρων του συστήματος στους ασφαλισμένους τους (συντάξεις, περίθαλψη, πρόνοια, κλπ.). Οι μεγαλύτεροι ασφαλιστικοί φορείς κύριας ασφάλισης οι οποίοι καλύπτουν το 97,19% του ασφαλιστικού πληθυσμού της χώρας, είναι οι παρακάτω:

- i. ΙΚΑ (Ίδρυμα Κοινωνικών Ασφαλίσεων)
- ii. ΟΓΑ (Όργανισμός Γεωργικών Ασφαλίσεων)

¹³ Βιβλίο: “ Η ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΑΣΦΑΛΙΣΙΣ ΕΝ ΕΛΛΑΔΙ ΚΑΙ ΤΟ ΙΚΑ”, Υπηρεσία Μελετών του ΕΒΕΑ- Οικονομική Βιβλιοθήκη ΕΒΕΑ, 1958, Αθήνα.

- iii. ΟΑΕΕ (Οργανισμός Ασφάλισης Ελευθέρων Επαγγελματιών) ο οποίος περιλαμβάνει το ΤΕΒΕ (Ταμείο Επαγγελματιών και Βιοτεχνών Ελλάδος), το ΤΑΕ (Ταμείο Ασφαλίσεως Εμπόρων), το ΤΣΑ (Ταμείο Συντάξεων Αυτοκινητιστών)
- iv. ΤΣΑΥ (Ταμείο Συντάξεως και Αυτασφάλισης Υγειονομικών)
- v. Ταμείο Νομικών¹⁴

Έτσι, τα μέτρα που προωθήθηκαν αφορούσαν στην ίδρυση του Ταμείου Ασφαλίσεως Εμπόρων (ΤΑΕ) και του Ταμείου Επαγγελματιών και Βιοτεχνών Ελλάδος (ΤΕΒΕ) που άρχισαν να λειτουργούν το 1940. Το 1935 καθιερώθηκε η υποχρεωτική ασφάλιση όλων των μισθωτών στο Ίδρυμα Κοινωνικών Ασφαλίσεων (ΙΚΑ) που απετέλεσε τον γενικό φορέα ασφάλισης των μισθωτών. Η λειτουργία του ΙΚΑ άρχισε την 1/1/1937 αλλά η χορήγηση παροχών ρυθμίστηκε το 1951 με τον αναγκαστικό νόμο 1846/51 ο οποίος με τις διαδοχικές του τροποποιήσεις συνθέτει και το ισχύον θεσμικό πλαίσιο του φορέα. Το 1955 συστήνεται με το νομοθετικό διάταγμα (ν.δ) 2961/54 ο Οργανισμός Απασχόλησης και Ασφαλίσεως Ανεργίας (ΟΑΑΑ) ως Νομικό Πρόσωπο Δημοσίου Δικαίου (ΝΠΔΔ) που υπάγεται στο Υπουργείο Εργασίας όπου και το 1969 με το ν.δ 212/69 ο ΟΑΑΑ αντικαθίσταται από τον νεοσύστατο Οργανισμό Απασχόλησης Εργατικού Δυναμικού, τον σημερινό ΟΑΕΔ. Με τον οργανισμό αυτό οι ασφαλισμένοι στο ΙΚΑ εξασφαλίζονται από τον κίνδυνο της ανεργίας.¹⁵

Το ΙΚΑ αποτελεί τον μεγαλύτερο ασφαλιστικό φορέα της χώρας. Διαθέτει 331 μονάδες ασφάλισης και 364 μονάδες υγείας. Επίσης, παρέχει περίθαλψη σε 5.550.000 ασφαλισμένους και συνταξιοδοτεί 845.000 συνταξιούχους.¹⁶ Το ΙΚΑ καλύπτει τους εργαζομένους σε ανθυγιεινά και βαρέα επαγγέλματα, σε προσωπικό των Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης (ΟΤΑ) αλλά και άλλες κατηγορίες εργαζομένων όπως για πχ., εργαζομένους σε χώρους εξόρυξης μεταλλευμάτων αλλά και ειδικές κατηγορίες όπως τετραπληγικούς, πάσχοντες από χρόνια νοσήματα, κλπ. Επίσης, παρέχει συντάξεις στους εργαζομένους του ιδιωτικού τομέα.

¹⁴ http://www.ggka.gr/grammateia_main.htm Διοικητική Διάρθρωση ΓΓΚΑ, Αρμοδιότητες

¹⁵

http://www.oaed.gr/index.php?option=com_content&view=article&id=2&Itemid=427&lang=el, Οργανισμός, Ιστορική εξέλιξη

¹⁶ Βιβλίο: “ Κοινωνική Ασφάλιση: Από την Κρίση στον Ενιαίο Φορέα”, Σολωμός Χ. Γρ., 1991, Αθήνα

Η επέκταση της ασφαλιστικής προστασίας του πληθυσμού εξασφαλίστηκε το 1961 με την ίδρυση του Οργανισμού Γεωργικών Ασφαλίσεων (ΟΓΑ), ο οποίος κάλυψε σχεδόν το σύνολο του αγροτικού πληθυσμού. Κατά την διάρκεια της δεκαετίας του 1990 προωθήθηκαν σημαντικές παρεμβάσεις για την μεταρρύθμιση και τον εκσυγχρονισμό του συστήματος Κοινωνικής Ασφάλισης, οι οποίες ουσιαστικά ολοκληρώθηκαν το 2002 με την έκδοση του νόμου 3029/2002 για την μεταρρύθμιση του συστήματος Κοινωνικής Ασφάλισης. Οι παρεμβάσεις αυτές επικεντρώθηκαν σε ζητήματα οργάνωσης, χρηματοδότησης και χορήγησης των ασφαλιστικών παροχών με έμφαση στις συνταξιοδοτικές παροχές.

Η μεταρρύθμιση του συστήματος Κοινωνικής Ασφάλισης αποτελεί έναν από τους κύριους στόχους εκσυγχρονισμού του ελληνικού μοντέλου κοινωνικής προστασίας. Συνδυάστηκε μάλιστα με εκτεταμένες παρεμβάσεις και στα άλλα συστήματα κοινωνικής κάλυψης στην χώρα μας οι οποίες επιδιώκουν την αποκέντρωση του εθνικού συστήματος υγείας και την κατοχύρωση ενός σύγχρονου εθνικού συστήματος κοινωνικής φροντίδας.¹⁷

1.5 Η Ασφαλιστική Σύμβαση και τα Βασικά Χαρακτηριστικά της

Σύμφωνα με την βιβλιογραφία, η ασφαλιστική σύμβαση είναι μία αμφοτεροβαρής, προαιρετική ή υποχρεωτική ως προς την σύναψη σύμβαση η οποία υποχρεώνει κυρίως τον ασφαλιστή να φέρει τον κίνδυνο που εξατομικεύθηκε και περιορίστηκε και το ενεργούν την ασφάλιση πρόσωπο να πληρώσει το ασφάλιστρο.¹⁸

Η ασφαλιστική σχέση υποχρεώνει τον ασφαλιστή να φέρει τον κίνδυνο σε στενή έννοια αλλά το ίδιο ισχύει και για την κάλυψη του κινδύνου σε ευρεία έννοια σχεδόν ως προς όλα τα στοιχεία που απαρτίζουν την υποχρέωση αυτή. Πρέπει να σημειωθεί ότι ο ασφαλιστής δεν φέρει κάθε κίνδυνο αλλά εκείνον που αναλαμβάνει με βάση την σύμβαση ή τον νόμο και ακόμη ότι ο ασφαλιστής παρέχει προστασία από τον κίνδυνο που πλήττει τον ίδιο τον ασφαλισμένο. Με αυτόν τον τρόπο ο κίνδυνος εξατομικεύθηκε αλλά πρέπει και να περιοριστεί. Ο περιορισμός του κινδύνου εξαρτάται από την αιτία του και από τον τόπο και χρόνο στον οποίο πρέπει να πραγματοποιηθεί για να καλύπτεται. Ο χρόνος αυτός ονομάζεται ουσιαστική διάρκεια της ασφαλίσεως.

¹⁷ http://www.ggka.gr/asfalistikokefl.htm#_Toc26957680.

¹⁸ Βιβλίο: “ Ασφαλιστικό Δίκαιο”, Κιάντος Δ. Βασιλείος, 2005, Αθήνα-Θεσσαλονίκη

Εκτός όμως από αμφοτεροβαρή σύμβαση, είναι επίσης ενοχική, διαρκής αλλά και πάντα πράξη εμπορική για τον ασφαλιστή. Το γεγονός ότι είναι αμφοτεροβαρή, συνεπάγεται πως πρέπει να καταβάλλεται το ασφάλιστρο, διαφορετικά θα λείπει ένα από τα ουσιαστικά στοιχεία της σύμβασης. Η παροχή του λήπτη της ασφάλισης είναι το ασφάλιστρο και η παροχή του ασφαλιστή η υπόσχεση κάλυψης, δηλαδή η υπόσχεση παροχής ασφαλίσιματος όταν έρθει το αβέβαιο.

Είναι επίσης ενοχική σύμβαση αφού στις σχέσεις των συμβαλλομένων εφαρμόζονται οι κανόνες του αστικού δικαίου (Γενικές Αρχές του Αστικού Δικαίου & Ενοχικό Δίκαιο). Ο λήπτης της ασφάλισης έχει ενοχική αξίωση να ζητήσει την παροχή του ασφαλιστή και ο ασφαλιστής διατηρεί την αξίωση για την είσπραξη των ασφαλίστων.

Ένα ακόμη στοιχείο που την χαρακτηρίζει είναι ότι στην νομική της φύση χαρακτηρίζεται ως σύμβαση που γεννά διαρκώς και όχι στιγμιαία υποχρεώσεις αμοιβαίων παροχών που συνίστανται σε χρήμα (το ασφάλιστρο) και σε υπόσχεση μιας υπό όρους παροχής η οποία συνίσταται επίσης σε χρήμα (το ασφάλισμα).

Τέλος, ο νόμος προβλέπει ότι η σύναψη της ασφαλιστικής σύμβασης είναι για τον ασφαλιστή πάντα εμπορική πράξη, γι' αυτό και παραδοσιακά το δίκαιο της ασφαλιστικής σύμβασης δεν καλλιεργείται ως θεσμός του ειδικού ενοχικού δικαίου αλλά του εμπορικού. Στην περίπτωση όμως που πρόκειται για βιομηχανική ή εμπορική ασφάλιση τότε γίνεται πράξη εμπορική για τον ασφαλισμένο.¹⁹

Τα ασφαλιστήρια συμβόλαια θα πρέπει να περιλαμβάνουν τουλάχιστον τα παρακάτω στοιχεία:

- Τα στοιχεία των συμβαλλομένων (της ασφαλιστικής εταιρίας και του δικαιούχου/λήπτη της ασφάλισης)
- Την διάρκεια της ασφάλισης
- Το αντικείμενο ή το πρόσωπο της ασφάλισης
- Την χρηματική αξία του αντικειμένου της ασφάλισης
- Το είδος των κινδύνων που καλύπτονται
- Το ανώτατο όριο ευθύνης του ασφαλιστή
- Τις εξαιρέσεις κάλυψης
- Το ασφάλιστρο

¹⁹ Βιβλίο: “ Ασφαλιστικό Δίκαιο- Εισηγήσεις”, Ρόκας Ιωάννης, 2012, Αθήνα.

- Το εφαρμοστέο δίκαιο²⁰

Τέλος, για να είναι ισχυρή μία ασφαλιστική σύμβαση θα πρέπει να πληροί τις ακόλουθες προϋποθέσεις:

- Να έχει γίνει η αίτηση για την ασφάλιση αλλά και η αποδοχή της από τον λήπτη
- Να υπάρχει σεβασμός των όρων του συμβολαίου και από τις δύο πλευρές
- Τα συμβαλλόμενα μέρη να είναι πρόσωπα με ικανότητα από τον νόμο κατάρτισης ισχυρής ασφαλιστικής σύμβασης
- Και τέλος, να υπάρχει η απαίτηση το συμβόλαιο να έχει νομικό σκοπό δηλαδή να μην προωθεί ούτε να ενθαρρύνει κάτι ανήθικο ή παράνομο ενάντια στο δημόσιο συμφέρον.

1.5.1 Το Δικαίωμα της Ασφαλιστικής Εναντίωσης

Μία από τις σημαντικότερες ρυθμίσεις του Ασφαλιστικού Νόμου (ΑσφΝ) υπέρ του ασφαλισμένου-καταναλωτή είναι η αναγνώριση του δικαιώματος εναντίωσης που δίνει στον λήπτη της ασφάλισης προκειμένου αυτός να εκφράσει την αντίθεσή του στην κατάρτιση της ασφαλιστικής σύμβασης για ορισμένους λόγους που προβλέπονται στον νόμο. Ο όρος «εναντίωση» σημαίνει ότι ο δικαιούχος εκφράζει την διαφωνία του, την αντίθεσή του στην κατάρτιση της σύμβασης. Ο λήπτης της ασφάλισης δεν συμφωνεί ή δεν εγκρίνει το περιεχόμενο της ασφαλιστικής σύμβασης έτσι όπως διαμορφώθηκε από τον ασφαλιστή και ασκεί το δικαίωμα αυτό.

Το δικαίωμα εναντίωσης ασκείται με δήλωση βούλησης του λήπτη της ασφάλισης η οποία απευθύνεται στον ασφαλιστή. Ο λήπτης με την αρνητική αυτή δήλωση εκφράζει μονομερώς την αντίθεσή του στον ασφαλιστή. Το δικαίωμα εναντίωσης ασκείται γραπτώς με συστημένη επιστολή ώστε να προκύπτει και να αποδεικνύεται η ημερομηνία αποστολής από τον λήπτη.

Πρόσωπα που νομιμοποιούνται να ασκήσουν το δικαίωμα αυτό είναι εκείνα που συνδέονται άμεσα με την ασφαλιστική σύμβαση. Τέτοια πρόσωπα είναι καταρχήν ο δικαιούχος, ο νόμιμος εκπρόσωπός του αν πρόκειται για νομικό πρόσωπο και αν οι λήπτες της ασφάλισης είναι περισσότεροι, τότε η εναντίωση ασκείται από τον καθένα

²⁰ <http://www.ekpizo.gr/asfalisi/index.php/asfaleies-menu/general-menu/katartisi-symvolaiou>
Κατάρτιση Συμβολαίου Ασφαλιστικής Σύμβασης

χωριστά και ενεργεί εναντίον όλων. Το δικαίωμα της ασφαλιστικής εναντίωσης ασκείται κατά τον Ασφαλιστικό Νόμο (ΑσφΝ) σε δύο περιπτώσεις:

- i. Όταν το περιεχόμενο του ασφαλιστηρίου παρεκκλίνει από το περιεχόμενο της αίτησης για ασφάλιση
- ii. Όταν ο ασφαλιστής με την παράδοση του ασφαλιστηρίου στον λήπτη της ασφάλισης δεν παραδίδει είτε κάποιες από τις υποχρεωτικές πληροφορίες, είτε τους ασφαλιστικούς όρους ή και τα δύο ως άνω στοιχεία.

Σ' αυτές τις δύο περιπτώσεις και εφόσον συντρέχουν οι νόμιμες προϋποθέσεις που θέτει ο ΑσφΝ, ο λήπτης της ασφάλισης έχει την ευχέρεια μέσα σε προθεσμία έγκρισης 1 μηνός για την πρώτη περίπτωση και προθεσμία ελέγχου 14 ημερών στη δεύτερη περίπτωση από την παραλαβή του ασφαλιστηρίου να εναντιωθεί και να ματαιώσει την σύναψη της ασφαλιστικής σύμβασης. Τα αποτελέσματα της ασφαλιστικής συμβάσεως ανατρέπονται αναδρομικά από την ημέρα άσκησης του δικαιώματος με την αποστολή της συστημένης επιστολής και η σύμβαση θεωρείται ότι δεν καταρτίστηκε ποτέ όπως και τα ασφαλιστήρια ακυρώνεται σαν να μην εκδόθηκε ποτέ.²¹

1.5.2 Το Δικαίωμα της Ασφαλιστικής Υπαναχώρησης

Στο πλαίσιο της προληπτικής προστασίας του ασφαλισμένου-καταναλωτή, ο ΑσφΝ θέσπισε δικαίωμα υπαναχώρησης από την ασφαλιστική σύμβαση υπέρ του ασφαλισμένου. Πρόκειται για έναν προστατευτικό μηχανισμό που παρέχει στον ασφαλισμένο το δικαίωμα να αποδεσμευθεί από την σύμβαση που έχει συνάψει και μάλιστα αναιτιολόγητα. Με αυτό τον τρόπο, ο ΑσφΝ δίνει στον λήπτη της ασφάλισης μία δεύτερη ευκαιρία μετά την άσκηση του δικαιώματος εναντίωσης να αποδεσμευθεί από μία σύμβαση ίσως υπερβολικά δεσμευτική γι' αυτόν, εφόσον συντρέχουν οι νόμιμες προϋποθέσεις.

Σύμφωνα με την βιβλιογραφία, ο ορισμός που μπορεί να δοθεί σχετικά με την έννοια αυτή είναι ο εξής: Ασφαλιστική Υπαναχώρηση ονομάζεται το δικαίωμα του λήπτη της ασφάλισης σε ασφαλιστική σύμβαση το οποίο ασκείται με δήλωσή του προς τον ασφαλιστή μετά από σχετική ενημέρωση του τελευταίου και έχει ως αποτέλεσμα την

²¹ Βιβλίο: “ Ασφαλιστική Σύμβαση- Η προστασία του ασφαλισμένου ως καταναλωτή”, Χατζηνικολάου- Αγγελίδου, Θεσσαλονίκη, 2000.

λύση της.²² Το δικαίωμα της υπαναχώρησης χορηγείται ευθέως από τον ΑσφΝ μόνο στον λήπτη της ασφάλισης για λόγους προληπτικής προστασίας του χωρίς καμία αιτιολογία και ισχύει για ορισμένα είδη ασφαλιστικών συμβάσεων χωρίς να συντρέχει ιδιαίτερος λόγος αρκεί απλά η μεταμέλεια του λήπτη της ασφάλισης. Έτσι λοιπόν ο ασφαλισμένος έχει το δικαίωμα να υπαναχωρήσει από την σύμβαση απλά και μόνο επειδή μετάνιωσε που δεν δεσμεύτηκε συμβατικά και επιθυμεί να αποδεσμευτεί μέσα σε προθεσμία 14 ημερών από την παράδοση του ασφαλιστηρίου.

Ο ασφαλιστής είναι υποχρεωμένος στο πλαίσιο της προληπτικής προστασίας του καταναλωτή να αποδεχθεί την ανατροπή ή την κατάργηση της σύμβασης και να αποδεσμεύσει τον λήπτη της ασφάλισης χωρίς να ζητήσει ενδεχομένως αποζημίωση για την ζημία που υπέστη από την παροχή που προσέφερε στον λήπτη κατά την περίοδο εκείνη. Στο σημείο αυτό θα πρέπει να τονιστεί ότι το δικαίωμα της ασφαλιστικής υπαναχώρησης δεν συνδέεται με αδυναμία παροχής του ασφαλιστή προς τον λήπτη.

Τα πρόσωπα που νομιμοποιούνται για την άσκηση του δικαιώματος αυτού είναι εκείνα που συνδέονται άμεσα με την ασφαλιστική σύμβαση. Τέτοια πρόσωπα είναι ο ασφαλισμένος και αν πρόκειται για νομικό πρόσωπο, ο νόμιμος εκπρόσωπός του. Αν πάλι οι λήπτες της ασφάλισης είναι περισσότερα πρόσωπα, τότε η υπαναχώρηση ασκείται από όλους συγχρόνως ή χωριστά αρκεί να ασκηθεί και από τον τελευταίο δικαιούχο μέσα στην νόμιμη προθεσμία.²³

1.5.3 Άλλες Βασικές Προστατευτικές Αρχές υπέρ του Ασφαλισμένου

Ο νόμος 2496/1997 θεσπίζει στο σύνολό του ένα ειδικό νομοθετικό προστατευτικό πλαίσιο προς όφελος του ασφαλισμένου-καταναλωτή του οποίου οι γενικές αρχές αφορούν πρώτιστα κάθε ασφαλισμένο-απλό καταναλωτή που διενεργεί την ασφάλιση για ιδιωτικούς λόγους αλλά αφορούν επίσης και εκείνους που την διενεργούν για επαγγελματικούς.

Με τις αρχές αυτές που αντλούνται από το κείμενο του νόμου, αναδεικνύεται η ενίσχυση της θέσης του ασφαλισμένου στην σύμβαση αλλά και το αίσθημα της

²² Βιβλίο: “Ασφαλιστικό Δίκαιο”. Κιάντος Δ. Βασίλειος, 2005, Αθήνα-Θεσσαλονίκη.

²³ Βιβλίο: “Ασφαλιστική Σύμβαση- Η προστασία του ασφαλισμένου ως καταναλωτή”, Χατζηνικολάου- Αγγελίδου, 2000, Θεσσαλονίκη

ασφάλειας των συναλλαγών που αποτελεί βασική επιδίωξη του νομοθέτη για την ενίσχυση της αξιοπιστίας του θεσμού της Ιδιωτικής Ασφάλισης. Οι βασικές αρχές που διαμορφώνουν το προστατευτικό πλαίσιο υπέρ του ασφαλισμένου μπορούν να συνοψισθούν ως ακολούθως:

1. Η αρχή απαγόρευσης του περιορισμού των δικαιωμάτων του ασφαλισμένου-καταναλωτή
2. Το καθήκον πληροφόρησης του ασφαλιστή έναντι του ασφαλισμένου
3. Η ενσωμάτωση των γενικών ασφαλιστικών όρων στην σύμβαση και η προστασία του ασφαλισμένου από τους καταχρηστικούς γενικούς όρους
4. Η αναγνώριση του δικαιώματος αποδέσμευσης του λήπτη της ασφάλισης από την ασφαλιστική σύμβαση (δικαίωμα ασφαλιστικής εναντίωσης, δικαίωμα ασφαλιστικής υπαναχώρησης)²⁴

1.6 Αντασφάλιση

Η αντασφάλιση (reinsurance), αποτελεί μία σύμβαση η οποία συντελεί ώστε ο πρώτος ασφαλιστής να αναλαμβάνει κινδύνους τους οποίους δεν θα μπορούσε διαφορετικά να καλύψει. Πραγματικά, πολλές φορές το αντικείμενο του ασφαλισμού συμφέροντος είναι τόσο μεγάλης αξίας ώστε καθίσταται απαραίτητο να μοιραστεί ο κίνδυνος που αναλήφθηκε μεταξύ του πρώτου ασφαλιστή και του δεύτερου.

Στην βιβλιογραφία, η αντασφάλιση ορίζεται σαν την σύμβαση με την οποία ο πρώτος ασφαλιστής ασφαλίζει στον αντασφαλιστή ολόκληρο ή μέρος του κινδύνου που ανέλαβε.²⁵ Η εταιρία η οποία αρχικά αναλαμβάνει την κάλυψη καλείται πρωτασφαλίστρια ενώ αυτή που αποδέχεται την εκχώρηση αντασφαλίστρια. Το μέρος της ασφάλισης που κρατά η πρωτασφαλίστρια εταιρία λέγεται «ιδία κράτηση» ενώ το εκχωρούμενο μέρος ονομάζεται αντασφάλιση.

Η αντασφάλιση είναι μία χωριστή σύμβαση από την πρώτη ασφάλιση, υπάρχει όμως εξάρτηση της αντασφάλισης απ' αυτή. Έτσι, αν η πρώτη ασφάλιση είναι άκυρη τότε καθίσταται και η αντασφάλιση ανενεργός διότι δεν υπάρχει κίνδυνος που να απειλεί

²⁴ Βλ. 1.5.1 Το δικαίωμα της Ασφαλιστικής Εναντίωσης-1.5.2 Το δικαίωμα της Ασφαλιστικής Υπαναχώρησης, σελ. 27, 28

²⁵ Βιβλίο: “ Ασφαλιστικό Δίκαιο”, Κιάντος Δ. Βασίλειος, 2005, Αθήνα-Θεσσαλονίκη

το συμφέρον του πρώτου ασφαλιστή. Το ίδιο ισχύει και για τις περιπτώσεις στις οποίες με βάση τον νόμο ο πρώτος ασφαλιστής απαλλάσσεται της ευθύνης του. Η αντασφάλιση όμως έχει και σχετική ανεξαρτησία απέναντι στην πρώτη ασφάλιση. Είναι δυνατόν να μην καλύπτει ορισμένους κινδύνους τους οποίους καλύπτει η πρώτη ασφάλιση. Έτσι, λχ., είναι δυνατόν η πρώτη ασφάλιση να παρέχει προστασία κατά των πολεμικών κινδύνων ενώ το ίδιο δεν συμβαίνει με την αντασφάλιση. Αν πραγματοποιηθεί ο πολεμικός κίνδυνος, ευθύνεται ο πρώτος ασφαλιστής ενώ το αντίθετο συμβαίνει με τον αντασφαλιστή.

Η αντασφάλιση χρησιμοποιείται για διάφορους λόγους, οι κυριότεροι εκ των οποίων αναφέρονται παρακάτω:

- Αυξάνει την δυνατότητα ανάληψης εργασιών
- Σταθεροποιεί τα κέρδη
- Παρέχει προστασία από καταστροφικές ζημιές²⁶

Ακόμη χρησιμοποιείται από τον πρωτασφαλιστή για την παροχή συμβουλών από τον αντασφαλιστή.

²⁶ Βιβλίο: “ Εισαγωγή στην Ιδιωτική Ασφάλιση”, Μιλτιάδης Νεκτάριος, 2003, Αθήνα

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2ο

Η ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΤΗΣ ΑΣΦΑΛΙΣΤΙΚΗΣ ΑΓΟΡΑΣ

2.1 Η Ασφαλιστική Επιχείρηση και οι Διάφορες Λειτουργίες της

Η Ασφαλιστική Επιχείρηση είναι η επιχείρηση εκείνη που ασφαρίζει τους πελάτες της για τους περιγραφόμενους στο ασφαλιστήριο συμβόλαιο κινδύνους και αναλαμβάνει την υποχρέωση να καταβάλλει το ασφάλισμα στον δικαιούχο σε περίπτωση επέλευσης ζημίας.²⁷ Η ασφαλιστική εταιρία θα πρέπει να είναι σύμφωνα με τον νόμο 400/1970 μεγάλης κεφαλαιουχικής βάσης και να έχει υψηλή φερεγγυότητα. Οι ασφαλιστικές εταιρίες χωρίζονται ανάλογα με το αντικείμενο που ασκούν, σε δύο κατηγορίες:

- i. Σε ασφαλιστικές εταιρίες κατά Ζημιών οι οποίες ασκούν ασφαλίσεις ζημιών
- ii. Σε ασφαλιστικές εταιρίες Ζωής οι οποίες ασκούν ασφαλίσεις ζωής

Η ασφαλιστική επιχείρηση ασκείται στην Ελλάδα κυρίως από ΑΕ (Ανώνυμη Εταιρία) η οποία σαν νομικό πρόσωπο έχει αντί για κατοικία δική της έδρα τον τόπο όπου πραγματικά και σοβαρά λειτουργεί η διοίκηση.

Αναφορικά με το ελληνικό δίκαιο της ασφαλιστικής επιχείρησης, αυτό βασίζεται στο νομοθετικό διάταγμα (ν.δ) 400/1970 το οποίο είναι η εξέλιξη του προϊσχύσαντος 1023/1917. Το νομοθέτημα αυτό περιλαμβάνει τις ιδιαίτερες προϋποθέσεις και όρους με τους οποίους επιτρέπεται να ασκείται η ασφαλιστική δραστηριότητα από τις ασφαλιστικές επιχειρήσεις. Συνεπώς, οι ρυθμίσεις του εστιάζονται κατά πρώτο λόγο στις χρηματοοικονομικές προϋποθέσεις που πρέπει να εκπληρώνουν ώστε να είναι σε θέση ανά πάσα στιγμή να εκπληρώνουν τις υποχρεώσεις που απορρέουν άμεσα από τις ασφαλιστικές συμβάσεις που συνάπτουν, ενώ σε ζητήματα διοίκησης μόνο στο αναγκαίο μέτρο για την εκπλήρωση των υποχρεώσεων αυτών και κατά δεύτερο λόγο στις συναλλακτικές συμπεριφορές που πρέπει να επιδεικνύουν προς τους λήπτες της ασφάλισης. Γι' αυτό και οι διατάξεις του έχουν τον χαρακτήρα και την φύση του δικαίου της κρατικής εποπτείας. Εδώ θα πρέπει να σημειωθεί ότι το ν.δ 400/1970 ρυθμίζει και τις

27

<http://www.asfaleieskanelakis.gr/content/%CE%BB%CE%B5%CE%BE%CE%B9%CE%BA%CF%8C-%CE%B1%CF%83%CF%86%CE%B1%CE%BB%CE%B9%CF%83%CF%84%CE%B9%CE%BA%CF%8E%CE%BD-%CF%8C%CF%81%CF%89%CE%BD> «Ασφαλιστική Εταιρία»

προϋποθέσεις που ασκείται η ελληνική αντασφαλιστική επιχείρηση (άδεια και λειτουργία της), όμως μέχρι στιγμής τέτοια επιχείρηση δεν υπάρχει. Σύμφωνα με το άρθρο 1 του συγκεκριμένου ν.δ 400/1970 όλες οι ιδιωτικές επιχειρήσεις που λειτουργούν στην Ελλάδα και έχουν ως αντικείμενο την άσκηση ασφαλίσεων, διέπονται από αυτό.

Οι ασφαλιστικές επιχειρήσεις ανήκουν στον ευρύτερο χώρο των χρηματοοικονομικών επιχειρήσεων. Τις τελευταίες δεκαετίες γίνεται όλο και περισσότερο σημαντική η επενδυτική δραστηριότητα/υπηρεσία των ασφαλιστικών επιχειρήσεων. Με την δραστηριότητά τους αυτή αλλά και με άλλες που θα αναπτυχθούν στη συνέχεια υλοποιείται η μετάθεση των κινδύνων που απειλούν μεμονωμένα ή μη πρόσωπα/επιχειρήσεις σε μία πολύ μεγάλη «κοινωνία ατόμων» πράγμα που συνεπάγεται την αντικατάσταση ορισμένων αρνητικών οικονομικών συνεπειών του «τυχαίου» με το ασφάλιστρο ενώ συγχρόνως συμβάλλει στη διατήρηση της λαϊκής περιουσίας και στην συγκέντρωση αναγκαίων κεφαλαίων για επενδύσεις. Αλλά και εξ' απόψεως θεσμικού πλαισίου οι ασφαλιστικές επιχειρήσεις εντάσσονται στον ευρύτερο χρηματοοικονομικό τομέα αφού ρυθμίσεις σχετικά με την επάρκεια κεφαλαίων και τις επενδύσεις συγκλίνουν σε όλες τις επιχειρήσεις του τομέα αυτού. Αυτές είναι τα τραπεζικά ιδρύματα, οι επενδυτικές επιχειρήσεις, οι ασφαλιστικές καθώς και οι αντασφαλιστικές επιχειρήσεις. Η ειδοποιός διαφορά της ασφαλιστικής παροχής από τις παροχές των λοιπών αυτών επιχειρήσεων είναι το στοιχείο του κινδύνου των συμβαλλομένων τους που μετατίθεται στην ασφαλιστική επιχείρηση. Στις ασφαλίσεις προσώπων μπορεί να υπάρχει εν μέρει ή ολοκληρωτικά και η επενδυτική δραστηριότητα ενώ στις περιπτώσεις όπου υπάρχει κίνδυνος και πάλι, η ασφαλιστική επιχείρηση πρέπει να επενδύει κεφάλαια των πελατών της (ασφάλιστρα) όπως κάνουν και τα δύο άλλα είδη των επιχειρήσεων του τομέα αυτού.

Η παροχή του ασφαλιστή, δηλαδή η κάλυψη των πελατών του κατά των κινδύνων αλλά και η επενδυτική υπηρεσία που παρέχει πολλές φορές (μικτή ή αμιγής) βασίζεται σε μία σύμβαση. Οι «όροι και οι προϋποθέσεις» που δημιουργούν τα λεγόμενα ασφαλιστικά προϊόντα, δηλαδή τα προκατασκευασμένα είδη καλύψεων που «πουλάει» ο ασφαλιστής και που είναι εκατοντάδες και ιδιαίτερα πολύπλοκα δεν είναι άλλο παρά συμβατικοί όροι. Γι' αυτό και η ασφάλιση χαρακτηρίζεται διεθνώς ως «νομικό προϊόν» (legal product). Η λειτουργία της ασφαλιστικής επιχείρησης και η κρατική εποπτεία δεν είναι τίποτε άλλο παρά ένα πλέγμα κανόνων δικαίου διότι το κύριο «προϊόν» του ασφαλιστή είναι μία υπόσχεση η οποία πρέπει να εξασφαλίζεται ότι θα πραγματοποιηθεί γι' αυτό και διαμορφώνεται με νομικούς κανόνες.

Όπως προαναφέρθηκε, οι ασφαλιστικές επιχειρήσεις ασχολούνται με διάφορες δραστηριότητες. Εκτός από την επενδυτική τους δραστηριότητα η οποία θα αναλυθεί περαιτέρω, ασχολούνται και με άλλες λειτουργίες οι σπουδαιότερες εκ των οποίων είναι οι ακόλουθες:

- Τιμολόγηση
- Επιλογή και ανάληψη κινδύνων (underwriting)
- Παραγωγή (Production)
- Διακανονισμός Ζημιών (Claim Settlement)
- Αντασφάλιση (Reinsurance)²⁸
- Μηχανογράφηση
- Επενδύσεις
- Λογιστήριο
- Νομικό Τμήμα
- Τμήμα Πρόληψης Ζημιών²⁹

Η Τιμολόγηση, είναι μία από τις σπουδαιότερες λειτουργίες μίας ασφαλιστικής επιχείρησης και αναφέρεται στην τιμή της ασφάλισης. Η τιμολόγηση της ασφάλισης διαφέρει σημαντικά από την τιμολόγηση άλλων προϊόντων. Όταν πωλούνται τα άλλα προϊόντα, η εταιρία γνωρίζει προκαταβολικά τα κόστη παραγωγής και έτσι μπορεί να ορισθεί η τιμή ώστε να καλύπτει όλα τα κόστη και να αφήνει κάποιο κέρδος για την εταιρία. Η ασφαλιστική εταιρία όμως δεν γνωρίζει εκ των προτέρων το πραγματικό κόστος. Το ασφάλιστρο που χρεώνει μπορεί να είναι ανεπαρκές για την πληρωμή των ζημιών και των εξόδων στην διάρκεια της περιόδου ασφάλισης και μόνο μετά την λήξη της η εταιρία γνωρίζει ακριβείς αποζημιώσεις και έξοδα. Άρα η ασφαλιστική επιχείρηση ελπίζει τα ασφάλιστρα να επαρκέσουν για ζημιές-έξοδα-κέρδος που θα προκύψουν. Ο άνθρωπος που καθορίζει τα ασφάλιστρα είναι ο αναλογιστής ο οποίος είναι μαθηματικός υψηλού επιπέδου εξειδίκευσης που παίζει σημαντικό ρόλο στον προγραμματισμό, την έρευνα και την τιμολόγηση. Μελετά στατιστικά στοιχεία και επί την βάση αυτών καθορίζει τα ασφάλιστρα κατά τέτοιο τρόπο ώστε να καθίσταται η ασφαλιστική εργασία κερδοφόρος και ανταγωνιστική.

Εξίσου σημαντική λειτουργία μιας ασφαλιστικής επιχείρησης, είναι η επιλογή και η ανάληψη των κινδύνων ή όπως αλλιώς ορίζεται η επιλογή και ταξινόμηση των

²⁸ Βλ. 1.6 Αντασφάλιση, σελ. 30

²⁹ Βιβλίο: “Εισαγωγή στην Ιδιωτική Ασφάλιση”, Μιλτιάδης Νεκτάριος, 2003, Αθήνα

ασφαλισμένων κινδύνων. Ο underwriter, είναι το πρόσωπο εκείνο που αποφασίζει για την αποδοχή ή την απόρριψη μίας αίτησης ασφάλισης. Βασικός του στόχος είναι να δημιουργήσει ένα ασφαλές και κερδοφόρο χαρτοφυλάκιο εργασιών για την εταιρία. Έτσι ο underwriter επιλέγει ή απορρίπτει συνεχώς εργασίες ώστε το χαρτοφυλάκιο εργασιών της εταιρίας να παραμένει κερδοφόρο. Το underwriting ξεκινά από την διατύπωση της σχετικής του πολιτικής. Η εταιρία πρέπει να διατυπώσει πολιτική τέτοια που να συμφωνεί με τους στόχους της. Στόχος της μπορεί να είναι μεγάλος όγκος εργασιών με μικρό κέρδος ή μικρότερος όγκος εργασιών με μεγαλύτερο κέρδος.

Έτσι η εταιρία θα πρέπει να καθορίσει ποιες εργασίες είναι επιθυμητές, ποιες οριακά αποδεκτές και ποιες απαγορευμένες. Προς επίτευξη του στόχου της εταιρίας να δημιουργήσει κερδοφόρο όγκο εργασιών ακολουθούνται διάφορες βασικές αρχές, οι κυριότερες εκ των οποίων είναι:

- Η επιλογή των ασφαλισμένων σύμφωνα με τα εταιρικά standards
- Η κατάλληλη ισορροπία μέσα σε κάθε τιμολογιακή κλάση
- Η δικαιοσύνη ανάμεσα στους ασφαλισμένους

Σύμφωνα με την πρώτη αρχή, ο underwriter πρέπει να επιλέξει ασφαλισμένους με βάση τα εταιρικά πρότυπα. Αυτό σημαίνει ότι η εταιρία δεν επιθυμεί ζημιές πέραν αυτών που προβλέπει κατά την τιμολόγηση. Οπότε οι underwriters πρέπει να επιλέγουν για ασφαλισμένους μόνο εκείνους που μπορούν να ικανοποιήσουν το ποσοστό των ζημιών που έχει προβλεφθεί από την εταιρία.

Η δεύτερη αρχή έχει να κάνει με την σωστή ισορροπία μέσα σε κάθε τιμολογιακή κλάση. Αυτό σημαίνει ότι για κάθε ασφαλισμένο κάτω του μέσου όρου στην κλάση θα πρέπει να υπάρχει ένας ασφαλισμένος άνω του μέσου όρου ώστε το ασφάλιστρο της συγκεκριμένης κλάσης να επαρκεί για την πληρωμή των ζημιών και των εξόδων. Έτσι ο underwriter πρέπει να επιλέξει την σωστή αναλογία ώστε το μέσο ασφάλιστρο της κλάσης να επαρκεί.

Η τελευταία βασική αρχή είναι η δικαιοσύνη μεταξύ των ασφαλισμένων. Αυτό σημαίνει ότι τα ασφάλιστρα θα πρέπει να είναι δίκαια και κάθε κλάση ασφαλισμένων να πληρώνει αυτά που της αναλογούν βάσει των ζημιών και των εξόδων. Με άλλα λόγια δεν θα πρέπει μία κλάση ασφαλισμένων να πληρώνει για άλλη. Έτσι θα εξασφαλιστεί η δικαιοσύνη ανάμεσά τους.

Άλλη δραστηριότητα της ασφαλιστικής επιχείρησης, είναι η παραγωγή. Ο όρος παραγωγή αναφέρεται στις δραστηριότητες πωλήσεων και Marketing των ασφαλιστικών εταιριών. Οι πωλητές ασφαλίσεων συχνά αποκαλούνται παραγωγοί (ασφαλιστικοί

σύμβουλοι). Οι περισσότερες εταιρίες έχουν τμήμα ή διεύθυνση πωλήσεων. Το τμήμα αυτό είναι υπεύθυνο για την στρατολόγηση, την εκπαίδευση και την εποπτεία των πωλητών. Παράλληλα με την ανάπτυξη μίας αποτελεσματικής δύναμης πωλήσεων, η ασφαλιστική επιχείρηση δραστηριοποιείται και στο Marketing. Οι δραστηριότητες Marketing περιλαμβάνουν την ανάπτυξη φιλοσοφίας του Marketing, τον εντοπισμό βραχυπρόθεσμων και μακροπρόθεσμων στόχων, την έρευνα αγοράς, την ανάπτυξη νέων προϊόντων ικανών να αντιμετωπίσουν τις μεταβαλλόμενες ανάγκες των καταναλωτών και των επιχειρήσεων, την ανάπτυξη νέων στρατηγικών Marketing και την διαφήμιση των εταιρικών προϊόντων.

Μία επίσης λειτουργία της ασφαλιστικής επιχείρησης, είναι ο διακανονισμός των ζημιών. Κάθε εταιρία έχει ένα τέτοιο τμήμα. Οι βασικοί στόχοι της εταιρίας στον διακανονισμό αποζημιώσεων είναι η επιβεβαίωση ότι η ζημιά καλύπτεται, η δίκαιη και γρήγορη αποζημίωση του παθόντος και η προσωπική βοήθεια στον ασφαλισμένο. Αρχικά πρέπει να επιβεβαιωθεί ότι υπάρχει ζημιά που καλύπτεται από το ασφαλιστήριο και να εξακριβωθεί η έκτασή της. Ο δεύτερος στόχος είναι όπως σημειώθηκε, η δίκαιη και γρήγορη αποζημίωση. Αν μία ζημιά δεν αποζημιώνεται, αναιρείται ο λόγος ύπαρξης της ασφάλισης, βλάπτεται η φήμη της εταιρίας και επηρεάζονται αρνητικά οι πωλήσεις νέων ασφαλιστηρίων. Δίκαιη αποζημίωση σημαίνει ότι η εταιρία θα πρέπει να αποφεύγει υπερβολικές καταβολές αλλά και την πληρωμή δόλιων απαιτήσεων που θα συνεπάγονταν αύξηση ασφαλιστρών. Τρίτος στόχος είναι η παροχή προσωπικής βοήθειας στον ασφαλισμένο μετά την ζημιά. Πέρα από συμβατικές υποχρεώσεις, η εταιρία θα πρέπει να βοηθά και να ανακουφίζει τον ασφαλισμένο. Πολλές φορές η ζημιά μπορεί να συνεπάγεται τον θάνατο ή τον σοβαρό τραυματισμό μελών της οικογένειας. Έτσι πολύ χρήσιμη μπορεί να αποδειχθεί η βοήθεια σε μία τέτοια περίπτωση όπως και η ψυχολογική υποστήριξη στην οικογένεια. Το πρόσωπο εκείνο που διακανονίζει την ζημιά καλείται «διακανονιστής ζημιών».

Άλλη σημαντική εταιρική λειτουργία είναι η Μηχανογράφηση. Η χρήση του ηλεκτρονικού υπολογιστή έχει φέρει επανάσταση στην ασφαλιστική βιομηχανία επιτυγχάνοντας την διακίνηση πληροφοριών και καταργώντας πολλές εργασίες ρουτίνας. Ο υπολογιστής χρησιμοποιείται τώρα στην έκδοση συμβολαίων, στα ειδοποιητήρια, στην αναζήτηση πληροφοριών, στην έρευνα αγοράς, κλπ. Υπάρχουν διάφορα επαγγέλματα στην Μηχανογράφηση, ένα εκ των οποίων είναι ο αναλυτής συστημάτων ο οποίος μελετά τις διάφορες εργασίες που γίνονται με το χέρι και αναπτύσσει τρόπους αντιμετώπισης και επίλυσής τους από τον υπολογιστή.

Οι επενδύσεις αποτελούν μία από τις σημαντικότερες λειτουργίες της ασφαλιστικής εταιρίας. Εφόσον τα ασφάλιστρα προκαταβάλλονται, μπορούν να επενδυθούν μέχρι να χρειαστούν μελλοντικά για την πληρωμή ζημιών και εξόδων. Εξετάζοντας τις επενδύσεις στις ασφαλίσσεις Ζωής, γίνεται φανερό ότι αυτές έχουν μεγάλη οικονομική και κοινωνική σημασία για διαφόρους λόγους:

- ✓ Πρώτον, τα ασφαλιστήρια συμβόλαια Ζωής είναι από την φύση τους μακροχρόνια και οι υποχρεώσεις του ασφαλιστή εκτείνονται σε περιόδους που φτάνουν τα 30 έως 40 χρόνια. Κατά συνέπεια και οι επενδύσεις είναι μακροχρόνιες
- ✓ Δεύτερον, το εισόδημα από τις επενδύσεις είναι πολύ σημαντικό για την μείωση του κόστους της ασφάλισης εφόσον τα ασφάλιστρα επενδύονται και αποδίδουν μέρισμα. Το εισόδημα αυτό αποδίδεται ως μέρισμα στους ασφαλισμένους μειώνοντας τους το κόστος
- ✓ Τρίτον, τα αποθέματα των ασφαλίσεων Ζωής είναι σημαντική πηγή κεφαλαίων για την οικονομία

Έτσι οι επενδύσεις αποτελούν μία σπουδαία λειτουργία όχι μόνο για την ίδια την εταιρία αλλά για το σύνολο και την οικονομία γενικότερα.

Μία ακόμη ασφαλιστική λειτουργία είναι αυτή του Λογιστηρίου. Το Λογιστήριο είναι υπεύθυνο για την οικονομική λειτουργία της ασφαλιστικής επιχείρησης αφού οι λογιστές ετοιμάζουν τις οικονομικές καταστάσεις και τον προϋπολογισμό, αναλύουν τις οικονομικές λειτουργίες της εταιρίας και παρακολουθούν όλα τα έσοδα και έξοδά της ετοιμάζοντας περιοδικά αναφορές για τα ασφάλιστρα, τα λειτουργικά έξοδα, το εισόδημα από τις επενδύσεις, τις ζημιές, τα μερίσματα, κ.ο.κ

Επίσης, ιδιαίτερης σημασίας λειτουργία μίας ασφαλιστικής εταιρίας είναι η νομική. Σε πολλές εταιρίες γενικών ασφαλίσεων, το νομικό τμήμα είναι συχνά μέρος της διεύθυνσης αποζημιώσεων. Οι δικηγόροι υπερασπίζονται τις θέσεις της εταιρίας στις υποθέσεις που φτάνουν στο δικαστήριο και υπεισέρχονται στις περιπτώσεις υποκατάστασης όταν ο ασφαλιστής προσπαθεί να εισπράξει από τον αμελή τρίτο που προξένησε την ζημιά. Ακόμη οι δικηγόροι φροντίζουν ώστε το ασφαλιστήριο συμβόλαιο που είναι ένα νομικό κείμενο να είναι σύμφωνο με τον νόμο, άρα πρέπει να εξετάζουν ένα νέο ασφαλιστήριο πριν αρχίσει η προώθησή του και να επιμελούνται τους όρους του ασφαλιστηρίου. Τέλος, θα πρέπει να είναι συνεχώς ενήμεροι των αλλαγών της νομοθεσίας που επηρεάζουν την εταιρία και τους πελάτες της και αφορούν θέματα καταναλωτών, διαφάνειας, κόστους, παραπλανητικής διαφήμισης, κλπ.

Η τελευταία λειτουργία μίας ασφαλιστικής επιχείρησης είναι αυτή που σχετίζεται με τις υπηρεσίες πρόληψης, είναι δηλαδή το τμήμα πρόληψης ζημιών. Το τμήμα αυτό που υπάρχει σε ορισμένες μεγάλες εταιρίες είναι υπεύθυνο για να βοηθά άτομα και επιχειρήσεις να μειώσουν την συχνότητα και την σοβαρότητα των ζημιών. Οι υπηρεσίες πρόληψης αποτελούν σημαντικό μέρος της διαχείρισης κινδύνων και ο ασφαλιστής παρέχει διάφορες υπηρεσίες πρόληψης. Τέτοιες υπηρεσίες είναι συμβουλές για:

- Συστήματα συναγερμού
- Αυτόματου sprinkler
- Πρόληψη πυρκαγιάς
- Μέτρα επαγγελματικής ασφάλειας και υγείας
- Μείωση της έκθεσης σε κινδύνους
- Πρόληψη εκρήξεων, κλπ.

Ακόμη, το τμήμα αυτό μπορεί να παρέχει πολύτιμες συμβουλές για την κατασκευή νέων γραφείων ή εργοστασίων σχετικά με την ασφάλειά τους και πώς να είναι πιο ανθεκτικά στις ζημιές ώστε να υπάρχει και σημαντική μείωση των ασφαλιστρών.

2.1.1 Η Διοίκηση της Ασφαλιστικής Επιχείρησης

Σύμφωνα με το άρθρο 16 του ν.δ 400/1970, τα μέλη του διοικητικού συμβουλίου μίας ασφαλιστικής εταιρίας θα πρέπει να έχουν ποιοτικά προσόντα όπως οι γενικοί διευθυντές, οι νόμιμοι αντιπρόσωποι των μη ελληνικών ασφαλιστικών επιχειρήσεων αλλά και οι επόπτες και οι επόπτες και εκκαθαριστές πτώχευσης ή εκκαθάρισης. Πρέπει επίσης να μην έχουν καταδικασθεί για ατιμωτικά ποινικά αδικήματα, να μην έχουν κηρυχθεί σε κατάσταση πτώχευσης ή να μην υπήρξαν μέλη διοικητικού συμβουλίου ασφαλιστικής εταιρίας που πτώχευσε ή της ανακλήθηκε η άδεια λόγω παράβασης του νόμου με την έννοια του να μην σχετίζεται η θητεία τους με γεγονότα που να οδήγησαν στην πτώχευση ή την ανάκληση της άδειας της εταιρίας.³⁰

Το διοικητικό συμβούλιο αποτελείται μόνο από Έλληνες πολίτες ή πολίτες άλλων κρατών της ΕΕ και συνεδριάζει μόνο στην έδρα του. Οι ελληνικές ασφαλιστικές επιχειρήσεις πρέπει να έχουν την κεντρική τους διοίκηση (δηλ. το κεντρικό εταιρικό τους κατάστημα) στον τόπο της καταστατικής τους έδρας. Η ευθύνη των μελών του διοικητικού συμβουλίου είναι αυξημένη σε σχέση με τις κοινές ανώνυμες εταιρίες.

³⁰ Βλ. ν.δ 400/1970, άρθ.16, παράγρ.2.

Ευθύνονται για κάθε πταίσμα έναντι της επιχείρησης (και όχι μόνο αν δεν κατέβαλλαν την επιμέλεια του συνετού «επιχειρηματία»), εκτός αν αυτοί αποδείξουν ότι κατέβαλλαν κάθε επιμέλεια κατά την άσκηση των καθηκόντων τους ενώ η έγκριση από την γενική συνέλευση πράξεων ή παραλείψεών τους δεν τους απαλλάσσει της ευθύνης. Ευθύνονται ακόμη και προσωπικά για το αν η ασφαλιστική επιχείρηση πτώχευσε εκτός αν αποδείξουν ότι άσκησαν το έργο τους με κάθε επιμέλεια και σύνεση.

Τέλος θα πρέπει να σημειωθεί ότι το 2001 εισήχθη η έννοια της «ουσιαστικής» διεύθυνσης (με την έννοια της διοίκησης και διαχείρισης) των εργασιών της ασφαλιστικής επιχείρησης. Οι επιχειρήσεις υποχρεούνται να αναθέτουν την ουσιαστική διεύθυνση των εργασιών τους σε δύο τουλάχιστον πρόσωπα από τα οποία το ένα θα είναι αναπληρωτής του άλλου. Τα άτομα αυτά που θα συγκαταλέγονται βέβαια μεταξύ των ως άνω διοικητών-διευθυνόντων και συνεπώς θα πρέπει να πληρούν τις προϋποθέσεις που ισχύουν για αυτούς, θα πρέπει επιπλέον να έχουν τα κατάλληλα επαγγελματικά προσόντα και την ανάλογη εμπειρία έτσι ώστε να εξασφαλίζεται η συνετή ουσιαστική διεύθυνση των εργασιών της επιχείρησης (κριτήρια καταλληλότητας).³¹

2.1.1.1 Κριτήρια Καταλληλότητας Διοικούντων της Ασφαλιστικής Επιχείρησης

Τα μέλη του διοικητικού συμβουλίου μίας ασφαλιστικής επιχείρησης θα πρέπει να έχουν τα κατάλληλα ποιοτικά προσόντα έτσι ώστε να εξασφαλίζεται η συνετή και ουσιαστική διεύθυνση των εργασιών της επιχείρησης. Η Τράπεζα της Ελλάδος (ΤτΕ) και παλιά Επιτροπή Εποπτείας Ιδιωτικής Ασφάλισης (ΕΠ.Ε.Ι.Α.) ως εποπτική Αρχή είναι αρμόδια για τον έλεγχο της καταλληλότητας των διοικούντων των ασφαλιστικών εταιριών σχετικά με την εντιμότητα, τα επαγγελματικά προσόντα και την εργασιακή τους πείρα. Σύμφωνα με τα οριζόμενα στο άρθρο 16 του ν.δ 400/1970 αναφορικά με την καταλληλότητα των διοικούντων των ασφαλιστικών εταιριών, δεν μπορούν να εκλεγούν ή να διοριστούν γενικοί διευθυντές, διευθύνοντες ή εντεταλμένοι σύμβουλοι, αναπληρωτές, γενικοί διευθυντές, διευθυντές και μέλη διοικητικού συμβουλίου ελληνικών ασφαλιστικών επιχειρήσεων σε κράτη της ΕΕ και του ΕΟΧ, νόμιμοι αντιπρόσωποι στην Ελλάδα ασφαλιστικών επιχειρήσεων τρίτων χωρών καθώς και

³¹ Βιβλίο: “ Ασφαλιστικό Δίκαιο- Εισηγήσεις”, Ρόκας Ιωάννης, 2012, Αθήνα.

αντιπρόσωποι στην Ελλάδα μεσιτών Λλούδς Λονδίνου πρόσωπα τα οποία έχουν καταδικαστεί για κλοπή, υπεξαίρεση, τοκογλυφία, αισχροκέρδεια, απάτη, εκβίαση, πλαστογραφία, δωροδοκία, χρεοκοπία, λαθρεμπορία καθώς επίσης και πρόσωπα τα οποία έχουν κηρυχθεί σε κατάσταση πτώχευσης ή έχουν διατελέσει μέλη διοικητικού συμβουλίου ανωνύμων ασφαλιστικών επιχειρήσεων που έχουν κηρυχθεί σε πτώχευση ή έχει ανακληθεί η άδεια λειτουργίας τους.

Στα πλαίσια των πιο πάνω προϋποθέσεων και προκειμένου για τον έλεγχο της καταλληλότητας των διοικούντων των ασφαλιστικών επιχειρήσεων, η εποπτική Αρχή αναζητά αυτεπάγγελτα σύμφωνα με τα οριζόμενα στην εγκύκλιο ΔΙΑΔΠ/Α/27038, πιστοποιητικά ποινικού μητρώου και πιστοποιητικά περί μη πτώχευσης. Επιπροσθέτως οι επιχειρήσεις υποχρεούνται να δηλώνουν ποια πρόσωπα ορίζονται να ασκήσουν την ουσιαστική διοίκηση των εργασιών τους και να αποστέλλουν πλήρες βιογραφικό σημείωμα από το οποίο να αποδεικνύονται τα επαγγελματικά προσόντα και η εμπειρία τους. Τέλος, απαραίτητο δικαιολογητικό προκειμένου για την έγκριση διορισμού μέλους του διοικητικού συμβουλίου, αποτελεί η υπεύθυνη δήλωση του προέδρου του διοικητικού συμβουλίου ότι το μέλος δεν έχει διατελέσει μέλος διοικητικού συμβουλίου ανώνυμης ασφαλιστικής επιχείρησης η οποία έχει κηρυχθεί σε κατάσταση πτώχευσης ή έχει ανακληθεί η άδεια λειτουργίας της λόγω παράβασης του νόμου.

Όπως γίνεται φανερό, η ΤτΕ, σαν την αρμόδια Αρχή είναι υποχρεωμένη να λαμβάνει σοβαρά υπόψη της ό, τι σχετίζεται με την ασφαλιστική επιχείρηση αλλά και την διοίκησή της προκειμένου να διασφαλίσει τα συμφέροντα των ασφαλισμένων, γι' αυτό και η εποπτεία που ασκείται είναι αυστηρή, όπως θα δούμε και στη συνέχεια.³²

2.2 Κατηγορίες Ασφαλιστικών Επιχειρήσεων

Το θεσμικό πλαίσιο λειτουργίας των ασφαλιστικών επιχειρήσεων διέπεται από το ν.δ 400/1970 «περί Ιδιωτικής Επιχειρήσεως Ασφαλίσεως» όπου σύμφωνα με την αρμόδια εποπτική Αρχή, αναφέρεται ότι οι ασφαλιστικές επιχειρήσεις οι οποίες μπορούν να λειτουργούν νόμιμα στην Ελλάδα είναι οι παρακάτω:

³² <http://pisc.bankofgreece.gr/Files/AnnualReport/AnnualReport2009.pdf> Επιτροπή Εποπτείας Ιδιωτικής Ασφάλισης (ΕΠ.Ε.Ι.Α) Ετήσια Έκθεση 2009: Εποπτεία Ασφαλιστικής Επιχείρησης/Κριτήρια Καταλληλότητας

- Ασφαλιστικές επιχειρήσεις που έχουν έδρα την Ελλάδα και που σύμφωνα με το άρθρο 2 του ν.δ 400/1970 η άσκηση των ασφαλιστικών εργασιών στην Ελλάδα πραγματοποιείται μόνο από Ανώνυμες Εταιρίες, τον ελληνικό αλληλασφαλιστικό συνεταιρισμό ο οποίος έχει συσταθεί σύμφωνα με το ελληνικό δίκαιο και που μπορεί να ασκεί μόνο ασφαλίσεις ζημιών αλλά και από τις ελληνικές Δημόσιες Επιχειρήσεις οι οποίες ασκούν αποκλειστικά ασφαλιστικές εργασίες και οι οποίες δεν έχουν συσταθεί μέχρι σήμερα. Στο πλαίσιο της δραστηριότητας (κλάδοι ασφάλισης ζωής ή κλάδοι ασφαλίσεων ζημιών) την οποία επιθυμεί να ασκήσει η ασφαλιστική επιχείρηση της χορηγείται από την εποπτική Αρχή η άδεια λειτουργίας κατά κλάδο ασφάλισης για όλους ή μερικούς από τους κινδύνους που υπάγονται στον κάθε κλάδο καθώς και κατά ομάδα κλάδων ασφαλίσεων σύμφωνα με το άρθρο 13 του ν.δ 400/1970. Στην Ελλάδα δραστηριοποιούνται 13 ασφαλιστικές επιχειρήσεις Ζωής, 32 ασφαλιστικές επιχειρήσεις Ζημιών και 12 ασφαλιστικές επιχειρήσεις μικτής δραστηριότητας.
- Ασφαλιστικές επιχειρήσεις που έχουν έδρα σε τρίτη χώρα (εκτός της ΕΕ και του ΕΟΧ) οι οποίες μπορούν να ασκούν ασφάλιση στην Ελλάδα υπό καθεστώς εγκατάστασης (υποκατάστημα ή θυγατρική) σύμφωνα με τα άρθρα 3α και 20 του ν.δ 400/1970 αφού ανήκουν στον κλάδο των ασφαλιστικών επιχειρήσεων όπου ασκούν μικτές δραστηριότητες (δηλ. ασφαλίσεις ζωής και ζημιών). Οι επιχειρήσεις αυτές οι οποίες ασκούν στον τόπο της έδρας τους μικτές δραστηριότητες όπως προαναφέρθηκε εγκαθίστανται στην Ελλάδα ως εξής: α) για την άσκηση μόνο ασφαλίσεων κατά ζημιών ή μόνο ασφαλίσεων ζωής μέσω πρακτορείου ή υποκαταστήματος σύμφωνα με το άρθρο 20 του ν.δ 400/1970 και β) για την άσκηση ασφαλίσεων ζωής (όταν ασκούν και ασφαλίσεις κατά ζημιών στην Ελλάδα) μέσω θυγατρικής ελληνικής ασφαλιστικής επιχείρησης. Αν οι ως άνω ασφαλιστικές επιχειρήσεις ασκούν στον τόπο της έδρας τους μόνο ασφαλίσεις ζημιών ή μόνο ζωής εγκαθίστανται στην Ελλάδα μέσω υποκαταστήματος ή πρακτορείου.
- Ασφαλιστικές επιχειρήσεις που έχουν έδρα σε κράτος-μέλος της ΕΕ και του ΕΟΧ οι οποίες μπορούν να ασκούν την ασφάλιση στην Ελλάδα είτε υπό καθεστώς εγκατάστασης δηλ. υποκατάστημα είτε υπό καθεστώς Ελεύθερης Παροχής

Υπηρεσιών (ΕΠΥ)³³ από την έδρα τους ή από υποκαταστήματα στον ευρωπαϊκό χώρο σύμφωνα με τις διατάξεις του 7ου Κεφαλαίου του ν.δ 400/1970. Η εποπτεία της δραστηριότητας αυτών των ασφαλιστικών επιχειρήσεων πραγματοποιείται από τις εποπτικές Αρχές των κρατών-μελών όπου έχουν την έδρα τους οι εν λόγω ασφαλιστικές επιχειρήσεις.

- ο Αλληλασφαλιστικοί συνεταιρισμοί ή αλληλασφαλιστικές επιχειρήσεις όπου ασκούν την αμοιβαία ασφάλιση ή αλλιώς αλληλασφάλιση στην Ελλάδα. Ο αλληλασφαλιστικός συνεταιρισμός έχει συσταθεί σύμφωνα με το ελληνικό δίκαιο με αποκλειστικό σκοπό την αλληλασφάλιση μόνο των μελών του και μόνο για την άσκηση των ασφαλίσεων κατά ζημιών από «κοινοτικές αλληλασφαλιστικές επιχειρήσεις» (που έχουν δηλαδή την έδρα τους σε κράτος-μέλος της ΕΕ και έχουν άδεια λειτουργίας) χωρίς να ενδιαφέρει ιδιαίτερα αν ασκούν μόνο κλάδους ζημιών ή και ζωής καθώς και από ελληνικές αλληλασφαλιστικές επιχειρήσεις δημοσίου δικαίου που όμως δεν έχουν συσταθεί μέχρι στιγμής. Η ελληνική αλληλασφαλιστική επιχείρηση δεν γνωρίζει κάποιον ειδικό εταιρικό τύπο για την άσκηση των εργασιών αλληλασφάλισης αλλά δανείζεται τον εταιρικό τύπο του αστικού συνεταιρισμού που όμως έχει χαρακτήρα προσωπικής εταιρίας και δεν είναι κατάλληλος εταιρικός τύπος για την ανάπτυξη της αλληλασφαλιστικής δραστηριότητας πράγμα που φανερώνει και η μηδαμινή τους συμμετοχή στην ελληνική ασφαλιστική βιομηχανία ενώ σε άλλες κοινοτικές χώρες ξεπερνά το 1/3 της παραγωγής. Οι επιχειρήσεις αυτές διακρίνονται ως ακολούθως: α) σε μεγάλες, στις οποίες εφαρμόζονται ανάλογα όλες σχεδόν οι διατάξεις της νομοθεσίας περί Ιδιωτικής Ασφάλισης (κρατική εποπτεία, λειτουργία ασφαλιστικής επιχείρησης) συνεπώς και οι διατάξεις σχετικά με το αναγκαίο περιθώριο φερεγγυότητας, το εγγυητικό κεφάλαιο, τα τεχνικά αποθέματα, τις ασφαλιστικές τοποθετήσεις, το πρόγραμμα δραστηριότητας, την καταλληλότητα των διοικούντων καθώς και την αυξημένη ευθύνη αυτών και β) σε μικρές οι οποίες μπορούν να λειτουργούν με περιορισμένες χρηματοοικονομικές εγγυήσεις και με λιγότερες προϋποθέσεις απ' ότι οι μεγάλες με την προϋπόθεση ότι έχουν περιορισμένο κύκλο εργασιών, προβλέπουν τη δυνατότητα συμπληρωματικών εισφορών ή την μείωση παροχών

³³ Ως ΕΠΥ (Ελεύθερη Παροχή Υπηρεσιών), θεωρείται η κάλυψη του κινδύνου σε κάποιο κράτος-μέλος που παρέχεται από μία ασφαλιστική επιχείρηση που έχει την έδρα του σε άλλο κράτος-μέλος της ΕΕ και του ΕΟΧ σύμφωνα με το άρθρο 42β του Ν. Δ 400/70 (ΦΕΚ Α'10)-Επιτροπή Εποπτείας Ιδιωτικής Ασφάλισης (ΕΠ.Ε.Ι.Α)

και δεν καλύπτουν κινδύνους αστικής ευθύνης. Ειδικό τύπο φορέα αλληλασφάλισης προβλέπει η ελληνική νομοθεσία μόνο για την άσκηση ασφάλισης θαλάσσιων κινδύνων (σώματα πλοίων, μεταφερόμενα εμπορεύματα, ατυχήματα και ασθένειες του πληρώματος και αστική ευθύνη από την χρήση των πλοίων). Οι αλληλασφαλιστικοί συνεταιρισμοί λειτουργούν σύμφωνα με τα άρθρα 35,36 και 37 του ν.δ 400/1970 και μπορούν να ασκούν αποκλειστικά ασφαλιστικές εργασίες που κατατάσσονται στις ασφαλίσεις κατά ζημιών.³⁴

2.3 Κώδικας Δεοντολογίας Ασφαλιστικών Επιχειρήσεων

Οι Κώδικες Δεοντολογίας οι οποίοι έχουν θεσπιστεί τα τελευταία χρόνια στους χώρους της μαζικής συναλλαγής αποτελούν συλλογή κανόνων καλής συμπεριφοράς με στόχο την δημιουργία ενός ηθικού προτύπου για να πράττει κανείς το «δέον» κατά την άσκηση της επαγγελματικής του δραστηριότητας. Η δεοντολογία εξάλλου είναι μία έννοια βασισμένη στα ήθη που επικρατούν σε κάθε χώρα. Οι Κώδικες Δεοντολογίας ή συμπεριφοράς θέτουν συνήθως στους άμεσα εμπλεκόμενους φορείς στους οποίους απευθύνονται ένα πλαίσιο αρχών και αξιών με ηθική υπόσταση το οποίο οι φορείς οφείλουν να τηρήσουν. Οι δεοντολογικοί κανόνες που συνθέτουν τον Κώδικα περιέχουν γενικές αρχές που έχουν ήδη θεσμοθετηθεί στο κείμενο του νόμου στο οποίο αναφέρονται και εκφράζονται συνήθως μέσα από τις γενικές ρήτρες της καλής πίστης, των χρηστών και συναλλακτικών ηθών. Οι συνέπειες από την παράβαση τήρησης των ηθικών αυτών αξιών και βασικών αρχών δεν μπορούν να αναζητηθούν παρά μόνο στην παράβαση των νομοθετικών διατάξεων στις οποίες αναφέρονται οι αρχές αυτές. Οι Κώδικες Δεοντολογίας θεωρούνται ως «μηχανισμοί αυτοελέγχου» των ατόμων προκειμένου να θέσουν σε ενέργεια την ηθικότητά τους και η αναγκαιότητά τους συνίσταται στην ανάπτυξη προϋποθέσεων συνεργασίας, αμοιβαίας εμπιστοσύνης και αξιοπιστίας μεταξύ των φορέων που εμπλέκονται σε κάθε επιχειρηματική δραστηριότητα. Με απόφαση της Γενικής Συνέλευσης της 25ης Ιουνίου 1998 των μελών της Ένωσης Ασφαλιστικών Επιχειρήσεων Ελλάδος (ΕΑΕΕ), εγκρίθηκε ο Κώδικας Δεοντολογίας Ασφαλιστικών Επιχειρήσεων-Κανόνες Καλής Συμπεριφοράς (Κ.Δ.Α.Ε) και καταχωρήθηκε στο βιβλίο Σωματείων του Πρωτοδικείου Αθηνών σύμφωνα με το

³⁴ <http://www.bankofgreece.gr> &

Βιβλίο: “ Ασφαλιστικό Δίκαιο- Εισηγήσεις”, Ρόκας Ιωάννης, 2012, Αθήνα.

άρθρο 23 του Καταστατικού της Ένωσης. Ο Κώδικας αυτός ως Ειδικός Κανονισμός έχει υποχρεωτική εφαρμογή για τα μέλη της Ένωσης σύμφωνα με τα άρθρα 1 και 18 του Καταστατικού της Ένωσης.

Αναφορικά με την λειτουργία του ΚΔΑΕ, αυτός αποτελείται από κανόνες επαγγελματικής δεοντολογίας για την συμπεριφορά των φορέων που ασκούν τις ασφαλιστικές δραστηριότητες, περιγράφοντας τα ηθικά τους καθήκοντα και εξειδικεύοντας τις γενικές ρήτρες στο πλαίσιο της ισχύουσας ελληνικής ασφαλιστικής νομοθεσίας και των συναλλακτικών ηθών. Ο ΚΔΑΕ, ως δημιουργήμα της αυτονομίας της ιδιωτικής βούλησης με ηθική και όχι νομική δέσμευση δεν μπορεί να υποκαταστήσει τον ΑσφΝ 2496/1997 αλλά μοναδικό σκοπό έχει να δημιουργήσει ένα ηθικό πρότυπο ικανό να εισχωρήσει στην ηθική συνείδηση των προσώπων που εμπλέκονται στην άσκηση της ασφαλιστικής δραστηριότητας και στην παροχή των ασφαλιστικών υπηρεσιών δημιουργώντας ένα κλίμα διαφάνειας, εμπιστοσύνης και αξιοπιστίας μεταξύ τους. Εξάλλου η ενίσχυση της πίστης στον θεσμό της Ιδιωτικής Ασφάλισης είναι η φιλοσοφία όχι μόνο του ΚΔΑΕ αλλά και του ίδιου του ΑσφΝ 2496/1997.

2.3.1 Σκοπός και Περιεχόμενο του ΚΔΑΕ

Σύμφωνα με το άρθρο 1 του ΚΔΑΕ όπου αναφέρονται οι γενικές του διατάξεις, σκοπός του είναι:

- Η διασφάλιση των συμφερόντων των πελατών και των ασφαλιστικών επιχειρήσεων
- Η εξασφάλιση συνθηκών υγιούς ανταγωνισμού στα πλαίσια της ισχύουσας ελληνικής και κοινοτικής νομοθεσίας και των συναλλακτικών ηθών
- Η προώθηση του ασφαλιστικού θεσμού με σεβασμό στις ηθικές και νομικές αρχές

Αναφορικά με το περιεχόμενό του, αυτό εκτείνεται σε εννέα ενότητες και αναλύονται οι βασικές αρχές οι οποίες διασφαλίζουν τα συμφέροντα των ασφαλισμένων-καταναλωτών στον χώρο της Ιδιωτικής Ασφάλισης. Πιο αναλυτικά:

- Στην πρώτη ενότητα αναλύονται οι γενικές διατάξεις του ΚΔΑΕ οι οποίες αναφέρονται στις σχέσεις των ασφαλιστικών επιχειρήσεων με τους ασφαλισμένους, με τα διαμεσολαβούντα στην ασφάλιση πρόσωπα και με τις άλλες ασφαλιστικές επιχειρήσεις. Οι βασικές αρχές που θα πρέπει να διέπουν

αυτές τις σχέσεις είναι ο σεβασμός, η ακεραιότητα και η ευσυνειδησία με γνώμονα την αναβάθμιση του κύρους της Ιδιωτικής Ασφάλισης

- Η δεύτερη ενότητα αναφέρεται στις υποχρεώσεις των ασφαλιστικών επιχειρήσεων έναντι των ασφαλισμένων-καταναλωτών. Ειδικότερα, οι συναλλαγές των ασφαλιστικών επιχειρήσεων με τους ασφαλισμένους-πελάτες της θα πρέπει να διέπονται από τις αρχές της καλής πίστης και των συναλλακτικών ηθών, από σωστή και ειλικρινή πληροφόρηση για την εξασφάλιση της διαφάνειας, από την τήρηση του απορρήτου και από την προληπτική προστασία των καταναλωτών για την αποφυγή πρόκλησης ατυχημάτων και ζημιών
- Η τρίτη ενότητα εστιάζει στις σχέσεις ασφαλιστικής επιχείρησης και διαμεσολαβούντων προσώπων αφού στο πλαίσιο της ισχύουσας νομοθεσίας, σκοπός κάθε ασφαλιστικής επιχείρησης θα πρέπει να είναι η βελτίωση της επαγγελματικής κατάρτισης των διαμεσολαβούντων στην ασφάλιση προσώπων σύμφωνα με την εξέλιξη της ασφαλιστικής τεχνικής και την αναβάθμιση των ασφαλιστικών υπηρεσιών
- Η τέταρτη ενότητα σχετίζεται με τις σχέσεις των ασφαλιστικών επιχειρήσεων μεταξύ τους όπου αυτές θα πρέπει να διακρίνονται από υγιή ανταγωνισμό για την βελτίωση του κύρους και της αξιοπιστίας τόσο των ασφαλιστικών επιχειρήσεων όσο και του ασφαλιστικού θεσμού γενικότερα, από την μη τέλεση αθέμιτων πράξεων όπως της παράνομης προσέλκυσης πελατείας και της δυσφήμισης ασφαλιστικών υπηρεσιών ή «προϊόντων» που παρέχονται από άλλες ασφαλιστικές επιχειρήσεις και γενικότερα να αποφεύγεται κάθε δυσφημιστική ενέργεια της φήμης τους και τέλος να διακρίνονται από αλληλεγγύη και συνεργασία στο πλαίσιο της συμμετοχής τους στην Ένωση Ασφαλιστικών Επιχειρήσεων με σεβασμό στις αρχές της οικονομίας της αγοράς
- Η πέμπτη ενότητα αναφέρεται στις σχέσεις των ασφαλιστικών επιχειρήσεων έναντι των μελών του προσωπικού τους που θα πρέπει να διακρίνονται από τις προσπάθειες της ασφαλιστικής επιχείρησης για αναβάθμιση της ποιότητας του προσωπικού της με την συνεχή εκπαίδευση και επιμόρφωση αυτών
- Η έκτη ενότητα αναλύει τις υποχρεώσεις των ασφαλιστικών επιχειρήσεων έναντι των δημοσίων αρχών όπου το πλέγμα των σχέσεων αυτών θα πρέπει να διέπεται από πνεύμα συνεργασίας με τις εποπτικές Αρχές, γεγονός που έχει ιδιαίτερη σημασία λόγω της κρατικής εποπτείας που ασκείται σ' αυτές, να καταβάλλεται κάθε προσπάθεια αποφυγής χρησιμοποίησης των ασφαλιστικών υπηρεσιών για

«ξέπλυμα χρήματος» μέσω παράνομων δραστηριοτήτων και να αποφεύγονται τα αρνητικά αποτελέσματα σε περίπτωση πρόσκαιρης ή μόνιμης παύσης λειτουργίας των ασφαλιστικών επιχειρήσεων

- Στην έβδομη περιγράφεται η υποχρέωση των ασφαλιστικών επιχειρήσεων για σεβασμό προς το φυσικό περιβάλλον
- Η όγδοη ενότητα εστιάζει στην επίλυση των διαφορών μεταξύ των ασφαλιστικών επιχειρήσεων όπου θα πρέπει να προηγείται προσπάθεια συμβιβαστικής επίλυσης των διαφορών πριν την προσφυγή στην δικαιοσύνη με σεβασμό στο κύρος του θεσμού της Ιδιωτικής Ασφάλισης
- Τέλος, η ένατη ενότητα αναφέρεται τόσο στην υποχρέωση των ασφαλιστικών επιχειρήσεων να τηρούν τον ΚΔΑΕ, όσο και στην υποχρέωση αυτών να μεταδώσουν την γνώση και το καθήκον εφαρμογής του Κώδικα στα μέλη του προσωπικού τους.³⁵

2.4 Άλλοι Φορείς της Ασφαλιστικής Αγοράς

Εκτός από τις επιχειρήσεις Ιδιωτικής Ασφάλισης οι οποίες μπορούν να λειτουργούν νόμιμα στην Ελλάδα, υπάρχουν και κάποιοι ακόμα οργανισμοί οι οποίοι διαδραματίζουν σημαντικό ρόλο στην ασφαλιστική αγορά μερικοί εκ των οποίων είναι οι εξής:

- Ο Αλληλασφαλιστικός συνεταιρισμός³⁶
- Το Επικουρικό Κεφάλαιο ευθύνης από ατυχήματα αυτοκινήτων (ΕΚ)
- Το Γραφείο Διεθνούς Ασφάλισης (ΓΔΑ)
- Η Ένωση Ασφαλιστικών Εταιριών Ελλάδος (ΕΑΕΕ)

Το Επικουρικό Κεφάλαιο ευθύνης από ατυχήματα αυτοκινήτων (ΕΚ), είναι Νομικό Πρόσωπο Ιδιωτικού Δικαίου (ΝΠΙΔ) που έχει συσταθεί με τον νόμο 489/1976 και στο οποίο συμμετέχουν όλοι οι ασφαλιστές αστικής ευθύνης από ατυχήματα αυτοκινήτων. Κατά την σύστασή του δόθηκε η παραπάνω επωνυμία και συντεταγμένα ονομάζεται “Επικουρικό Κεφάλαιο” το οποίο τελεί υπό την εποπτεία και τον έλεγχο της αρμόδιας εποπτικής Αρχής, δηλ. της ΤτΕ και της τότε ΕΠ.Ε.Ι.Α., εδρεύει στην Αθήνα και διέπεται

³⁵ Βιβλίο: “ Ασφαλιστική Σύμβαση- Η προστασία του ασφαλισμένου ως καταναλωτή”, Χατζηνικολάου- Αγγελίδου, Θεσσαλονίκη, 2000.

³⁶ Βλ. 2.2 Κατηγορίες Ασφαλιστικών Επιχειρήσεων, σελ. 40

από τις διατάξεις του νόμου αυτού. Σκοπός του Επικουρικού Κεφαλαίου είναι η υποχρέωσή του να καταβάλλει στα πρόσωπα που ζημιώθηκαν, αποζημίωση λόγω θανάτωσης σωματικών βλαβών ή υλικών ζημιών από αυτοκινητιστικά ατυχήματα όταν:

- Αυτός που υπέχει ευθύνη παραμένει άγνωστος. Στην περίπτωση αυτή όμως δεν υπάρχει υποχρέωση αποζημίωσης λόγω υλικών ζημιών εκτός αν προκλήθηκαν συγχρόνως και σωματικές βλάβες που απαιτούν νοσοκομειακή περίθαλψη εφόσον έχει επιληφθεί αστυνομική αρχή και η περίθαλψη αυτή διήρκησε τουλάχιστον για χρονικό διάστημα πέντε ημερών σε δημόσιο νοσοκομείο ή ιδιωτικό θεραπευτήριο
- Το ατύχημα προήλθε από ανασφάλιστο αυτοκίνητο. Εξαιρούνται της υποχρέωσης τα πρόσωπα που επιβιβάσθηκαν με την θέλησή τους στο όχημα που προκάλεσε την ζημιά εφόσον το Επικουρικό Κεφάλαιο αποδείξει ότι γνώριζαν πως το όχημα δεν ήταν ασφαλισμένο
- Το ατύχημα προήλθε από αυτοκίνητο το οποίο οδηγούσε πρόσωπο που προκάλεσε το ατύχημα από πρόθεση
- Ο ασφαλιστής πτώχευσε ή ανακλήθηκε η άδεια λειτουργίας της ασφαλιστικής επιχείρησης ένεκα παραβάσεως του νόμου
- Το ατύχημα προήλθε από ορισμένους τύπους οχημάτων ή ορισμένα οχήματα με ειδική πινακίδα κυκλοφορίας και των οποίων η ευθύνη δεν έχει καλυφθεί σύμφωνα με το άρθρο 2 του παρόντος νόμου (489/76). Στην περίπτωση αυτή, το Επικουρικό Κεφάλαιο το οποίο αποζημίωσε ζημιά που προκλήθηκε από όχημα ειδικού τύπου ή με ειδική πινακίδα κυκλοφορίας άλλου κράτους-μέλους έχει δικαίωμα αναγωγής κατά του αντίστοιχου Επικουρικού Κεφαλαίου του τόπου συνήθως στάθμευσης του οχήματος.

Ως μέλη του Επικουρικού Κεφαλαίου καθίστανται υποχρεωτικά οι ασφαλιστικές επιχειρήσεις που ασκούν την ασφάλιση αστικής ευθύνης από ατυχήματα αυτοκινήτων συμπεριλαμβανομένων και των ασφαλιστικών επιχειρήσεων που ασκούν στην Ελλάδα την ασφάλιση με καθεστώς Ελεύθερης Παροχής Υπηρεσιών (ΕΠΥ), οι αλληλασφαλιστικοί συνεταιρισμοί που καλύπτουν τον αυτό κίνδυνο καθώς και τα Νομικά Πρόσωπα Δημοσίου Δικαίου (ΝΠΔΔ) ή οργανισμοί κοινής ωφέλειας εφόσον τα αυτοκίνητά τους εξαιρεθούν της υποχρεωτικής ασφάλισης.

Τέλος, όσον αφορά στην διαχείριση του Επικουρικού Κεφαλαίου, αυτή ασκείται από την Διαχειριστική Επιτροπή, η οποία έχει την υποχρέωση εφόσον συντρέχουν οι νόμιμες προϋποθέσεις να λαμβάνει κάθε πρόσφορο μέτρο για την εξυπηρέτηση των σκοπών του. Η Διαχειριστική Επιτροπή αποτελείται από εννέα μέλη τα οποία εκλέγει η Γενική

συνέλευση όπως επίσης εκλέγει και τον Πρόεδρό της όπου την εκπροσωπεί δικαστικώς αλλά και εξώδικα αν και όποτε αυτό χρειαστεί.³⁷

Το Γραφείο Διεθνούς Ασφάλισης (ΓΔΑ), ή απλώς «Γραφείο» ή Γραφείο Πράσινων Καρτών είναι Νομικό Πρόσωπο Ιδιωτικού Δικαίου (ΝΠΙΔ) το οποίο έχει συσταθεί με τον νόμο 489/1976 στο οποίο συμμετέχουν υποχρεωτικά οι ασφαλιστικές επιχειρήσεις που ασκούν τον κλάδο ασφάλισης αστικής ευθύνης από ατυχήματα αυτοκινήτων στην Ελλάδα είτε γιατί είναι ελληνικές επιχειρήσεις είτε γιατί είναι αλλοδαπές επιχειρήσεις εγκατεστημένες στην Ελλάδα είτε τέλος γιατί εργάζονται στον κλάδο αυτό με το σύστημα της Ελεύθερης Παροχής Υπηρεσιών (ΕΠΥ). Το ελληνικό ΓΔΑ λειτουργεί από την 20/8/1987 και η λειτουργία του είναι πλήρως εναρμονισμένη προς τις Οδηγίες της ΕΕ. Το ΓΔΑ στο πλαίσιο λειτουργίας του, έχει τις εξής αρμοδιότητες:

- Χορηγεί στις ασφαλιστικές εταιρίες που λειτουργούν στην Ελλάδα βεβαιώσεις ασφάλισης ή όπως αλλιώς ονομάζονται πιστοποιητικά διεθνούς ασφάλισης (πράσινες κάρτες) για τους ασφαλισμένους τους σε περίπτωση που κριθεί απαραίτητο
- Διακανονίζει ζημίες που προκαλούνται στην Ελλάδα από οχήματα άλλων κρατών-μελών του Συστήματος Πράσινων Καρτών
- Εγγυάται για την αποζημίωση των θυμάτων τροχαίων ατυχημάτων από την κυκλοφορία ελληνικών οχημάτων σε άλλα κράτη-μέλη του Συστήματος
- Εκδίδει Πιστοποιητικά Συνοριακής Ασφάλισης
- Έχει τον ρόλο του «αντασφαλιστή» των μελών του παρέχοντας σε αυτά αντασφαλιστική υποστήριξη τύπου “Υπερβάλλουσας Ζημίας” (Excess of Loss) για το μέρος της ευθύνης τους που υπερβαίνει τα κατώτατα υποχρεωτικά όρια ασφάλισης αστικής ευθύνης που ισχύουν στην Ελλάδα
- Προσυπογράφει με τα αντίστοιχα γραφεία του εξωτερικού στην Ενοποιημένη Συμφωνία και κάθε άλλη διεθνή συμφωνία που αφορά στο Σύστημα
- Έχει ορισθεί ως ο «Οργανισμός Αποζημίωσης» που προβλέπει η 4η Οδηγία της ΕΕ για την προστασία των επισκεπτών, θυμάτων τροχαίου ατυχήματος εκτός της χώρας διαμονής τους

³⁷ www.epikef.gr Επικουρικό Κεφάλαιο

Τα κύρια όργανα διοίκησης του ΓΔΑ, είναι η Γενική συνέλευση των μελών του και η Διαχειριστική του Επιτροπή η οποία αποτελείται από εννέα μέλη τα οποία εκλέγει η Γενική συνέλευση και ένα μέλος χωρίς ψήφο το οποίο ορίζει η εποπτεύουσα Αρχή.³⁸

Η Ένωση Ασφαλιστικών Εταιριών Ελλάδος (ΕΑΕΕ), είναι το συλλογικό όργανο έκφρασης των ασφαλιστικών εταιριών που λειτουργούν στην Ελλάδα. Ιδρύθηκε το 1907 και η μέχρι στιγμής συμβολή του στην οργάνωση και ανάπτυξη της ασφαλιστικής αγοράς κρίνεται σημαντική αφού αποτελεί τον μοναδικό φορέα εκπροσώπησης των συμφερόντων και επιδιώξεων των ασφαλιστικών εταιριών. Οι βασικοί σκοποί της Ένωσης σύμφωνα με την βιβλιογραφία αλλά και την ΕΑΕΕ, είναι οι ακόλουθοι:

- Η μελέτη, προστασία, προαγωγή και κατοχύρωση των ηθικών, οικονομικών και επαγγελματικών συμφερόντων των ασφαλιστικών εταιριών-μελών της
- Η επιδίωξη της ανάπτυξης της Ιδιωτικής Ασφάλισης στη χώρα μας
- Η προαγωγή και ανύψωση της Ιδιωτικής Ασφάλισης στη χώρα μας
- Η συγκέντρωση, επεξεργασία και αξιοποίηση των στατιστικών στοιχείων της ασφαλιστικής αγοράς
- Η προβολή της ασφαλιστικής δραστηριότητας της χώρας μας στον ευρωπαϊκό και διεθνή χώρο μέσω επαφών με διεθνείς ασφαλιστικές οργανώσεις
- Η παρακολούθηση της τήρησης της ασφαλιστικής νομοθεσίας
- Η προβολή του έργου των ασφαλιστικών εταιριών και η διαφώτιση του κοινού για το κοινωνικό και οικονομικό έργο της Ιδιωτικής Ασφάλισης
- Η εκπόνηση των προγραμμάτων ανάπτυξης και εκσυγχρονισμού του θεσμού της Ιδιωτικής Ασφάλισης όπως και ο συντονισμός της δράσης της ασφαλιστικής εργασίας στην χώρα μας³⁹

2.5 Διαμεσολαβούντα Πρόσωπα στην Ιδιωτική Ασφάλιση

Στην Ελλάδα η άσκηση των εργασιών των διαμεσολαβούντων στην Ιδιωτική Ασφάλιση διέπεται από δύο νομοθετικά καθεστάτα, τον νόμο 1569/1985 και το

³⁸ www.mib-hellas.gr Γραφείο Διεθνούς Ασφάλισης (Motor Insurers' Bureau Greece)

³⁹ www.eaee.gr Ένωση Ασφαλιστικών Εταιριών Ελλάδος & Βιβλίο: “ Εισαγωγή στην Ιδιωτική Ασφάλιση”, Μιλτιάδης Νεκτάριος, 2003, Αθήνα.

Προεδρικό Διάταγμα (Π.Δ) 190/06. Έργο των διαμεσολαβούντων στην Ιδιωτική Ασφάλιση είναι σύμφωνα με την νομοθεσία η παρουσίαση, πρόταση, προπαρασκευή σχετικά με την σύναψη των ασφαλιστικών συμβάσεων ή την παροχή βοήθειας κατά την διαχείριση και εκτέλεση των εν λόγω συμβάσεων ιδίως μετά την επέλευση του ασφαλιστικού κινδύνου. Σύμφωνα με τα όσα αναφέρονται στην βιβλιογραφία αλλά και την ΤτΕ υπάρχουν τέσσερα νομοθετημένα είδη επιχειρήσεων διαμεσολάβησης στην Ιδιωτική Ασφάλιση:

- ❖ Η επιχείρηση Μεσιτείας Ασφαλίσεων
- ❖ Η επιχείρηση Ασφαλιστικής Πρακτόρευσης
- ❖ Η επιχείρηση Ασφαλιστικών Συμβούλων
- ❖ Η επιχείρηση Συντονιστών Ασφαλιστικών Συμβούλων⁴⁰

Αναφορικά με την εγγραφή τους στο Μητρώο, απαγορεύεται και τιμωρείται όποιος ασκεί επάγγελμα διαμεσολαβούντα χωρίς να είναι εγγεγραμμένος στο Μητρώο διαμεσολαβούντων το οποίο και τηρείται στα Επαγγελματικά Επιμελητήρια. Τιμωρούνται και οι εκπρόσωποι των ασφαλιστικών/αντασφαλιστικών επιχειρήσεων καθώς και κάθε άλλο πρόσωπο πλην των ασφαλισμένων που χρησιμοποιεί τις υπηρεσίες ασφαλιστικής διαμεσολάβησης προσώπων το οποίο δεν είναι γραμμένο στο Μητρώο. Για να εγγραφεί ο διαμεσολαβών σ' αυτό, ελέγχεται αν πληρούνται στο πρόσωπό του οι προϋποθέσεις του νόμου δηλαδή κατ' αποτέλεσμα εξομοιώνεται η εγγραφή με την χορήγηση της άδειας. Οι προϋποθέσεις εγγραφής για οποιαδήποτε κατηγορία διαμεσολαβούντα αφορούν την κατοχή γνώσεων, εμπειρίας, ήθους αλλά και την ύπαρξη ασφάλισης επαγγελματικής αστικής ευθύνης σε ισχύ. Αναλυτικότερα, οι κατηγορίες των ασφαλιστικών διαμεσολαβητών έχουν ως εξής:

Η Επιχείρηση Μεσιτείας Ασφαλίσεων: Μεσίτης Ασφαλίσεων είναι το πρόσωπο το οποίο έχει ως έργο του κατ' εντολή του ασφαλισμένου χωρίς να δεσμεύεται ως προς την επιλογή της ασφαλιστικής ή αντασφαλιστικής επιχείρησης έναντι προμήθειας που καταβάλλεται από εκείνες να φέρει σε επαφή ασφαλισμένους και ασφαλιστικές επιχειρήσεις, να προβαίνει σε όλες τις αναγκαίες προπαρασκευαστικές εργασίες για την σύναψη των ασφαλιστικών συμβάσεων, να λαμβάνει την αποδοχή από την ασφαλιστική επιχείρηση και την έγκριση του ασφαλισμένου καθώς και να βοηθάει κατά την

⁴⁰ Βιβλίο: “ Ασφαλιστικό Δίκαιο- Εισηγήσεις”, Ρόκας Ιωάννης, 2012, Αθήνα & <http://www.bankofgreece.gr>

διαχείριση και εκτέλεσή τους ιδίως σε περίπτωση επέλευσης του κινδύνου. Ο μεσίτης ασφαλίσεων πρέπει να απολαμβάνει νομικής και οικονομικής ανεξαρτησίας έναντι των ασφαλιστικών επιχειρήσεων και η ιδιότητά του είναι ασυμβίβαστη με τις ιδιότητες των υπόλοιπων διαμεσολαβούντων. Προϋποθέσεις για την νόμιμη άσκηση της δραστηριότητάς του είναι η εγγραφή του στο Επαγγελματικό Επιμελητήριο της έδρας του καθώς και το πιστοποιητικό επιτυχούς δοκιμασίας σε εξετάσεις που επιμελείται η ΤτΕ.

Η Επιχείρηση Ασφαλιστικής Πρακτόρευσης: Ασφαλιστικός Πράκτορας είναι το φυσικό ή νομικό πρόσωπο το οποίο έχει ως έργο του την ανάληψη με σύμβαση έναντι προμήθειας ασφαλιστικών εργασιών στο όνομα και για λογαριασμό μίας ή περισσότερων ασφαλιστικών επιχειρήσεων. Ο ασφαλιστικός πράκτορας παρουσιάζει, προτείνει, προπαρασκευάζει, προσυπογράφει ή συνάπτει ο ίδιος ή διαμέσου άλλων διαμεσολαβούντων για λογαριασμό μίας ή περισσότερων ασφαλιστικών επιχειρήσεων ασφαλιστικές συμβάσεις. Επίσης, παρέχει στον ασφαλισμένο κάθε αναγκαία συνδρομή κατά την διάρκεια της ασφαλιστικής σύμβασης και ιδιαίτερα μετά την επέλευση της ασφαλιστικής περίπτωσης. Με την σύμβαση πρακτόρευσης μπορεί να περιορίζεται το δικαίωμα του ασφαλιστικού πράκτορα να συνάπτει συμβάσεις πρακτόρευσης και με άλλες ασφαλιστικές επιχειρήσεις. Προϋποθέσεις για την νόμιμη άσκηση της δραστηριότητάς του είναι η εγγραφή στο Επαγγελματικό Επιμελητήριο της έδρας του καθώς και το πιστοποιητικό επιτυχούς δοκιμασίας σε εξετάσεις που επιμελείται η ΤτΕ όπως και στην περίπτωση του μεσίτη ασφαλίσεων.

Η Επιχείρηση Ασφαλιστικών Συμβούλων: Ασφαλιστικός Σύμβουλος είναι το φυσικό ή νομικό πρόσωπο το οποίο μελετά την αγορά, παρουσιάζει και προτείνει λύσεις ασφαλιστικής κάλυψης των αναγκών των πελατών με ασφαλιστικές συμβάσεις για λογαριασμό των ασφαλιστικών επιχειρήσεων ή ασφαλιστικών πρακτόρων ή μεσιτών για την πρόσκτηση εργασιών. Ο ασφαλιστικός σύμβουλος δεν έχει δικαίωμα υπογραφής ασφαλιστηρίων ούτε εκπροσώπησης ασφαλιστικής επιχείρησης ή ασφαλιστικού πράκτορα ή μεσίτη. Κάθε αντίθετη συμφωνία είναι άκυρη. Δεν είναι παράνομος ο συμβατικός όρος με τον οποίο περιορίζεται το δικαίωμα του ασφαλιστικού συμβούλου να συνάπτει σύμβαση και με άλλες ασφαλιστικές επιχειρήσεις αφού το δικαίωμα αυτό ασκείται από την συμβαλλόμενη επιχείρηση μόνο για τους κλάδους που ασκεί. Η ασφαλιστική επιχείρηση μπορεί να αναθέτει στον ασφαλιστικό σύμβουλο την είσπραξη ασφαλιστρών οπότε στην περίπτωση αυτή του καταβάλλει επιπλέον προμήθεια το ύψος της οποίας καθορίζεται από τα μέρη με την σχετική σύμβαση. Τέλος, αναφορικά με τις

προϋποθέσεις που πρέπει να υπάρχουν για την νόμιμη άσκηση της δραστηριότητάς του ισχύουν τα ίδια με τις άνω περιπτώσεις.

Η Επιχείρηση Συντονιστών Ασφαλιστικών Συμβούλων: Ο Συντονιστής Ασφαλιστικών Συμβούλων είναι το φυσικό ή νομικό πρόσωπο το οποίο για λογαριασμό μίας ασφαλιστικής επιχείρησης ζωής ή και μίας μόνο ασφαλιστικής επιχείρησης ασφαλίσεων κατά ζημιών έναντι προμήθειας διαμεσολαβεί στην σύναψη ασφαλιστικών συμβάσεων διαμέσου ομάδας ασφαλιστικών συμβούλων τους οποίους επιλέγει, εκπαιδεύει και εποπτεύει. Η σχέση που συνδέει τον Συντονιστή Ασφαλιστικών Συμβούλων με την ασφαλιστική επιχείρηση είναι σύμβαση έργου η οποία και καταρτίζεται εγγράφως. Η ιδιότητά του καθίσταται ασυμβίβαστη με την ιδιότητα του γενικού διευθυντή ή διευθυντή ή εκπροσώπου ασφαλιστικής επιχείρησης. Όσον αφορά τις προϋποθέσεις που πρέπει να ισχύουν για την άσκηση της νόμιμης δραστηριότητάς του ισχύουν τα ίδια, δηλ. η εγγραφή στο Επιμελητήριο της έδρας του όπως και η απόκτηση του πιστοποιητικού μετά από επιτυχή δοκιμασία σε εξετάσεις που διενεργεί η ΤτΕ.⁴¹

2.6 Η Ελληνική Ασφαλιστική Αγορά και η Τρέχουσα Οικονομική Κρίση

Από το έτος 2007 η παγκόσμια οικονομία πλήττεται από μία άνευ προηγουμένου στην μεταπολεμική οικονομική της ιστορία χρηματοπιστωτική κρίση η οποία όπως ήταν φυσικό έπληξε μεταξύ πολλών χωρών και την Ελλάδα.

Η οικονομική κρίση είναι γνωστή ως το φαινόμενο κατά το οποίο μία οικονομία χαρακτηρίζεται από διαρκή και αισθητή μείωση σε όλα τα μακροοικονομικά μεγέθη μίας οικονομίας όπως είναι η απασχόληση, το εθνικό προϊόν, οι τιμές, οι επενδύσεις, κλπ. Η κρίση αυτή αν και εκδηλώθηκε αρχικά στις Ηνωμένες Πολιτείες με επίκεντρο τις τραπεζικές επισφάλειες και ειδικότερα την αδυναμία εξυπηρέτησης των στεγαστικών δανείων σύντομα έλαβε διαστάσεις επιδημίας αφού επεκτάθηκε ταχύτατα στις ανεπτυγμένες χώρες και στη συνέχεια σε ολόκληρο τον κόσμο με δραματικές επιπτώσεις στο τραπεζικό σύστημα και τις επιχειρήσεις.

Η πρόσφατη οικονομική κρίση δεν ήταν ένα ανεξάρτητο και απρόσμενο φαινόμενο αφού τα αίτια, η φύση και τα χαρακτηριστικά της συνδέονται στενά αλλά και πρέπει να

⁴¹ <http://www.bankofgreece.gr> Τράπεζα της Ελλάδος (ΤτΕ)

αναζητηθούν αφενός μεν στα χρόνια διαρθρωτικά προβλήματα και τις πολιτικές που εφαρμόστηκαν, αφετέρου δε στην διεθνή συγκυρία της χρηματοπιστωτικής κρίσης που τα ανέδειξε με εντονότερο και οξύτερο τρόπο. Οι οικονομικές πολιτικές των τελευταίων δεκαετιών έφεραν την Ελλάδα στα πρόθυρα της χρεοκοπίας αφού μεταρρυθμίσεις που εφαρμόστηκαν σε άλλες χώρες πολλά χρόνια νωρίτερα, στη χώρα μας αναβάλλονταν συνεχώς με αποτέλεσμα να μείνει πίσω και να βρεθεί με έναν μη παραγωγικό δημόσιο τομέα, ένα άνισο και αναποτελεσματικό σύστημα συλλογής φόρων, ένα μη βιώσιμο συνταξιοδοτικό σύστημα καθώς και με ένα περιοριστικό και αναποτελεσματικό ρυθμιστικό πλαίσιο στην οικονομία, η ανταγωνιστικότητα της οποίας είναι χαμηλή και μειώνεται συνεχώς.⁴²

Η κρίση έφερε μαζί της ύφεση, μεγάλα ποσοστά ανεργίας αλλά και προβλήματα ρευστότητας με αποτέλεσμα πολλές επιχειρήσεις του χρηματοπιστωτικού τομέα να αντιμετωπίσουν έντονα προβλήματα και κάποιες απ' αυτές να χρεοκοπήσουν. Η συντονισμένη δράση διεθνών οργανισμών, κρατών και κεντρικών τραπεζών περιόρισε τις επιπτώσεις της κρίσης αλλά η ύφεση η οποία ακολούθησε υποχρέωσε τις ευρωπαϊκές χώρες να υιοθετήσουν προγράμματα δημοσιονομικής λιτότητας. Οι συνέπειες που καταγράφηκαν παγκοσμίως ήταν να γίνει αυστηρότερη η εποπτεία των χρηματοοικονομικών οργανισμών, να επιβληθούν αυστηρά μέτρα δημοσιονομικής προσαρμογής και να ενισχυθούν οι μηχανισμοί στήριξης των χωρών και των χρηματοπιστωτικών αγορών.⁴³

Σ' αυτό το περιβάλλον δραστηριοποιήθηκε η ελληνική ασφαλιστική αγορά αν και είναι γεγονός ότι η πρωτοφανής οικονομική κρίση που έχει πλήξει την Ελλάδα την έχει επηρεάσει σημαντικά όπως άλλωστε όλους τους τομείς της οικονομίας προκαλώντας μία βαθιά, γενικευμένη ύφεση και δοκιμάζοντας τις αντοχές των παραγωγικών τομέων της χώρας. Παρόλα αυτά η ελληνική ασφαλιστική αγορά έχει ανταποκριθεί ικανοποιητικά στις δυσκολίες της ύφεσης και έχει υπερβεί δύσκολες καταστάσεις χωρίς αυτό να σημαίνει ότι έχει μείνει ανεπηρέαστη από τις αρνητικές συνέπειες των οικονομικών συνθηκών. Η δυσκολία που αντιμετωπίζει ο ασφαλιστικός κλάδος γίνεται φανερή μεταξύ άλλων από την μείωση της συνολικής παραγωγής ασφαλιστρων κάθε χρονιά που

⁴² http://greekeconomistsforreform.com/wp-content/uploads/Reform_GR.pdf. «Η οικονομική κρίση στην Ελλάδα: Μεταρρυθμίσεις και ευκαιρίες σε μία κρίσιμη συγκυρία», Βαγιανός Δ., Βέττας Ν., Μεγύρ Κ., 2010

⁴³ <http://www.eaee.gr/cms/uploads/oikmel-financialcrisisgr.pdf>. «Οικονομική κρίση και ύφεση: οι επιπτώσεις στις Ασφαλιστικές Επιχειρήσεις», Υπηρεσία Μελετών και Στατιστικής

περνάει. Ενδεικτικά για το έτος 2012 σύμφωνα με την ΕΑΕΕ σημειώθηκε μείωση της τάξης του 9-10%⁴⁴ ενώ για το 2011 η μείωση της συνολικής παραγωγής ασφαλιστρων ήταν της τάξης του 6,5% σε σχέση με το 2010 σύμφωνα με την Ετήσια Στατιστική Έκθεση της ΕΑΕΕ για το 2011.⁴⁵

Σύμφωνα λοιπόν με μελέτη της ΕΑΕΕ για το 2011, 69 ασφαλιστικές επιχειρήσεις δραστηριοποιήθηκαν στην Ελλάδα για το έτος αυτό σε σχέση με το 2010 όπου ο αριθμός τους έφτασε τις 73. Ο παρακάτω πίνακας εμφανίζει τις βασικές πληροφορίες για τις ασφαλιστικές επιχειρήσεις που δραστηριοποιήθηκαν στην χώρα μας το 2011:

ΠΙΝΑΚΑΣ 1: ΠΛΗΘΟΣ ΑΣΦΑΛΙΣΤΙΚΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ

| ΠΛΗΘΟΣ ΑΣΦΑΛΙΣΤΙΚΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ | | | | | |
|--|-------------|---------------|---------------|--------------------|--------------------|
| | ΖΩΗΣ | ΖΗΜΙΩΝ | ΜΙΚΤΕΣ | ΣΥΝΟΛΟ 2011 | ΣΥΝΟΛΟ 2010 |
| Ανώνυμες ασφαλιστικές επιχειρήσεις | 10 | 25 | 11 | 46 | 50 |
| Υποκαταστήματα αλλοδαπών ασφαλιστικών επιχειρήσεων | 3 | 17 | 0 | 20 | 20 |
| Αλληλασφαλιστικοί συνεταιρισμοί | 0 | 3 | 0 | 3 | 3 |
| Σύνολο | 13 | 45 | 11 | 69 | 73 |

Πηγή: “Ετήσια Στατιστική Έκθεση της ΕΑΕΕ: Η Ιδιωτική Ασφάλιση στην Ελλάδα 2011”, σ.10

Ένα ακόμη σημαντικό στοιχείο το οποίο θα πρέπει να εξεταστεί προκειμένου να γίνει κατανοητή η λειτουργία της ελληνικής ασφαλιστικής αγοράς εν μέσω οικονομικής κρίσης, είναι η οικονομική επίδραση της δραστηριότητας των ασφαλιστικών επιχειρήσεων στην οικονομία της χώρας μας ενδεικτικά για το 2011 και η σύγκρισή της με προηγούμενα έτη πριν δηλαδή η οικονομική κρίση πλήξει την χώρα μας.

⁴⁴ <http://www.eaee.gr/cms/uploads/teuxos41.pdf>. Ασφαλιστικά Νέα, Νο 41, Δεκέμβριος 2012

⁴⁵ “Ετήσια Στατιστική Έκθεση της ΕΑΕΕ: Η Ιδιωτική Ασφάλιση στην Ελλάδα 2011”

Σύμφωνα με την Έκθεση της ΕΑΕΕ, κατά το 2011 το ποσοστό συμμετοχής της συνολικής παραγωγής ασφαλιστρών επί του ΑΕΠ⁴⁶ έφτασε στο 2,39% όσο περίπου και το προηγούμενο έτος. Το ποσοστό επενδύσεων της ελληνικής ασφαλιστικής αγοράς αφού παρουσίασε υψηλά ποσοστά το 2007 και το 2009 της τάξης του 5,31% και 5,43% αντίστοιχα, μειώθηκε αρκετά το 2010 και ακόμη περισσότερο το 2011 φτάνοντας στο 5% του ΑΕΠ αγγίζοντας την τιμή του 2006. Ο πίνακας που ακολουθεί καταγράφει τα στοιχεία της ασφαλιστικής αγοράς για το έτος που εξετάζεται (2011) συγκρίνοντας τα με τα αντίστοιχα στοιχεία προ δεκαετίας ξεκινώντας από το 2000:

ΠΙΝΑΚΑΣ 2: ΜΑΚΡΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ ΔΕΔΟΜΕΝΑ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΑΣΦΑΛΙΣΤΙΚΗΣ ΑΓΟΡΑΣ

| ΜΑΚΡΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ ΔΕΔΟΜΕΝΑ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΑΣΦΑΛΙΣΤΙΚΗΣ ΑΓΟΡΑΣ | | | | | |
|---|---|--|--|--------|---------------|
| ΕΤΟΣ | ΠΟΣΟΣΤΟ(%) ΑΣΦΑΛΙΣΤΡΩΝ ΕΠΙ ΤΟΥ ΑΕΠ | ΠΟΣΟΣΤΟ(%) ΕΠΕΝΔΥΣΕΩΝ ΕΠΙ ΤΟΥ ΑΕΠ | ΚΑΤΑ ΚΕΦΑΛΗΝ ΑΣΦΑΛΙΣΤΡΑ ΖΩΗΣ ΖΗΜΙΩΝ | | ΣΥΝΟΛΟ |
| 2000 | 2,03% | 4,13% | 123,34 | 129,87 | 253,21 |
| 2001 | 1,95% | 3,89% | 120,37 | 140,42 | 260,78 |
| 2002 | 2,02% | 3,72% | 122,21 | 165,33 | 287,54 |
| 2003 | 2,06% | 4,02% | 133,84 | 188,26 | 322,10 |
| 2004 | 2,14% | 4,30% | 160,27 | 198,65 | 358,91 |
| 2005 | 2,23% | 4,80% | 178,44 | 208,48 | 386,92 |
| 2006 | 2,27% | 5,01% | 208,77 | 215,52 | 424,29 |
| 2007 | 2,30% | 5,31% | 225,58 | 232,92 | 458,50 |
| 2008 | 2,24% | 4,86% | 222,44 | 242,07 | 464,51 |
| 2009 | 2,36% | 5,43% | 222,67 | 260,76 | 483,42 |
| 2010 | 2,40% | 5,08% | 204,85 | 266,37 | 471,22 |
| 2011 | 2,39% | 5,00% | 190,95 | 248,08 | 439,03 |

Πηγή: “Ετήσια Στατιστική Έκθεση της ΕΑΕΕ: Η Ιδιωτική Ασφάλιση στην Ελλάδα 2011”, Πίνακες Στατιστικών Μεγεθών, σ.44

⁴⁶ <http://el.wikipedia.org>, ΑΕΠ ή αλλιώς Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν, είναι το σύνολο όλων των προϊόντων και αγαθών που παράγει μία οικονομία εκφρασμένο σε χρηματικές μονάδες. Με άλλα λόγια, είναι η συνολική αξία όλων των τελικών αγαθών(υλικών και άυλων) που παρήχθησαν εντός μίας χώρας σε διάστημα ενός έτους ακόμη και αν μέρος αυτού παρήχθη από παραγωγικές μονάδες που ανήκουν σε κατοίκους του εξωτερικού

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3ο

ΚΡΑΤΙΚΗ ΕΠΟΠΤΕΙΑ ΣΤΙΣ ΑΣΦΑΛΙΣΕΙΣ

3.1 Κρατική Εποπτεία Ασφαλιστικών Επιχειρήσεων. Αντικείμενό της

Η Κρατική Εποπτεία στην Ιδιωτική Ασφάλιση αποτελεί ιδιαίζουσας σημασίας ζήτημα και αυτό γίνεται φανερό απ' το γεγονός ότι οι ασφαλιστικές επιχειρήσεις υπόκεινται σε ολόκληρο τον κόσμο σε αυστηρή και διαρκή κρατική εποπτεία η οποία στοχεύει στον χρηματοοικονομικό έλεγχο (χρηματοοικονομική εποπτεία) αλλά και στον έλεγχο της χρηστής συναλλακτικής συμπεριφοράς (την ονομαζόμενη «νομική» εποπτεία) έναντι των ληπτών της ασφάλισης και ιδιαίτερα των καταναλωτών. Σε κρατικό έλεγχο υπόκεινται και οι επιχειρήσεις διαμεσολάβησης στην Ιδιωτική Ασφάλιση αλλά και οι αμιγώς αντασφαλιστικές επιχειρήσεις. Η εποπτεία έχει ως σκοπό την προστασία και εξασφάλιση των συμφερόντων των ασφαλισμένων και των δικαιούχων αποζημίωσης από ασφαλιστική σύμβαση και αυτή είναι μόνο μία πτυχή της όλης προστασίας δια της εποπτείας αφού εκτός των ασφαλισμένων, προστατεύονται ακόμη οι μέτοχοι της ασφαλιστικής επιχείρησης και ιδίως εκείνοι που αποτελούν την μειοψηφία με την δημιουργία μιας υγιούς επιχείρησης αλλά και οι ανταγωνιζόμενες επιχειρήσεις οι οποίες τηρούν τους νόμους του κράτους ενώ χωρίς την ύπαρξη εποπτείας τίποτε από τα παραπάνω δεν θα μπορούσε να ήταν εφικτό. Τέλος, ωφελείται και το ίδιο το κράτος αφού θα μπορεί να εισπράττει τους φόρους από υγιείς οικονομικά οργανισμούς που κερδίζουν.⁴⁷

Η νομοθεσία προβλέπει για την επιχείρηση ιδιωτικής ασφάλισης (ν.δ 400/1970) και μία σειρά ποινικών κυρώσεων σε βάρος των παραβατών αλλά και διοικητικών κυρώσεων (από επιβολή χρηματικών προστίμων μέχρι και οριστική ανάκληση της άδειας λειτουργίας της ασφαλιστικής επιχείρησης). Η εποπτική Αρχή η οποία είναι υπεύθυνη για την άσκηση κρατικής εποπτείας είναι η ΤτΕ. Η ΤτΕ μαζί με την Επιτροπή Κεφαλαιαγοράς εποπτεύουν τον χρηματοοικονομικό τομέα. Η κρατική εποπτεία η οποία και ασκείται με την συνεργασία των ασφαλιστικών επιχειρήσεων, περιλαμβάνει μέτρα όπως προειδοποιήσεις που πρέπει έγκαιρα να κάνει η εποπτική Αρχή για παραβιάσεις της

⁴⁷ Βιβλίο: “ Ασφαλιστικό Δίκαιο”, Κιάντος Δ. Βασιλείος, 2005, Αθήνα-Θεσσαλονίκη

νομοθεσίας ή μέτρα που θα πρέπει να λαμβάνει η εποπτευόμενη επιχείρηση για την αντιμετώπιση των βραχυπρόθεσμων ή μακροπρόθεσμων χρηματοοικονομικών κινδύνων. Απαιτείται επίσης η συνεργασία με άλλες εποπτικές Αρχές κρατών της ΕΕ με τα οποία έχει άμεση ή και έμμεση συνεργασία η εποπτευόμενη επιχείρηση. Σήμερα η ΕΕ με μέτρα που προωθεί, επιδιώκει μία πιο συναινετική προσέγγιση κρατικής εποπτείας και ασφαλιστικών επιχειρήσεων, μία επανατοποθέτηση των αρχών της κρατικής εποπτείας σε φιλικότερη βάση χωρίς να αλλοιώνεται ο στόχος της προστασίας των ασφαλισμένων αφού σκοπός είναι τελικά η διασφάλιση της ομαλότητας στην αγορά αλλά και η εξασφάλιση μιας λειτουργικής Ιδιωτικής Ασφάλισης. Έτσι, η ενεργός εποπτεία της ελληνικής ασφαλιστικής αγοράς θα πρέπει να είναι αντικείμενο συνεχούς προσπάθειας για ανάπτυξη, βελτίωση αλλά και αποδοτικότητα της ασφάλισης. Σε κάθε περίπτωση, η κρατική εποπτεία δεν υπάρχει για να υποκαταστήσει την δικαστική εξουσία ούτε για να εξαφανίσει τις διαφορές που τυχόν αναφέρονται μεταξύ ασφαλιστή και λήπτη της ασφάλισης.⁴⁸

Ιστορικά, η πρώτη προσπάθεια να θεσπιστεί νομοθετικά κρατική εποπτεία επί της λειτουργίας των ασφαλιστικών επιχειρήσεων έγινε το 1909 οπότε θεσπίστηκε ο νόμος ΓΥΣΓ/22.12.1909 με τον οποίο όμως επιτράπη η λειτουργία μόνο ελληνικών εταιριών. Τις αλλοδαπές εταιρίες για πρώτη φορά επέτρεψε ο μεταγενέστερος νόμος ΓΧΜΣΤ/1.3.1910 ο οποίος αποσκοπούσε περαιτέρω στην ενίσχυση της θέσης των ασφαλιστικών εταιριών. Το 1917 ψηφίστηκε ο νόμος 1023/1917 «Περί Ιδιωτικής Επιχειρήσεως Ασφάλισης» οι διατάξεις του οποίου ήταν ένα σημαντικό βήμα καθώς για πρώτη φορά ρυθμίζονται κανόνες και αρχές για την ίδρυση και λειτουργία των ασφαλιστικών επιχειρήσεων. Κατά το έτος 1926 οι ασφαλιστικές επιχειρήσεις τίθενται υπό την εποπτεία του Υπουργείου Εμπορίου και μέχρι το 1976 ο έλεγχος επί των ασφαλιστικών επιχειρήσεων και η Αναλογιστική Υπηρεσία ασκούσαν από την Διεύθυνση Πίστεως και Ασφαλίσεως του Υπουργείου Εμπορίου. Το 1976 δημιουργήθηκε ξεχωριστή Διεύθυνση στο Υπουργείο Εμπορίου με την ονομασία Διεύθυνση Ασφαλιστικών Επιχειρήσεων και Αναλογιστικής η οποία μέχρι σήμερα υπάγεται στην Γενική Γραμματεία Εμπορίου του Υπουργείου Ανάπτυξης.⁴⁹

⁴⁸ Βιβλίο: “ Ασφαλιστικό Δίκαιο- Εισηγήσεις”, Ρόκας Ιωάννης, 2012, Αθήνα

⁴⁹ <http://www.gge.gr/4/organ.asp?209> Γενική Γραμματεία Εμπορίου ΥΠ. ΑΝ & <http://pisc.bankofgreece.gr/Files/AnnualReport/AnnualReport2008.pdf> Επιτροπή Εποπτείας Ιδιωτικής Ασφάλισης (ΕΠ.Ε.Ι.Α) Ετήσια Έκθεση 2008: Ιστορία της Εποπτείας της Ιδιωτικής Ασφάλισης στην Ελλάδα

3.1.1 Βασικοί Λόγοι Ύπαρξης της Κρατικής Εποπτείας

Βάσει της βιβλιογραφίας, οι ασφαλιστικές εταιρίες θεωρούνται ως επιχειρήσεις πίστης διότι εισπράττουν από τους ασφαλισμένους προκαταβολικά τα ασφάλιστρα για την προστασία τους από κινδύνους ή για την αποταμίευσή τους και ως αντίκρισμα παρέχουν την υπόσχεση ότι θα είναι σε θέση να πληρώσουν τις αποζημιώσεις ή τις συντάξεις τους. Γίνεται λοιπόν φανερό ότι το ασφαλιστικό κοινό βρίσκεται σε μία πιο μειονεκτική θέση έναντι άλλων κατηγοριών καταναλωτών και γι' αυτόν ακριβώς τον λόγο έχουν θεσπιστεί νόμοι οι οποίοι αφορούν στην προστασία του και ενδυναμώνουν τους λόγους ύπαρξης της εποπτείας με απώτερο σκοπό την διασφάλιση των συμφερόντων των δικαιούχων. Οι κυριότεροι λόγοι οι οποίοι υπαγορεύουν την ύπαρξη κρατικής εποπτείας είναι οι ακόλουθοι:

- ✚ **Η Διατήρηση της Φερεγγυότητας της Ασφαλιστικής Εταιρίας:** αυτό σημαίνει ότι η ασφαλιστική εποπτεία έχει ως στόχο την διατήρηση και ενίσχυση της οικονομικής δύναμης των ασφαλιστικών εταιριών. Η φερεγγυότητα είναι σημαντική διότι τα ασφάλιστρα πληρώνονται προκαταβολικά αλλά η περίοδος προστασίας εκτείνεται μελλοντικά και αν η εταιρία πτωχεύσει και δεν καταβληθούν αποζημιώσεις η ασφαλιστική κάλυψη που αγοράστηκε θα είναι χωρίς αντίκρισμα. Συνεπώς, θα πρέπει να εξασφαλισθεί η οικονομική δύναμη της εταιρίας έτσι ώστε ασφαλισμένοι και δικαιούχοι να προστατευθούν από το ενδεχόμενο αφερεγγυότητας της εταιρίας
- ✚ **Η Εξασφάλιση Ασφαλιστικής Κάλυψης:** Ένας άλλος στόχος της κρατικής εποπτείας είναι να διευκολύνει την πρόσβαση στην ασφάλιση όλων των ατόμων που την επιθυμούν. Συχνά οι ασφαλιστές είναι απρόθυμοι να παρέχουν κάποια ασφαλιστική κάλυψη είτε λόγω της αυξημένης πιθανότητας ζημιών είτε (παλαιότερα) λόγω των υποχρεωτικών τιμολογίων. Έτσι η εποπτική Αρχή είναι υποχρεωμένη να λάβει τα κατάλληλα μέτρα για να καταστήσει όσο το δυνατόν ευκολότερη για το κοινό την εύρεση ασφαλιστικής κάλυψης.
- ✚ **Η Ανάγκη για Λογικά Ασφάλιστρα:** Η εποπτεία απαιτείται για να εξασφαλίσει λογικά ασφάλιστρα που δεν θα είναι ούτε υπερβολικά υψηλά ούτε υπερβολικά χαμηλά για το ασφαλιστικό κοινό. Προς την κατεύθυνση αυτή, η εποπτική Αρχή οφείλει να εξασφαλίσει στην αγορά συνθήκες υγιούς ανταγωνισμού ο οποίος με

την σειρά του θα λειτουργήσει βγάζοντας «εκτός αγοράς» τις εταιρίες που θα χρησιμοποιούν υπερβολικά υψηλά και αδικαιολόγητα ασφάλιστρα όπως επίσης και να εντοπίσει εκείνες που χρησιμοποιούν πολύ χαμηλά ασφάλιστρα, φαινόμενο συχνότερο στον κλάδο των αυτοκινήτων προκειμένου να προσελκύσουν πελατεία και να αυξήσουν την ρευστότητά τους με αποτέλεσμα να μην μπορούν να δημιουργήσουν επαρκή τεχνικά αποθέματα αλλά και να δυναμιτίζουν την φερεγγυότητά τους δρώντας ενάντια στον υγιή ανταγωνισμό και τα συμφέροντα των ασφαλισμένων.

- ↓ **Η Ανεπαρκής Γνώση των Καταναλωτών:** Η εποπτεία και εδώ είναι απαραίτητη λόγω της έλλειψης επαρκούς γνώσης από πλευράς ασφαλιστικού κοινού αφού τα ασφαλιστήρια συμβόλαια είναι νομικά κείμενα με σύνθετους και εξειδικευμένους όρους και δεν γίνονται εύκολα κατανοητά. Με την πρόσφατη ελληνική νομοθεσία η οποία αποτελεί εναρμόνιση προς την αντίστοιχη κοινοτική θέτονται βεβαίως μία σειρά από κανόνες που αφορούν στην ασφαλιστική σύμβαση αλλά και τους όρους αυτής που διασφαλίζουν την διαφάνεια και την σωστή ενημέρωση του ασφαλισμένου αλλά και του δίνεται το δικαίωμα της εναντίωσης για ορισμένους όρους ή και της υπαναχώρησης από συμβόλαιο εφόσον δεν του παρασχέθηκαν όλες οι απαραίτητες πληροφορίες ή το συμβόλαιο δεν ανταποκρίνεται σ' αυτά που είχαν ζητηθεί από μέρους του.⁵⁰

3.1.2 Μέθοδοι Εποπτείας της Ασφαλιστικής Επιχείρησης

Δύο είναι οι κύριοι τρόποι εποπτείας των ασφαλιστικών επιχειρήσεων: Η Νομοθεσία και η Εποπτική Αρχή. Αναφορικά με την Ελληνική Νομοθεσία, αυτή μετά την προσαρμογή της με την αντίστοιχη της ΕΕ έχει αλλάξει προσανατολισμό αφού παλιότερα η έμφαση δινόταν στην προέγκριση τιμολογίων και όρων ενώ τώρα δίνεται στην εξασφάλιση της φερεγγυότητας της ασφαλιστικής εταιρίας καθώς και στην διασφάλιση όρων υγιούς ανταγωνισμού. Το βασικό νομοθέτημα είναι όπως έχει αναφερθεί και ανωτέρω το ν.δ 400/1970 «Περί Ιδιωτικής Επιχειρήσεως Ασφάλισης» το οποίο ισχύει σήμερα κωδικοποιημένο μετά από μία σειρά νόμων και προεδρικών διαταγμάτων που μετέβαλλαν, συμπλήρωσαν ή αντικατέστησαν τις περισσότερες από τις αρχικές διατάξεις

⁵⁰ Βιβλίο: “ Εισαγωγή στην Ιδιωτική Ασφάλιση”, Μιλτιάδης Νεκτάριος, 2003, Αθήνα.

του. Ακόμη, την ασφαλιστική νομοθεσία συμπληρώνουν ο νόμος 2496/1997 για την «Ασφαλιστική Σύμβαση», ο κωδικοποιημένος νόμος 2190 «Περί Ανωνύμων Εταιριών» ο οποίος και ρυθμίζει θέματα για την ασφαλιστική επιχείρηση αλλά και νομοθετήματα που αφορούν στην προστασία των καταναλωτών και διάφοροι φορολογικοί νόμοι.

Η Εποπτική Αρχή είναι ο δεύτερος τρόπος εποπτείας των ασφαλιστικών εταιριών. Η αρχή αυτή είναι η ΤτΕ, η οποία ελέγχει όλα τα υποβαλλόμενα από τις ασφαλιστικές εταιρίες στοιχεία στην ετήσια αναφορά τους (περί στατιστικών στοιχείων, κάλυψης τεχνικών αποθεμάτων, περιθωρίου φερεγγυότητας, κλπ.) και νομιμοποιείται να ασκεί τόσο προληπτικό όσο και καταστατικό έλεγχο. Πιο συγκεκριμένα, η εποπτική Αρχή είναι υποχρεωμένη να διενεργεί ελέγχους στις χρηματοοικονομικές καταστάσεις των ασφαλιστικών επιχειρήσεων αναλύοντας τις οικονομικές τους καταστάσεις, τα στοιχεία της Ετήσιας Αναφοράς των Ασφαλιστικών Εργασιών τα οποία η ίδια επεξεργάζεται και συντάσσει, την Αναλογιστική Έκθεση Τεχνικών Αποθεμάτων ασφαλίσεων κατά ζημιών, το Μητρώο Επενδύσεων το οποίο τακτικά εκ της ασφαλιστικής νομοθεσίας υποβάλλουν οι ασφαλιστικές επιχειρήσεις προς έλεγχο. Τα ως άνω στοιχεία αλλά και άλλα μπορούν να υποβληθούν και σε ηλεκτρονική μορφή από την εποπτευόμενη επιχείρηση εφόσον αυτό ζητηθεί. Επίσης, όταν κρίνεται απαραίτητο η εποπτική Αρχή μπορεί να διενεργήσει και επιτόπιους ελέγχους στις ασφαλιστικές επιχειρήσεις προκειμένου αφενός μεν να διαπιστωθεί η πιστοποίηση της ακρίβειας και πληρότητας των στοιχείων τα οποία έχουν ελεγχθεί, αφετέρου δε να αναζητηθούν περαιτέρω στοιχεία και πληροφορίες προς συμπλήρωση των ήδη υποβαλλόμενων από τις ασφαλιστικές επιχειρήσεις.

3.1.3 Εποπτευόμενοι Φορείς

Όπως έχει προαναφερθεί, οι ασφαλιστικές επιχειρήσεις οι οποίες μπορούν να λειτουργούν νόμιμα στην Ελλάδα και μέσω των οποίων η Ιδιωτική Ασφάλιση ασκείται, είναι οι ακόλουθες:

- Οι Ανώνυμες Ασφαλιστικές Επιχειρήσεις που έχουν έδρα την Ελλάδα
- Οι Ασφαλιστικές Επιχειρήσεις που έχουν έδρα σε τρίτη χώρα εκτός της ΕΕ και του ΕΟΧ
- Οι Ασφαλιστικές Επιχειρήσεις που έχουν έδρα σε κράτος-μέλος της ΕΕ και του ΕΟΧ και δραστηριοποιούνται στην Ελλάδα υπό καθεστώς υποκαταστήματος ή Ελεύθερης Παροχής Υπηρεσιών (ΕΠΥ)

- Οι Αλληλασφαλιστικοί συνεταιρισμοί⁵¹

Αυτά είναι και τα πρόσωπα που εποπτεύονται από την αρμόδια εποπτική Αρχή. Μεταξύ αυτών όμως υπάρχουν βάσει της βιβλιογραφίας και άλλες επιχειρήσεις, όπως:

- Τα Γραφεία Αντιπροσωπείας Μεσιτών των Αλλοιόδων Λονδίνου στην Ελλάδα (για τις θαλάσσιες ασφαλίσεις)
- Οι ελληνικές δημόσιες επιχειρήσεις που ασκούν αποκλειστικά ασφαλιστικές εργασίες και οι οποίες δεν έχουν συσταθεί μέχρι σήμερα
- Η εγκατεστημένη με πρακτορείο ή υποκατάστημα αλλοδαπή ασφαλιστική επιχείρηση που προέρχεται από μη κράτος-μέλος του ΕΟΧ
- Κάθε εταιρικός τύπος με τον οποίο επιτρέπει το οποιοδήποτε μέλος του ΕΟΧ να ασκούνται ασφαλιστικές εργασίες

Εκτός όμως από τις επιχειρήσεις, εποπτευόμενα πρόσωπα θεωρούνται οι όμιλοι καθώς επίσης και οι μέτοχοι των ασφαλιστικών επιχειρήσεων. Έτσι οι ασφαλιστικές επιχειρήσεις οι οποίες απαρτίζουν έναν ασφαλιστικό όμιλο, υπόκεινται σε συμπληρωματική εποπτεία η οποία μπορεί κατά περίπτωση να συνεπάγεται και πρόσθετες οικονομικές υποχρεώσεις. Για τις ανάγκες της συμπληρωματικής εποπτείας και της εφαρμογής πρόσθετων υποχρεώσεων και μόνο, ο νόμος εισάγει δύο νέες κατηγορίες «ασφαλιστικών» επιχειρήσεων: 1) την Ασφαλιστική Εταιρία Χαρτοφυλακίου και 2) την Ασφαλιστική Εταιρία Χαρτοφυλακίου Μικτής Δραστηριότητας

Η Ασφαλιστική Εταιρία Χαρτοφυλακίου είναι εταιρία συμμετοχών (ασφαλιστική εταιρία συμμετοχών ή αλλιώς «κατόχου μετοχών»-holding) η οποία δεν ασκεί η ίδια ασφαλιστικές εργασίες και άρα δεν είναι ασφαλιστική εταιρία κατά την έννοια του ν.δ 400/1970 αλλά συμμετέχει αποκλειστικά ή κυρίως σε ασφαλιστικές ή αντασφαλιστικές επιχειρήσεις με κατοχή μεγάλου αριθμού μετοχών ώστε να τις καθιστά θυγατρικές της εταιρίες. Η ασφαλιστική εταιρία χαρτοφυλακίου και οι ελεγχόμενες απ' αυτήν ασφαλιστικές εταιρίες απαρτίζουν τον «ασφαλιστικό όμιλο», του οποίου μέλη μπορεί να είναι η ως άνω εταιρία χαρτοφυλακίου, ασφαλιστικές εταιρίες οι μητρικές των οποίων είναι μία ασφαλιστική συμμετοχών ή μία αντασφαλιστική επιχείρηση και ασφαλιστικές εταιρίες οι μητρικές των οποίων είναι ασφαλιστικές χαρτοφυλακίου μικτής δραστηριότητας.

Στα πλαίσια εποπτείας των ασφαλιστικών ομίλων εποπτεύονται ορισμένοι τύποι ενδοομιλικών συναλλαγών που γίνονται μεταξύ της ασφαλιστικής επιχείρησης και

⁵¹ Βλ. 2.2 Κατηγορίες Ασφαλιστικών Επιχειρήσεων, σελ. 40

θυγατρικών της ή εταιριών στις οποίες ασκεί κυριαρχική επιρροή ή εταιριών που την ελέγχουν αλλά και μεταξύ ενός φυσικού προσώπου που έχει συμμετοχή σ' αυτή την ασφαλιστική επιχείρηση ή σε θυγατρική ή μητρική της. Οι συναλλαγές αυτές είναι κυρίως δάνεια, εγγυήσεις και συναλλαγές μη καταχωρημένες στις οικονομικές καταστάσεις επί στοιχείων που απαρτίζουν το περιθώριο φερεγγυότητας, τις επενδύσεις, τις ανασφαλιστικές εργασίες καθώς και τις συναλλαγές επί μετοχών. Αν από τον έλεγχο προκύψει κίνδυνος για την φερεγγυότητα της εταιρίας, η εποπτική Αρχή λαμβάνει τα κατάλληλα μέτρα στο επίπεδο της ασφαλιστικής επιχείρησης και όχι στο επίπεδο των λοιπών μελών του ομίλου.

Αναφορικά με τους μετόχους, μπορεί να ειπωθεί ότι το δίκαιο της εποπτείας των ασφαλιστικών επιχειρήσεων περιέχει διατάξεις οι οποίες δεν απευθύνονται μόνο στις ασφαλιστικές επιχειρήσεις αλλά και σε εκείνους, οι οποίες διατάξεις συνίστανται στον έλεγχο της «σοβαρότητας» των προσώπων που έχουν ειδική ή αλλιώς σημαντική συμμετοχή, ήτοι άνω του 10% του μετοχικού κεφαλαίου ή των δικαιωμάτων ψήφου ή κάθε άλλη δυνατότητα άσκησης ουσιώδους επιρροής στην διαχείριση της επιχείρησης. Η εποπτική Αρχή δεν χορηγεί την άδεια λειτουργίας στην ασφαλιστική επιχείρηση αν δεν έχει πεισθεί ότι οι κατέχοντες την ειδική συμμετοχή επαρκούν για μία σταθερή και διαφανή διοίκηση της επιχείρησης. Αντίστοιχοι εξασφαλιστικοί μηχανισμοί προβλέπονται για την απόκτηση ή την απώλεια ειδικής συμμετοχής κατά την διάρκεια λειτουργίας της επιχείρησης σύμφωνα με το άρθρο 15α, παράγρ.1 του ν.δ 400/1970.⁵²

3.1.4 Άδεια Σύστασης και Λειτουργίας της Ασφαλιστικής Επιχείρησης

Θεμελιώδης πράξη της εποπτικής Αρχής αποτελεί η χορήγηση της άδειας λειτουργίας της ασφαλιστικής επιχείρησης με έδρα την Ελλάδα η οποία και απαιτείται για την έννομη άσκηση των ασφαλιστικών της εργασιών. Τον εποπτικό ρόλο ανέλαβε από την 1.1.2008 η Επιτροπή Εποπτείας Ιδιωτικής Ασφάλισης (ΕΠ.Ε.Ι.Α.) η οποία συστήθηκε με τον νόμο 3229/2004⁵³ και αποτελεί Νομικό Πρόσωπο Δημοσίου Δικαίου (ΝΠΔΔ) εποπτευόμενο από το Υπουργείο Οικονομικών. Η χορήγηση της άδειας λειτουργίας δίνεται τώρα από την Τράπεζα της Ελλάδος (ΤτΕ) αφού με τον νόμο 3867/2010 η ΕΠ.Ε.Ι.Α. καταργήθηκε και από την 1.12.2010 οι αρμοδιότητές της μεταβιβάστηκαν στην ΤτΕ.

⁵² Βιβλίο: “ Ασφαλιστικό Δίκαιο- Εισηγήσεις”, Ρόκας Ιωάννης, 2012, Αθήνα

⁵³ Βλ. Υπουργική Απόφαση 46511/Β.2147

Η ΤτΕ εκδίδει σχετική ατομική διοικητική πράξη σε νομικά πρόσωπα τα οποία επιτρέπεται να ασκούν την δραστηριότητα αυτή ή σε ασφαλιστικές επιχειρήσεις τρίτων χωρών που ζητούν να εγκατασταθούν με πρακτορείο ή υποκατάστημα στην χώρα. Η άδεια σύστασης του νομικού προσώπου της ανώνυμης ασφαλιστικής εταιρίας δίνεται από το Υπουργείο Ανάπτυξης. Για τις επιχειρήσεις τρίτων χωρών, η άδεια λειτουργίας είναι συγχρόνως και η άδεια εγκατάστασης. Η ελληνική ασφαλιστική επιχείρηση λειτουργεί με τις ίδιες βασικές προϋποθέσεις που λειτουργούν όλες οι ασφαλιστικές επιχειρήσεις με έδρα σε κράτος της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΕΕ) και των λοιπών κρατών του Ευρωπαϊκού Οικονομικού Χώρου (ΕΟΧ)⁵⁴ διότι η εναρμόνιση των εθνικών δικαίων έχει φτάσει σε τέτοιο σημείο ώστε με την άδεια λειτουργίας που χορηγείται από οποιοδήποτε κράτος-μέλος (Αρχή της Ενιαίας Άδειας ή του λεγόμενου Ευρωπαϊκού Διαβατηρίου) η εποπτεία να ασκείται από το κράτος που χορήγησε την άδεια.

Ακόμη και τα υποκαταστήματα ή τα πρακτορεία ασφαλιστικών επιχειρήσεων τρίτων χωρών δεδομένου ότι έχουν λάβει την άδεια εγκατάστασής τους στην Ελλάδα, έχουν διευκολύνσεις προκειμένου να επεκτείνουν τις εργασίες τους σε άλλες χώρες της ΕΕ και των άλλων κρατών του ΕΟΧ καθόσον η χορήγηση άδειας της εγκατάστασής τους στην Ελλάδα γίνεται με εναρμονισμένους κανόνες οι οποίοι εξομοιώνουν τις προϋποθέσεις λειτουργίας των εγκαταστάσεων ασφαλιστικών επιχειρήσεων τρίτων χωρών με αυτές των ελληνικών ασφαλιστικών επιχειρήσεων. Όπως γίνεται φανερό, η άδεια που χορηγείται από την εποπτική Αρχή ισχύει για το σύνολο της ΕΕ και του ΕΟΧ σε περίπτωση που η ενδιαφερόμενη επιχείρηση πρόκειται να ασκήσει τις δραστηριότητές της σε άλλο κράτος-μέλος είτε με καθεστώς εγκατάστασης, δηλαδή υποκατάστημα είτε με καθεστώς Ελεύθερης Παροχής Υπηρεσιών (ΕΠΥ) σύμφωνα με τις διατάξεις του 7ου Κεφαλαίου «Ιδιαίτερες Διατάξεις για την Ελευθερία Εγκατάστασης και την Ελεύθερη Παροχή Υπηρεσιών» του ν.δ 400/1970.

Αναφορικά με τον τρόπο χορήγησης της άδειας λειτουργίας της, αυτή στις νεοσύστατες επιχειρήσεις δίνεται είτε για την άσκηση ενός ή περισσότερων από τους δεκαοκτώ ταξινομημένους κλάδους των ασφαλίσεων της κατηγορίας ζημιών, είτε για έναν ή περισσότερους από τους κλάδους των ασφαλίσεων της κατηγορίας ζωής. Δεν επιτρέπεται μετά την απαγόρευση που εισήχθη για τις ασφαλιστικές επιχειρήσεις να

⁵⁴ Ο «Ευρωπαϊκός Οικονομικός Χώρος» (ΕΟΧ) περιλαμβάνει τα κράτη-μέλη της ΕΕ, το Βασίλειο της Νορβηγίας, την Δημοκρατία της Ισλανδίας και το Πριγκιπάτο του Λίχτενστάιν σύμφωνα με τον νόμο 2155/1993 «Κύρωση Συμφωνίας για τον Ευρωπαϊκό Οικονομικό Χώρο» (ΕΟΧ)

ασκούνται από κοινού κλάδοι και από τις δύο κατηγορίες (να είναι δηλ. μικτές), γι' αυτό και οι ασφαλιστικές επιχειρήσεις χωρίζονται σε ασφαλιστικές εταιρίες ζημιών και ασφαλιστικές εταιρίες ζωής. Αν όμως ήταν μικτές πριν την απαγόρευση, μπορούν να συνεχίσουν με το καθεστώς αυτό. Το ίδιο ισχύει και για τα υποκαταστήματα των ασφαλιστικών επιχειρήσεων τρίτων χωρών που εγκαθίστανται για πρώτη φορά στην Ελλάδα. Ασφαλιστική επιχείρηση η οποία έλαβε άδεια για έναν κλάδο ή ομάδα κλάδων ασφαλίσεων κατά ζημιών, μπορεί να καλύπτει κινδύνους που περιλαμβάνονται σε άλλο κλάδο ασφάλισης κατά ζημιών (παρεπόμενοι κίνδυνοι) χωρίς να απαιτείται άδεια και για τον κλάδο στον οποίο υπάγονται οι κίνδυνοι αυτοί, εφόσον:

1. Συνδέονται με τον κυρίως κίνδυνο
2. Αφορούν το αντικείμενο που είναι ασφαλισμένο κατά του κυρίως κινδύνου
3. Ασφαλίζονται με το ασφαλιστήριο του κυρίως κινδύνου

Ειδικά για την άσκηση των κλάδων πιστώσεων, εγγυήσεων και νομικής προστασίας απαιτείται πάντοτε ιδιαίτερη άδεια, εκτός από τις περιπτώσεις ασφάλισης νομικής προστασίας για διαφορές που προκύπτουν από την χρήση θαλασσιών πλοίων ή σχετίζονται με την χρήση αυτή και η ασφάλιση μπορεί να θεωρηθεί παρεπόμενος κίνδυνος. Σε μία ασφαλιστική επιχείρηση δεν επιτρέπεται η εκχώρηση της οργάνωσης ή της διεξαγωγής ασφαλιστικών εργασιών, της διαχείρισης ή της νομικής εκπροσώπησής της σε τρίτο έστω κι' αν αυτός είναι μία άλλη ασφαλιστική επιχείρηση.

Με την αίτηση για την χορήγηση της άδειας λειτουργίας επιδιώκεται συγχρόνως και η έγκριση του καταστατικού της ασφαλιστικής εταιρίας (άδεια σύστασης). Αυτό σημαίνει ότι η χορήγηση της άδειας προϋποθέτει την υποβολή στην εποπτική Αρχή του καταστατικού της ασφαλιστικής επιχείρησης το οποίο θα πρέπει να πληροί τις προϋποθέσεις της νομοθεσίας για την ιδιωτική επιχείρηση ασφάλισης και εν συνεχεία να εγκριθεί, όπως επίσης και των απαραίτητων πιστοποιητικών για την καταβολή ολόκληρου του μετοχικού κεφαλαίου το οποίο και αυξήθηκε δραστικά με την πρόσφατη νομοθεσία ή των εισφορών αν πρόκειται για αλληλασφαλιστικό συνεταιρισμό. Στην συνέχεια θα πρέπει να λάβει την άδεια λειτουργίας. Επιπλέον θα πρέπει να σημειωθεί ότι οι απαιτήσεις για την χορήγηση της άδειας είναι αυστηρότερες για τις ασφαλιστικές εταιρίες απ' ό,τι για τις υπόλοιπες επιχειρήσεις αφού απαιτείται υψηλός βαθμός εντιμότητας, επαγγελματικής επάρκειας και οικονομικής ισχύος.

Συγκεκριμένα το άρθρο 15 του ν.δ 400/1970 προβλέπει ότι κάθε ελληνική ασφαλιστική επιχείρηση υποβάλλει στο Υπουργείο Ανάπτυξης μαζί με την αίτηση για την άδεια λειτουργίας, τα ακόλουθα δικαιολογητικά:

1. Το καταστατικό της
2. Τα αποδεικτικά στοιχεία καταβολής ολόκληρου του μετοχικού κεφαλαίου ή των εισφορών στην περίπτωση των αλληλσφαιστικών συνεταιρισμών
3. Το πρόγραμμα δραστηριότητας
4. Τις πληροφορίες για την καταλληλότητα των προσώπων που θα ασκούν την ουσιαστική διοίκηση της εταιρίας προκειμένου να ελεγχθεί η εντιμότητα και τα επαγγελματικά τους προσόντα. Τα κριτήρια καταλληλότητας των διοικούντων καθορίζονται με απόφαση του Υπουργού Ανάπτυξης η οποία δημοσιεύεται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως
5. Την δήλωση για τα πρόσωπα που η ασφαλιστική επιχείρηση ορίζει ως υπεύθυνα για τα στοιχεία των εσωτερικών μεταβλητών κεφαλαίων

Το πρόγραμμα δραστηριότητας που η ασφαλιστική επιχείρηση είναι υποχρεωμένη να υποβάλλει προκειμένου να πάρει άδεια λειτουργίας ή άδεια επέκτασης των εργασιών της και σε άλλους κλάδους ασφάλισης, περιλαμβάνει:

Για την άσκηση εργασιών ασφαλίσεων κατά ζημιών, τα εξής:

- Τους κινδύνους που έχει σκοπό να καλύψει
- Τις κατευθυντήριες αρχές όσον αφορά την αντασφάλιση
- Τα περιουσιακά στοιχεία που απαρτίζουν το ελάχιστο όριο εγγυητικού κεφαλαίου
- Τις προβλέψεις για τα έξοδα εγκατάστασης των διοικητικών υπηρεσιών της και του δικτύου παραγωγής της καθώς και τα οικονομικά μέσα που προορίζονται για την αντιμετώπιση των εξόδων αυτών

Επιπλέον για τις τρεις πρώτες εταιρικές χρήσεις:

- Τις προβλέψεις για τα έξοδα διαχείρισης εκτός από τα έξοδα εγκατάστασης και ιδίως για τα τρέχοντα γενικά έξοδα και τις προμήθειες
- Τις προβλέψεις για τα ασφάλιστρα ή τις εισφορές που θα πραγματοποιηθούν καθώς και τις προβλέψεις για τις ζημιές που θα πραγματοποιηθούν
- Τον προβλεπόμενο ισολογισμό
- Τις προβλέψεις σχετικά με τα οικονομικά μέσα που προορίζονται να καλύψουν τις υποχρεώσεις και το περιθώριο φερεγγυότητας

Για την άσκηση των ασφαλίσεων ζωής, τα ακόλουθα:

- Τα στοιχεία για το είδος των υποχρεώσεων τις οποίες έχει σκοπό να αναλάβει
- Τις κατευθυντήριες αρχές όσον αφορά την αντασφάλιση
- Τα περιουσιακά στοιχεία που απαρτίζουν το ελάχιστο όριο εγγυητικού κεφαλαίου

- Τις προβλέψεις για τα έξοδα εγκατάστασης των διοικητικών υπηρεσιών της και του δικτύου παραγωγής της καθώς και τα οικονομικά μέσα που προορίζονται για την αντιμετώπιση των εξόδων αυτών

Επιπλέον για τις τρεις πρώτες εταιρικές χρήσεις:

- Λεπτομερές σχέδιο για τις προβλεπόμενες εισπράξεις και δαπάνες τόσο για τις πρωτασφαλίσεις και τις αποδοχές των αντασφαλίσεων όσο και για τις αντασφαλιστικές εκχωρήσεις
- Τον προβλεπόμενο ισολογισμό
- Τις προβλέψεις σχετικά με τα οικονομικά μέσα που προορίζονται για να καλύψουν τις υποχρεώσεις και το περιθώριο φερεγγυότητας⁵⁵

Στο άρθρο 47 του ν.δ 400/1970 προβλέπεται ποινή για την άσκηση ασφαλιστικής επιχειρήσεως στην Ελλάδα χωρίς να έχει άδεια, έχει αστυνομικό χαρακτήρα και θεσπίστηκε για την προστασία των συμφερόντων των ασφαλισμένων. Έτσι, μετά και την ολοκλήρωση των διαδικασιών που απαιτούνται για την λήψη της, αυτή χορηγείται με απόφαση της εποπτικής Αρχής και δημοσιεύεται στο Δελτίο Ανώνυμης Εταιρίας (ΑΕ) και Εταιρίας Περιορισμένης Ευθύνης (ΕΠΕ) της Εφημερίδας της Κυβερνήσεως.

3.1.5 Άρνηση Χορήγησης και Ανάκληση Άδειας Λειτουργίας της Ασφαλιστικής Επιχείρησης

Σύμφωνα με την βιβλιογραφία, η άδεια της ασφαλιστικής επιχείρησης δεν χορηγείται μόνο στην περίπτωση κατά την οποία δεν πληρούνται οι προϋποθέσεις του νόμου για την χορήγησή της ή αν προσκρούει στα συμφέροντα των ασφαλισμένων ή στα χρηστά ήθη ή στην δημόσια τάξη. Η μη χορήγηση της άδειας δίνει το δικαίωμα στην ενδιαφερόμενη επιχείρηση να προσφύγει στο Συμβούλιο της Επικρατείας εντός εξήντα ημερών από την κοινοποίηση της άρνησης χορήγησης ή αν δεν γίνει κοινοποίηση εντός τριών μηνών από την υποβολή της αίτησης με τα αναγκαία δικαιολογητικά που πρέπει να την συνοδεύουν για την χορήγηση της άδειας.

Επιπλέον, κάτω από ορισμένες προϋποθέσεις μπορεί να γίνει ανάκληση της άδειας λειτουργίας της ασφαλιστικής επιχείρησης από την εποπτεύουσα Αρχή. Η ανάκληση επέρχεται μετά από απόφαση της εποπτικής Αρχής, δηλ. της σημερινής ΤτΕ

⁵⁵ Βιβλίο: “Εισαγωγή στην Ιδιωτική Ασφάλιση”, Μιλτιάδης Νεκτάριος, 2003, Αθήνα & Βιβλίο: “Ασφαλιστικό Δίκαιο- Εισηγήσεις”, Ρόκας Ιωάννης, 2012, Αθήνα.

και στην συνέχεια ακολουθεί το στάδιο της ασφαλιστικής εκκαθάρισης. Έτσι σύμφωνα με τον Ρόκα (2012) οι περιπτώσεις στις οποίες επιτρέπεται να γίνει ανάκληση της άδειας λειτουργίας είναι οι παρακάτω:

- Αν έπαυσαν να ισχύουν οι προϋποθέσεις με τις οποίες εκδόθηκε
- Σε περίπτωση που απειλούνται τα συμφέροντα των ασφαλισμένων ή η δημόσια τάξη ή τα χρηστά ήθη
- Σε περίπτωση αμετάκλητης ποινικής καταδίκης προσώπων που διευθύνουν την ασφαλιστική επιχείρηση, η καταδίκη των οποίων θα επέφερε κλονισμό της εμπιστοσύνης της επιχείρησης σε βαθμό που να δικαιολογεί την ανάκληση σύμφωνα με τα άρθρα 43 μέχρι 49 του ν.δ 400/1970
- Αν παραβιάζονται σοβαρά οι υποχρεώσεις που επιβάλλονται από την νομοθεσία για τις ασφαλιστικές επιχειρήσεις
- Αν η επιχείρηση δεν συμμορφώνεται με τα μέτρα οικονομικής ανασυγκρότησης που της επέβαλλε η εποπτική Αρχή με σκοπό την εξυγίανση του περιθωρίου φερεγγυότητας και του εγγυητικού κεφαλαίου
- Αν δεν τηρεί τις υποχρεώσεις που της επιβάλλει ο νόμος σχετικά με την δημιουργία τεχνικών αποθεμάτων και ασφαλιστικών τοποθετήσεων
- Σε περίπτωση που δεν καταβάλλει τελεσίδικα το επιδικασθέν ασφάλισμα ή δεν καταβάλλει το ασφάλισμα που προσδιόρισαν οι πραγματογνώμονες και το οποίο αποδέχθηκε
- Στην περίπτωση που δεν κάνει έναρξη των εργασιών της εντός δώδεκα μηνών από την χορήγησή της⁵⁶

Ειδικά όσον αφορά την άδεια λειτουργίας ασφαλιστικών επιχειρήσεων τρίτων χωρών, η άδεια ανακαλείται επιπλέον και στην περίπτωση που δεν αντικατέστησαν εμπρόθεσμα τον ελλείποντα νόμιμο αντιπρόσωπό τους στην Ελλάδα. Υπάρχουν ακόμη ειδικοί λόγοι ανάκλησης κλάδων όπως αυτού της αστικής ευθύνης από ατυχήματα αυτοκινήτων και είναι για πχ. η μη έγκαιρη καταβολή της αποζημίωσης που τελεσίδικα επιδικάστηκε στον τρίο ζημιωθέντα, κλπ. Η ανάκληση της άδειας λειτουργίας της ασφαλιστικής επιχείρησης επιφέρει επίσης κάποιες συνέπειες για εκείνη και τους εργαζομένους της αλλά και για το ασφαλιστικό κοινό. Τριάντα ημέρες μετά την οριστική ανάκληση της άδειας θεωρούνται αυτοδίκαια λυμένες όλες οι ασφαλιστικές συμβάσεις εκτός απ' αυτές των ασφαλίσεων ζωής. Δεν λύονται οι ασφαλιστικές συμβάσεις μόνο εάν εντός της προθεσμίας των

⁵⁶ Βιβλίο: “ Ασφαλιστικό Δίκαιο- Εισηγήσεις”, Ρόκας Ιωάννης, 2012, Αθήνα.

τριάντα ημερών άλλη ασφαλιστική επιχείρηση «αποδεχθεί» τα ασφαλιστήρια της (χαρτοφυλάκιο).

Μετά την οριστική ανάκληση της άδειας λειτουργίας όλων των κλάδων της ασφαλιστικής επιχείρησης που γίνεται για λόγους παραβιάσεων της νομοθεσίας, ακολουθεί το στάδιο της «ασφαλιστικής εκκαθάρισης» η οποία δεν ταυτίζεται με το στάδιο της κοινής εκκαθάρισης που ακολουθούν οι κοινές εμπορικές εταιρίες μετά την λύση τους. Κατά το στάδιο αυτό διορίζεται ειδικός επόπτης εκκαθάρισης και εκκαθαριστής που ακολουθούν τις ειδικές ρυθμίσεις που προβλέπονται στις κείμενες διατάξεις και οι οποίες αποσκοπούν στην ταχεία διεκπεραίωσή της και στην προστασία των δικαιωμάτων των δικαιούχων ασφαλισματος συμπεριλαμβανομένων και των ζημιωθέντων από αυτοκίνητα, η αστική ευθύνη των οδηγών των οποίων καλύπτονταν από την ασφάλιση σύμφωνα με τα άρθρα 9 (α, β) και 10 του ν.δ 400/1970. Με το πέρας της εκκαθάρισης της ασφαλιστικής εταιρίας επέρχεται και το τέλος του νομικού προσώπου αυτής, δηλαδή ουσιαστικά παύει πλέον να υφίσταται.⁵⁷

Η ανάκληση της άδειας της ασφαλιστικής επιχείρησης υπαγορεύεται από λόγους δημοσίου συμφέροντος οι οποίοι αποσκοπούν στην προστασία του ασφαλιστικού κοινού αλλά και των εργαζομένων της. Οι απαιτήσεις και των δύο αυτών ομάδων ατόμων θα πρέπει να ικανοποιηθούν αλλά μεταξύ της ικανοποίησης των ασφαλισμένων και των εργαζομένων της προτιμώνται οι πρώτοι. Οι εργαζόμενοι θα είναι δυνατόν να ικανοποιηθούν από το τυχόν υπόλοιπο των απαιτήσεων μετά την λήξη της ασφαλιστικής εκκαθάρισης. Σε τέτοια περίπτωση και οι δύο αυτές κατηγορίες ατόμων χρήζουν άμεσης προστασίας και διαφύλαξης των συμφερόντων και δικαιωμάτων τους, γι' αυτό και θα πρέπει να υπάρχουν οι νόμιμες προϋποθέσεις στην περίπτωση του ασφαλιστικού κοινού προστασίας του και να μην εξακολουθεί ο ασφαλιστής να εισπράττει ασφάλιστρα όταν δεν είναι σε θέση να καλύψει λόγω αδυναμίας του οικονομικής τυχόν κινδύνους που θα προκύψουν. Έτσι και στην περίπτωση των εργαζομένων της προκειμένου να διασφαλιστούν τα συμφέροντά τους θα μπορούσε να επιβληθεί συντηρητική κατάσχεση υπέρ τους επί τυχόν μελλοντικών υπολοίπων μετά και την ικανοποίηση των απαιτήσεων των ασφαλισμένων.⁵⁸

⁵⁷ Βιβλίο: “ Ασφαλιστικό Δίκαιο”, Κιάντος Δ. Βασιλείος, 2005, Αθήνα-Θεσσαλονίκη

⁵⁸ Βιβλίο: “ Ασφαλιστικό Δίκαιο”, Κιάντος Δ. Βασιλείος, 2005, Αθήνα-Θεσσαλονίκη

3.2 Η Επιτροπή Εποπτείας Ιδιωτικής Ασφάλισης (ΕΠ.Ε.Ι.Α.) και οι Βασικές Αρμοδιότητές της

Η Επιτροπή Εποπτείας Ιδιωτικής Ασφάλισης (ΕΠ.Ε.Ι.Α.) συστήθηκε ως Νομικό Πρόσωπο Δημοσίου Δικαίου (ΝΠΔΔ) δυνάμει του νόμου 3229/2004 (ΦΕΚ Α 38), «Εποπτεία της Ιδιωτικής Ασφάλισης, εποπτεία και έλεγχος τυχερών παιχνιδιών, εφαρμογή των Διεθνών Λογιστικών Προτύπων και άλλες διατάξεις» και όπως έχει αναφερθεί και παραπάνω, ξεκίνησε τις εργασίες της την 1η Ιανουαρίου 2008. Αργότερα με τον νόμο 3867/2010 (ΦΕΚ Α 128), καταργήθηκε και από την 1/12/2010 οι αρμοδιότητές της ανατέθηκαν στην ΤτΕ.

Η Επιτροπή Εποπτείας Ιδιωτικής Ασφάλισης (ΕΠ.Ε.Ι.Α.) συστήθηκε για την κάλυψη των επιτακτικών αναγκών αναδιάρθρωσης της εποπτείας των ασφαλιστικών επιχειρήσεων σε συμμόρφωση και προσαρμογή με τις αντίστοιχες ρυθμίσεις της ΕΕ. Η ΕΠ.Ε.Ι.Α. απολαμβάνει λειτουργικής ανεξαρτησίας και διοικητικής αυτοτέλειας και ως αυτοτελής Αρχή κρίθηκε ότι μπορεί να εξοπλισθεί με περισσότερη ευελιξία και λειτουργικότητα συγκριτικά με την Δημόσια Διοίκηση υποκαθιστώντας ως επί το πλείστον στις αρμοδιότητές της, την Διεύθυνση Ασφαλιστικών Επιχειρήσεων και Αναλογιστικής του Υπουργείου Ανάπτυξης. Έτσι λοιπόν στα πλαίσια των εποπτικών της αρμοδιοτήτων, αποστολή της ΕΠ.Ε.Ι.Α. είναι:

- Να χορηγεί και να ανακαλεί τις άδειες λειτουργίας των ασφαλιστικών επιχειρήσεων
- Να εποπτεύει την τήρηση της νομοθεσίας καθώς και την λειτουργία των ασφαλιστικών επιχειρήσεων έως και την εκκαθάρισή τους
- Να ρυθμίζει με κανονιστικές πράξεις κάθε ειδικότερο αντικείμενο για την εκπλήρωση του σκοπού της
- Να επεξεργάζεται και να εισηγείται προς τον εποπτεύοντα Υπουργό και τον αρμόδιο Υπουργό για την Ανάπτυξη και να γνωμοδοτεί προς αυτούς εφόσον της ζητηθεί, περί της τροποποίησης και συμπλήρωσης του θεσμικού πλαισίου της Ιδιωτικής Ασφάλισης
- Να καθορίζει το περιεχόμενο της εποπτείας των διαμεσολαβούντων προσώπων στις ασφαλίσεις ιδίως όσον αφορά την τήρηση και το περιεχόμενο του οικείου μητρώου κατά κατηγορία διαμεσολαβούντος.

- Να καθορίζει την υποβολή και το περιεχόμενο οικονομικών καταστάσεων ή άλλων οικονομικών και λοιπών στοιχείων αναγκαίων για την άσκηση της εποπτείας
- Να καθορίζει με αποφάσεις της τις περιπτώσεις επιβολής τακτικών ή έκτακτων ελέγχων, την διαδικασία και τα όργανα διεξαγωγής των ελέγχων αυτών και να υποχρεώνει τις ελεγχόμενες ασφαλιστικές επιχειρήσεις και τους διαμεσολαβούντες να υποβάλλουν περιοδικά ή κατά περίπτωση σ' αυτήν ή στα όργανα ελέγχου όλα τα στοιχεία τα οποία είναι αναγκαία για την άσκηση του ελέγχου
- Να επιβάλλει τα προβλεπόμενα από την κείμενη ασφαλιστική νομοθεσία πρόστιμα, πειθαρχικές ποινές και λοιπές διοικητικές κυρώσεις
- Να συνεργάζεται με άλλες αρχές για την άσκηση εποπτείας και ελέγχου στον ευρύτερο χρηματοοικονομικό τομέα καθώς και με την Επιτροπή Ανταγωνισμού σε ότι αφορά ζητήματα εντοπισμού κατάχρησης δεσπόζουσας θέσης ή εναρμονισμένων πρακτικών
- Να συνεργάζεται με τις αρμόδιες εποπτικές Αρχές άλλων κρατών-μελών της ΕΕ και του ΕΟΧ καθώς και με την Επιτροπή Λογιστικής Τυποποίησης & Ελέγχων (ΕΛΤΕ) σε ότι αφορά θέματα ποιότητας λογιστικών ελέγχων των εποπτευόμενων
- Να αποφασίζει περί της καταλληλότητας των μετόχων ή των προσώπων τα οποία σκοπεύουν να αποκτήσουν ειδική συμμετοχή σε ασφαλιστική επιχείρηση που ιδρύθηκε και λειτουργεί στην Ελλάδα
- Να μπορεί να επιβάλλει στις εποπτευόμενες ασφαλιστικές επιχειρήσεις την λήψη μέτρων εξυγίανσης περιλαμβανομένου και του μέτρου υπαγωγής της επιχείρησης υπό καθεστώς αναγκαστικής διαχείρισης και της ανάκλησης της άδειας λειτουργίας
- Επίσης, η Επιτροπή εισηγείται στον εποπτεύοντα Υπουργό την χορήγηση άδειας επαγγέλματος αναλογιστή ασφαλιστικών επιχειρήσεων και ορίζει υπάλληλό της στην θέση του γραμματέα της Εξεταστικής Επιτροπής αρμόδιας για την διενέργεια των απαιτούμενων εξετάσεων προκειμένου για την απόκτηση της άδειας επαγγέλματος αναλογιστή ασφαλιστικών επιχειρήσεων
- Η Επιτροπή επιμελείται της εκπαίδευσης και κατάρτισης των διαμεσολαβητών
- Η Επιτροπή λειτουργεί το Ελληνικό Κέντρο Πληροφοριών και παράσχει μέσω αυτού πληροφόρηση για την ασφαλιστική κάλυψη οχημάτων που έχουν εμπλακεί σε τροχαία ατυχήματα προκειμένου οι πολίτες οι οποίοι έχουν έννομο συμφέρον

τόσο στην Ελλάδα όσο και στο εξωτερικό μέσω των Κέντρων Πληροφοριών να διευκολύνονται για την απαίτηση της αποζημίωσής τους

- Εκπρόσωπος της ΕΠ.Ε.Ι.Α. συμμετέχει στην διαχειριστική επιτροπή του Γραφείου Διεθνούς Ασφάλισης (ΓΔΑ)
- Η Επιτροπή συμμετέχει στην «Επιτροπή καταπολέμησης της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες και χρηματοδότησης της τρομοκρατίας» του άρθρου 7 του νόμου 3691/2008
- Εκπρόσωπος της ΕΠ.Ε.Ι.Α. συμμετέχει στην διαχειριστική επιτροπή του Επικουρικού Κεφαλαίου

Έτσι, μέσω των παραπάνω αρμοδιοτήτων η Επιτροπή στοχεύει:

- Στην διασφάλιση των συμφερόντων των ασφαλισμένων και δικαιούχων αποζημίωσης από ασφάλιση
- Στην εμπέδωση κλίματος εμπιστοσύνης του καταναλωτή
- Στον έλεγχο της τήρησης των διατάξεων της νομοθεσίας περί τεχνικών αποθεμάτων και περιθωρίου φερεγγυότητας
- Στην αξιολόγηση της οικονομικής κατάστασης, συστημάτων εσωτερικού ελέγχου, διαχείρισης κινδύνων και προοπτικών βιωσιμότητας των εποπτευόμενων ασφαλιστικών επιχειρήσεων
- Στον έλεγχο εφαρμογής των διατάξεων περί πρόληψης και καταστολής της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες στον τομέα της Ιδιωτικής Ασφάλισης⁹⁹

3.2.1 Συνεργασία της ΕΠ.Ε.Ι.Α με Διεθνείς Οργανισμούς

Η Επιτροπή Εποπτείας Ιδιωτικής Ασφάλισης (ΕΠ.Ε.Ι.Α.) εκτός από τον ρόλο που διαδραματίζει στην Ελλάδα, δραστηριοποιείται και διεθνώς αφού συνεργάζεται με φορείς για μία πιο ολοκληρωμένη ευρωπαϊκή εποπτεία και αυτοί είναι οι παρακάτω:

- Η Ευρωπαϊκή Αρχή Ασφαλίσεων και Επαγγελματικών Συντάξεων (ΕΑΑΕΣ)- European Insurance and Occupational Pensions Authority (EIOPA)

⁹⁹ <http://pisc.bankofgreece.gr/Files/AnnualReport/AnnualReport2009.pdf> Επιτροπή Εποπτείας Ιδιωτικής Ασφάλισης (ΕΠ.Ε.Ι.Α) Ετήσια Έκθεση 2009: Στόχοι και Αρμοδιότητες της ΕΠ.Ε.Ι.Α

- Η Διεθνής Ένωση Εποπτικών Αρχών Ασφαλίσεων (ΔΕΕΑΑ)-International Association of Insurance Supervisors (IAIS)
- Η Ομάδα Διεθνούς Χρηματοοικονομικής Δράσης για το Ξέπλυμα του Βρώμικου Χρήματος-Financial Action Task Force (FATF)
- Ο Οργανισμός Οικονομικής Συνεργασίας και Ανάπτυξης (ΟΟΣΑ)-The Organization for Economic Co-operation and Development (OECD)

Η Ευρωπαϊκή Αρχή Ασφαλίσεων και Επαγγελματικών Συντάξεων (ΕΙΟΡΑ).

Δημιουργήθηκε ως άμεση συνέπεια της αναδιάρθρωσης στη δομή της εποπτείας του χρηματοπιστωτικού τομέα της ΕΕ προκειμένου για μία πιο ολοκληρωμένη ευρωπαϊκή εποπτεία προς εξασφάλιση γνήσιων ισότιμων όρων ανταγωνισμού για όλους τους φορείς στο επίπεδο της ΕΕ. Ως αποτέλεσμα, το εποπτικό πλαίσιο ενισχύθηκε για την μείωση των κινδύνων και την σοβαρότητα μελλοντικών χρηματοπιστωτικών κρίσεων. Η ΕΙΟΡΑ αποτελεί μέρος του Ευρωπαϊκού Συστήματος Χρηματοπιστωτικής Εποπτείας (European System of Financial Supervisors) το οποίο αποτελείται από τις τρεις Ευρωπαϊκές Εποπτικές Αρχές (ESA's) μία για την εποπτεία του τραπεζικού τομέα, μία για την εποπτεία χρηματιστηριακών και επενδυτικών εταιριών και μία για τον τομέα των ασφαλίσεων και των επαγγελματικών συντάξεων καθώς και από το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο Συστημικού Κινδύνου (European Systemic Risk Board). Βασικές αρμοδιότητες της ΕΙΟΡΑ είναι η στήριξη της σταθερότητας του χρηματοπιστωτικού συστήματος, η διαφάνεια των αγορών και των χρηματοπιστωτικών προϊόντων καθώς και η προστασία των ασφαλισμένων, των μελών του συνταξιοδοτικού συστήματος και των δικαιούχων. Κύριοι στόχοι της ΕΙΟΡΑ, είναι:

1. Η καλύτερη προστασία των καταναλωτών και η αποκατάσταση της εμπιστοσύνης στον χρηματοπιστωτικό τομέα
2. Η εξασφάλιση υψηλού επιπέδου αποτελεσματικής και συνεκτικής ρύθμισης και εποπτείας, λαμβάνοντας υπόψη τα ποικίλα συμφέροντα όλων των κρατών-μελών καθώς και την διαφορετική φύση των χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων
3. Η μεγαλύτερη εναρμόνιση και η συνεκτική εφαρμογή των κανόνων για τα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα και τις αγορές σε ολόκληρη την ΕΕ
4. Η ενίσχυση της εποπτείας των διασυνοριακών ομίλων

Η ΕΙΟΡΑ, είναι ένα ανεξάρτητο συμβουλευτικό όργανο του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου (ΕΚ), του Συμβουλίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης και της Ευρωπαϊκής Επιτροπής. Διέπεται από το Συμβούλιο των Εποπτών της το οποίο είναι το κύριο όργανο λήψης αποφάσεων

της και η οποία ενσωματώνει τις αρμόδιες εθνικές αρχές στον τομέα των ασφαλίσεων και των επαγγελματικών συντάξεων σε κάθε κράτος-μέλος.⁶⁰

Η Διεθνής Ένωση Εποπτικών Αρχών Ασφαλίσεων (IAIS). Ιδρύθηκε το 1994 και αντιπροσωπεύει τις ρυθμιστικές και εποπτικές αρχές του ασφαλιστικού τομέα σε περίπου 190 χώρες από ολόκληρο τον κόσμο οι οποίες κατέχουν το 97% των ασφαλιστικών εισφορών παγκοσμίως. Εκτός από τα μέλη της, συμμετέχουν περισσότεροι από 130 παρατηρητές, εκπρόσωποι διεθνών οργανισμών, επαγγελματικών ενώσεων, ασφαλιστικών και αντασφαλιστικών επιχειρήσεων καθώς και σύμβουλοι με άλλους επαγγελματίες οι οποίοι συμμετέχουν στις δραστηριότητες της IAIS. Είναι το διεθνές όργανο το οποίο είναι υπεύθυνο για την ανάπτυξη και παροχή βοήθειας στην εφαρμογή των αρχών, των προτύπων και των λοιπών υλικών υποστήριξης για την εποπτεία του ασφαλιστικού τομέα. Υπό την καθοδήγηση των μελών της, η IAIS διεξάγει δραστηριότητες μέσω μίας επιτροπής η οποία έχει σχεδιαστεί προς εκπλήρωση της εντολής και των κύριων στόχων της, οι οποίοι είναι:

1. Η συνεργασία για βελτιωμένη εποπτεία της ασφαλιστικής αγοράς τόσο σε εθνικό όσο και σε διεθνές επίπεδο, προκειμένου να διατηρηθούν οι αγορές ασφαλείς και σταθερές για την προστασία των ασφαλισμένων
2. Η ενίσχυση της ανάπτυξης εύρυθμων ασφαλιστικών αγορών
3. Η συνεισφορά της στην παγκόσμια χρηματοοικονομική σταθερότητα

Σε αναγνώριση της συλλογικής της εμπειρίας, η IAIS καλείται τακτικά από τους ηγέτες της G20 καθώς και από άλλους διεθνείς οργανισμούς καθορισμού προτύπων.⁶¹

Η Ομάδα Διεθνούς Χρηματοοικονομικής Δράσης για το Ξέπλυμα του Βρώμικου Χρήματος (FATF). Η Ειδική Ομάδα Χρηματοοικονομικής Δράσης (FATF), είναι ένας διακυβερνητικός οργανισμός που ιδρύθηκε τον Ιούλιο του 1989 από την ομάδα των Επτά (G7-Σύνοδο Κορυφής) η οποία πραγματοποιήθηκε στο Παρίσι ως αποτέλεσμα της ολοένα αυξανόμενης ανησυχίας για το ξέπλυμα βρώμικου χρήματος αλλά και της απειλής για το τραπεζικό σύστημα και για τα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα. Τον

⁶⁰ <https://eiopa.europa.eu> Ευρωπαϊκή Αρχή Ασφαλίσεων και Επαγγελματικών Συντάξεων (ΕΑΑΕΣ)

⁶¹ <http://www.bankofgreece.gr> & <http://www.iaisweb.org/> Διεθνής Ένωση Εποπτικών Αρχών Ασφαλίσεων (ΔΕΕΑΑ)

Οκτώβριο του 2001, η FATF επέκτεινε την εντολή της να ενσωματώσει παράλληλα με το ξέπλυμα χρήματος τις προσπάθειες για την καταπολέμηση της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας. Από την ίδρυσή της η FATF λειτουργεί σύμφωνα με μία σταθερή διάρκεια ζωής και απαιτείται ειδική απόφαση από τους υπουργούς της για να συνεχίσει. Το 2000 η FATF επεκτάθηκε σε 31 μέλη και μέχρι σήμερα αριθμεί τα 34 μέλη συνολικά. Η Task Force όπως ειπώθηκε, έχει την ευθύνη εξέτασης των τεχνικών ξεπλύματος χρήματος, γι' αυτό τον λόγο και τον Φεβρουάριο του 2012 ολοκλήρωσε μία διεξοδική επανεξέταση των προτύπων της και η επανεξέταση αυτή αποσκοπεί στην ενίσχυση της παγκόσμιας εγγύησης και την περαιτέρω εποπτεία και προστασία του χρηματοπιστωτικού συστήματος παρέχοντας στις κυβερνήσεις ισχυρότερα εργαλεία για να αναλάβει δράση κατά του οικονομικού εγκλήματος αλλά και να αντιμετωπιστούν νέες απειλές, όπως η χρηματοδότηση της διάδοσης όπλων μαζικής καταστροφής με στόχο την διαφάνεια αλλά και την καταπολέμηση της τρομοκρατίας. Η ΕΠ.Ε.Ι.Α. σε συνεργασία με την FATF συμμετέχει στην Επιτροπή που ορίζεται στο άρθρο 7 του νόμου 3691/2008 με την επωνυμία «Επιτροπή καταπολέμησης της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες και χρηματοδότησης της τρομοκρατίας» στις οποίες τα μέλη ανατίθεται η έρευνα, η επεξεργασία καθώς και η σύνταξη ύποπτων αναφορών από υπόχρεα πρόσωπα που αφορούν σε ύποπτες ή ασυνήθεις συναλλαγές και δραστηριότητες που ενδεχομένως να σχετίζονται με την νομιμοποίηση εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες ή προερχόμενες από χρηματοδότηση της τρομοκρατίας. Έτσι, στόχοι της FATF είναι:

1. Να καθοριστούν τα πρότυπα για την προώθηση της αποτελεσματικής εφαρμογής των νομικών, κανονιστικών και λειτουργικών μέτρων για την καταπολέμηση του ξεπλύματος βρώμικου χρήματος
2. Της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας όπως και
3. άλλων απειλών οι οποίες σχετίζονται με την ακεραιότητα του διεθνούς χρηματοπιστωτικού συστήματος⁶²

Ο Οργανισμός Οικονομικής Συνεργασίας και Ανάπτυξης (ΟΟΣΑ). Ο ΟΟΣΑ ιδρύθηκε επίσημα στις 30 Σεπτεμβρίου 1961 και εδρεύει στο Παρίσι. Μέλη του είναι σήμερα 34 χώρες από ολόκληρο τον κόσμο και συνεργάζονται προκειμένου να εντοπίσουν τα

⁶² <http://www.bankofgreece.gr> & <http://www.fatf-gafi.org/> Η Ομάδα Διεθνούς Χρηματοοικονομικής Δράσης για το Ξέπλυμα του Βρώμικου Χρήματος (FATF)

προβλήματα που ανακύπτουν, να συζητήσουν, να αναλύσουν και τελικά να προωθήσουν τις πολιτικές εκείνες οι οποίες είναι απαραίτητες για την επίλυση των προβλημάτων αυτών. Με λίγα λόγια, να συντονίσουν την εθνική τους πολιτική με την διεθνή. Ο ΟΟΣΑ χρησιμοποιεί τον πλούτο των πληροφοριών που διαθέτει προκειμένου να βοηθήσει τις κυβερνήσεις να προωθήσουν σημαντικά θέματα που σχετίζονται με την ευημερία των ανθρώπων, την καταπολέμηση της φτώχειας μέσω της οικονομικής ανάπτυξης και της χρηματοπιστωτικής σταθερότητας αλλά και πλήθος άλλων ζητημάτων. Οι εργασίες του βασίζονται στη συνεχή παρακολούθηση των γεγονότων και περιλαμβάνουν τακτικές προβλέψεις των βραχυπρόθεσμων και μεσοπρόθεσμων οικονομικών εξελίξεων. Η εξουσία λήψης αποφάσεων ανήκει στο Συμβούλιο του ΟΟΣΑ το οποίο αποτελείται από έναν εκπρόσωπο από κάθε χώρα-μέλος καθώς και από έναν εκπρόσωπο της Ευρωπαϊκής Επιτροπής. Οι αποφάσεις του λαμβάνονται με ομοφωνία. Σαν αποστολή του, ο Οργανισμός έχει την προώθηση πολιτικών οι οποίες θα βελτιώσουν την οικονομική και κοινωνική ευημερία των ανθρώπων παγκοσμίως και τελικός σκοπός του είναι να συσπειρώσει τις κυβερνήσεις των δημοκρατικών χωρών γύρω από:

- ✚ Την στήριξη της βιώσιμης ανάπτυξης
- ✚ Την μείωση της ανεργίας
- ✚ Την άνοδο του βιοτικού επιπέδου
- ✚ Την διατήρηση της χρηματοοικονομικής σταθερότητας
- ✚ Την βοήθεια προς τρίτες χώρες αναφορικά με την οικονομική τους ανάπτυξη
- ✚ Την ανάπτυξη του παγκόσμιου εμπορίου⁶³

3.3 Τεχνικό ή Μαθηματικό Απόθεμα

Το κατεξοχήν αντικείμενο της χρηματοοικονομικής εποπτείας, είναι ο έλεγχος των τεχνικών αποθεμάτων που αποτελούν υποχρέωση της εταιρίας προς τους ασφαλισμένους και των αντίστοιχων επενδύσεών τους δια των οποίων διασφαλίζονται οι ασφαλισμένοι. Κάθε ελληνική ασφαλιστική επιχείρηση και κάθε εγκατάσταση ασφαλιστικής επιχείρησης τρίτης χώρας σχηματίζει υποχρεωτικά επαρκή τεχνικά αποθέματα για όλες τις ασφαλίσεις σύμφωνα με την διαδικασία του νόμου. Ονομάζονται και μαθηματικά αποθέματα για τις ασφαλίσεις ζωής ενώ κατά τους κανόνες σύνταξης των οικονομικών καταστάσεων ονομάζονται τεχνικές προβλέψεις για τις ασφαλίσεις κατά ζημιών και

⁶³ <http://www.oecd.org> Ο Οργανισμός Οικονομικής Συνεργασίας και Ανάπτυξης (OECD)

μαθηματικές προβλέψεις για τις ασφαλίσεις ζωής ή απλώς ασφαλιστικές προβλέψεις σύμφωνα με το άρθρο 69 του ν.δ 400/1970. Οι ασφαλιστικές προβλέψεις καθορίζουν ποσοτικά την ασφαλιστική τοποθέτηση. Συνεπώς, η έννοια τεχνικό απόθεμα είναι λογιστική η οποία αποτυπώνεται στις ετήσιες οικονομικές καταστάσεις (ήτοι και στον Ισολογισμό) της εταιρίας και καθορίζει την έκταση των υποχρεώσεων που έχει η ελληνική ασφαλιστική επιχείρηση ή η εγκατάσταση ασφαλιστικής επιχείρησης τρίτης χώρας έναντι των ασφαλισμένων της ανάλογα με τους κινδύνους που έχει αναλάβει και η οποία πρέπει να καλύπτεται από τα περιουσιακά στοιχεία τα οποία απαρτίζουν την ασφαλιστική τοποθέτηση.

Το ύψος των αποθεμάτων προσδιορίζεται με αναλυτικούς κανόνες βάσει του ν.δ 400/1970 και εξαρτάται από τον όγκο των υποχρεώσεων που αναλαμβάνει η επιχείρηση δηλ. από τους κινδύνους που «μεταφέρονται» σ' αυτή. Συνεπώς ο σχηματισμός τους αλλά και τα περιουσιακά στοιχεία των ασφαλιστικών τοποθετήσεων «καθιστούν φερέγγυα την υπόσχεση κάλυψης» που είναι η διαρκής παροχή του ασφαλιστή και της προσδίδουν οικονομικό αντίκρισμα. Ο ασφαλιστής διαχειρίζεται με την βοήθεια της ασφαλιστικής τεχνικής τα ασφάλιστρα, τοποθετώντας τα στα περιουσιακά στοιχεία που προβλέπει η νομοθεσία⁶⁴ και στο ύψος που προκύπτει από την εφαρμογή της νομοθεσίας για τα τεχνικά αποθέματα. Συνεπώς, η ασφαλιστική τοποθέτηση όπως θα δούμε και παρακάτω είναι περιουσία ταγμένη για έναν σκοπό: την ικανοποίηση των μελλοντικών και αβέβαιων απαιτήσεων των ασφαλισμένων/τρίτων ζημιωθέντων.

Σύμφωνα με το άρθρο 7 του ν.δ 400/1970, οι ασφαλιστικές επιχειρήσεις με έδρα την Ελλάδα υποχρεούνται να σχηματίζουν επαρκή τεχνικά αποθέματα για το σύνολο των ασφαλίσεων που συνάπτουν, τόσο στην Ελλάδα όσο και στα άλλα κράτη-μέλη μέσω υποκαταστημάτων ή Ελεύθερης Παροχής Υπηρεσιών (ΕΠΥ). Οι διατάξεις για τα τεχνικά αποθέματα εφαρμόζονται και για τις εγκαταστάσεις ασφαλιστικών επιχειρήσεων τρίτων χωρών βάσει του άρθρου 20, παρ. 3, εδ. ΣΤ', ν.δ 400/1970 ενώ δεν εφαρμόζονται για τις εγκαταστάσεις ενωσιακών ασφαλιστικών επιχειρήσεων αφού η κρατική χρηματοοικονομική εποπτεία επί των ενωσιακών που εργάζονται στην Ελλάδα ασκείται από την εποπτική Αρχή της έδρας τους. Έτσι, ασφαλιστική επιχείρηση που έχει συσταθεί στην Ελλάδα και εγκαταστάθηκε με υποκατάστημα σε άλλη ενωσιακή χώρα ελέγχεται ως

⁶⁴ Στον νόμο προβλέπονται ειδικότερες ρυθμίσεις ως προς το είδος των περιουσιακών στοιχείων, μεταξύ των οποίων μπορεί να επιλέξει η ασφαλιστική επιχείρηση ή όπως αλλιώς λέγεται τα οποία μπορούν να γίνουν δεκτά(από την κρατική εποπτεία ως την ασφαλιστική τοποθέτηση) καθώς και το ποσοστό αυτών που μπορεί να επενδυθεί

προς την τήρηση των υποχρεώσεών της για την δημιουργία τεχνικών αποθεμάτων και ασφαλιστικών τοποθετήσεων για τις εκεί δραστηριότητές της από την ΤτΕ που θα εφαρμόσει το ν.δ 400/1970.

Με Υπουργική Απόφαση, η ασφαλιστική επιχείρηση μπορεί εκούσια να σχηματίσει τεχνικά αποθέματα και πέραν αυτών που προβλέπονται στο ν.δ 400/1970 (δηλ. των υποχρεωτικών) για διάφορους επιμέρους κινδύνους. Έτσι υποχρεωτικά τεχνικά αποθέματα είναι:

Για τους Κλάδους Ζημιών

- i. Το Απόθεμα μη δεδουλευμένων ασφαλιστρών (unearned premium reserve), το οποίο περιλαμβάνει το ποσό των καταχωρηθέντων (εγγεγραμμένων) ακαθάριστων ασφαλιστρών που πρέπει να καταλογισθούν στο επόμενο ή στα επόμενα οικονομικά έτη για να καλύψουν τις προβλεπόμενες ζημιές και έξοδα για την περίοδο από το κλείσιμο του Ισολογισμού μέχρι την λήξη της περιόδου για την οποία έχουν καταχωρηθεί τα ασφάλιστρα
- ii. Το Απόθεμα κινδύνων σε ισχύ (reserve for unexpired risks), το οποίο αποτελεί πρόβλεψη επί πλέον του αποθέματος μη δεδουλευμένων ασφαλιστρών η οποία σχηματίζεται στο κλείσιμο του Ισολογισμού όταν το απόθεμα μη δεδουλευμένων ασφαλιστρών συμπεριλαμβανομένων και των απαιτητών (εισπρακτέων) ασφαλιστρών δεν επαρκεί για την κάλυψη των προβλεπόμενων ζημιών και εξόδων των ασφαλιστηρίων που είναι σε ισχύ κατά το κλείσιμο του Ισολογισμού
- iii. Το Απόθεμα εκκρεμών ζημιών (outstanding losses reserve), το οποίο αποτελεί πρόβλεψη για τις υποχρεώσεις της ασφαλιστικής επιχείρησης για ζημιές που δεν εξοφλήθηκαν είτε έχουν αναγγελθεί είτε όχι κατά την ημερομηνία κλεισίματος του Ισολογισμού περιλαμβανομένων και των εξόδων διακανονισμού αυτών των ζημιών. Όταν η διαφορά μεταξύ του ύψους του αποθέματος εκκρεμών ζημιών στην αρχή της οικονομικής χρήσης για ζημιές που καταλογίσθηκαν στις προηγούμενες χρήσεις και των πληρωθεισών ζημιών κατά την διάρκεια της χρήσης για ζημιές που καταλογίσθηκαν στις προηγούμενες χρήσεις καθώς και του ύψους του αποθέματος εκκρεμών ζημιών για τις ανωτέρω καταλογισθείσες ζημιές στο τέλος της χρήσης είναι σημαντική, θα εμφανίζεται στο προσάρτημα των οικονομικών καταστάσεων και θα αναλύεται ανά χρήση κατά κατηγορία και ποσό. Με απόφαση του Υπουργού Εμπορίου που δημοσιεύεται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως καθορίζονται οι προϋποθέσεις, ο χρόνος εφαρμογής και ο τρόπος κάλυψής της ως άνω προκύπτουσας διαφοράς

- iv. Το Απόθεμα εξισορρόπησης (equalization reserve), το οποίο σχηματίζεται επί πλέον των τεχνικών αποθεμάτων με σκοπό να αντισταθμίσει οποιαδήποτε τεχνική ζημιά ή το ανώτερο από το μέσο ποσοστό ασφαλιστικών αποζημιώσεων που θα προκύψει σ' αυτό τον κλάδο σε οποιαδήποτε μελλοντική εταιρική χρήση

Για τους Κλάδους Ζωής

- i. Το Απόθεμα μη δεδουλευμένων ασφαλιστρών (unearned premium service)
- ii. Το Απόθεμα κινδύνων σε ισχύ (reserve for unexpired risks)
- iii. Το Μαθηματικό απόθεμα (mathematical reserve)
- iv. Το Απόθεμα για συμμετοχή στα τεχνικά κέρδη ή στις αποδόσεις (profit participation reserve)

Τα τεχνικά αποθέματα για το σύνολο των ασφαλιστικών κλάδων σχηματίζονται από τους πρωτασφαλιστές. Οι τεχνικές βάσεις, η μέθοδος όπως και ο τρόπος υπολογισμού τους καθορίζονται με απόφαση του Υπουργού Ανάπτυξης. Συνάγεται σαφώς ότι τα τεχνικά αποθέματα είναι ανειλημμένη υποχρέωση της ασφαλιστικής επιχείρησης προς τους ασφαλισμένους ενώ κάθε παραβίαση της υποχρέωσης σχηματισμού τους επισείει αυστηρές κυρώσεις που μπορεί να έχουν και ως συνέπεια την οριστική ανάκληση λειτουργίας της επιχείρησης, ενώ αποτελεί συγχρόνως και ποινικά κολάσιμη πράξη.⁶⁵

Μέτρα της εποπτικής Αρχής για μη συμμόρφωση της ασφαλιστικής επιχείρησης με τα άρθρα 7 και 8 του νόμου περί σχηματισμού των τεχνικών αποθεμάτων είναι τα εξής.

Αν η ασφαλιστική επιχείρηση δεν συμμορφώνεται με τις διατάξεις του νόμου περί σχηματισμού τεχνικών αποθεμάτων, ο Υπουργός μπορεί με απόφασή του που δημοσιεύεται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως και αφού γνωστοποιήσει προηγουμένως την πρόθεσή του στις εποπτικές Αρχές των κρατών-μελών όπου ενδεχόμενα λειτουργεί η επιχείρηση με υποκατάστημα ή Ελεύθερη Παροχή Υπηρεσιών (ΕΠΥ) να προχωρήσει στις παρακάτω ενέργειες:

1. Να χαρακτηρίζει ως ασφαλιστική τοποθέτηση ένα μέρος ή το σύνολο της ελεύθερης περιουσίας της
2. Να απαγορεύει την ελεύθερη διάθεση μέρους ή και του συνόλου της περιουσίας της
3. Να λαμβάνει κάθε άλλο πρόσφορο μέτρο με σκοπό την διασφάλιση των συμφερόντων των ασφαλισμένων ως και κάθε άλλου δικαιούχου ασφαρίσματος.

⁶⁵ Βιβλίο: “Εισαγωγή στην Ιδιωτική Ασφάλιση”, Μιλτιάδης Νεκτάριος, 2003, Αθήνα & Βιβλίο: “Ασφαλιστικό Δίκαιο- Εισηγήσεις”, Ρόκας Ιωάννης, 2012, Αθήνα

Το Υπουργείο Ανάπτυξης ειδοποιεί επείγοντως τις εποπτικές Αρχές όλων των άλλων κρατών-μελών για την απόφασή του να λάβει τα συγκεκριμένα αυτά μέτρα καθώς και για τα ενδεχόμενα πρακτικά αποτελέσματα των μέτρων αυτών.⁶⁶

3.4 Ασφαλιστική Τοποθέτηση

Στο άρθρο 8 του ν.δ 400/1970, παρ.1, δίνεται η έννοια της ασφαλιστικής τοποθέτησης όπου συγκεκριμένα αναφέρεται ότι οι ασφαλιστικές επιχειρήσεις με έδρα στην Ελλάδα υποχρεούνται σε ασφαλιστική τοποθέτηση η οποία συνίσταται στην διάθεση στην Ελλάδα ή σε οποιοδήποτε άλλο κράτος-μέλος της ΕΕ και του ΕΟΧ περιουσιακών στοιχείων με σκοπό την διασφάλιση των συμφερόντων των δικαιούχων οποιασδήποτε παροχής από ασφαλιστική σύμβαση. Τα περιουσιακά στοιχεία που διατίθενται σε ασφαλιστική τοποθέτηση πρέπει να λαμβάνουν υπόψη τους το είδος των εργασιών που ασκεί η ασφαλιστική επιχείρηση ώστε να εξασφαλίζεται η ασφάλεια, η απόδοση και η ρευστότητα των επενδύσεων της ασφαλιστικής επιχείρησης η οποία μεριμνά για την διαφοροποίηση και την επαρκή διασπορά των επενδύσεων αυτών. Όπως αναφέρθηκε, οι ασφαλιστικές επιχειρήσεις έχουν την διακριτική ευχέρεια να επενδύουν τα περιουσιακά στοιχεία που αντιστοιχούν στο ύψος των τεχνικών τους αποθεμάτων ως προς το είδος αυτών ελεύθερα μεν, αλλά μόνο μεταξύ των στοιχείων που προβλέπει ο νόμος για την δημιουργία της ασφαλιστικής τοποθέτησης.

Επί των ασφαλιστικών τοποθετήσεων γενικό προνόμιο έχουν οι ασφαλισμένοι, οι διάδοχοί τους καθώς και οι «άλλοι δικαιούχοι ασφαλίματος» το οποίο και προηγείται κάθε άλλου με εξαίρεση τις απαιτήσεις για τα έξοδα της ασφαλιστικής εκκαθάρισης, των μισθών των απασχολούμενων με σχέση εξαρτημένης εργασίας με την ασφαλιστική επιχείρηση καθώς και των απαιτήσεων για τις αμοιβές και τα έξοδα του επόπτη εκκαθάρισης ή πτώχευσης και του εκκαθαριστή της ασφαλιστικής εκκαθάρισης. «Άλλοι δικαιούχοι ασφαλίματος» είναι οι τρίτοι ζημιωθέντες από αυτόν που έχει ασφαλίσει την αστική του ευθύνη εφόσον κατά νόμο έχουν το δικαίωμα της ευθείας αγωγής. Κατάσχεση ασφαλιστικής τοποθέτησης επιτρέπεται μόνο υπέρ των ασφαλισμένων και τρίτων δανειστών του ασφαλίματος (ζημιωθέντες σε τροχαία ατυχήματα από ασφαλισμένους, κλπ.)

⁶⁶ www.ekpizo.gr Ένωση Καταναλωτών “Η Ποιότητα Ζωής”-ΕΚ.ΠΟΙ.ΖΩ

Τα περιουσιακά στοιχεία τα οποία απαρτίζουν τις ασφαλιστικές τοποθετήσεις δεν ρευστοποιούνται κατά την διάρκεια της χρήσης για την καταβολή ασφαλισμάτων εκτός αν πρόκειται για την εξαιρετική περίπτωση πληρωμής κάποιας ιδιαίτερα μεγάλης ζημιάς. Για να μπορεί μία ασφαλιστική επιχείρηση να «αναλάβει» όλες ή μέρος των ασφαλιστικών τοποθετήσεων θα πρέπει να έχουν λήξει όλα τα ασφαλιστήρια (και οι εκκρεμείς δίκες) στα οποία αναφέρονται οι τοποθετήσεις ή να έχει αναλάβει τις υποχρεώσεις της άλλη ασφαλιστική επιχείρηση. Αυτό μπορεί να συμβεί όταν μεταφερθεί ολόκληρο το χαρτοφυλάκιο των ασφαλιστηρίων (portfolio) ή το χαρτοφυλάκιο ορισμένου/ορισμένων κλάδων σε άλλη ασφαλιστική επιχείρηση μαζί με τα περιουσιακά στοιχεία των ασφαλιστικών τοποθετήσεων που αντιστοιχούν στα ασφαλιστήρια του μεταφερόμενου χαρτοφυλακίου (μεταφορά χαρτοφυλακίου). Για να γίνει αυτή η μεταφορά απαιτείται να ακολουθηθεί μία διαδικασία που προβλέπει το ν.δ 400/1970 (δημοσιεύσεις στις εφημερίδες, έλεγχος τυχόν ενστάσεων, άδεια της εποπτικής Αρχής και ενδεχομένως συνεργασία με εποπτικές Αρχές άλλων κρατών της ΕΕ και λοιπών κρατών του ΕΟΧ.

Η ασφαλιστική τοποθέτηση διακρίνεται σε:

Για τους Κλάδους Ζημιών

- i. Ασφαλιστική τοποθέτηση ασφαλίσεων αστικής ευθύνης από χερσαία αυτοκίνητα οχήματα
- ii. Ασφαλιστική τοποθέτηση λοιπών ασφαλίσεων κατά ζημιών

Για τους Κλάδους Ζωής

- i. Ασφαλιστική τοποθέτηση ασφαλίσεων ζωής
- ii. Ασφαλιστική τοποθέτηση ασφαλίσεων ζωής που συνδέονται με επενδύσεις
- iii. Ασφαλιστική τοποθέτηση διαχείρισης συνταξιοδοτικών κεφαλαίων και πρόνοιας

Την ασφαλιστική τοποθέτηση αποτελούν τα ακόλουθα περιουσιακά στοιχεία:

1. Κατάθεση στο όνομα της ασφαλιστικής επιχείρησης σε τράπεζα της επιλογής της μεταξύ αυτών που λειτουργούν στην Ελλάδα ή σε οποιοδήποτε άλλο κράτος-μέλος της ΕΕ και του ΕΟΧ περιουσιακών στοιχείων ως εξής:
 - Μετρητά ή συνάλλαγμα
 - Τραπεζικά πιστοποιητικά καταθέσεων (προθεσμιακές καταθέσεις) οποιασδήποτε τράπεζας που λειτουργεί σε οποιοδήποτε κράτος-μέλος της ΕΕ και του ΕΟΧ

- Ομόλογα, ομολογίες και έντοκα γραμμάτια του Ελληνικού Δημοσίου ή Νομικά Πρόσωπα Δημοσίου Δικαίου (ΝΠΔΔ) ή δημόσιων ή δημοτικών επιχειρήσεων ή των κεντρικών διοικήσεων των κυβερνήσεων άλλων κρατών-μελών ή διεθνών οργανισμών στους οποίους είναι μέλη ένα ή περισσότερα κράτη-μέλη
 - Ομόλογα και ομολογίες Ανωνύμων Εταιριών εφόσον έχουν εκδοθεί στην Ελλάδα ή σε άλλο κράτος-μέλος της ΕΕ και του ΕΟΧ και είναι εισηγμένα σε ελληνικό χρηματιστήριο ή σε χρηματιστήριο άλλου κράτους-μέλους όπως επίσης και ομόλογα μη εισηγμένα στο Χρηματιστήριο. Η διάθεση των μη εισηγμένων ομολόγων και ομολογιών σε ασφαλιστική τοποθέτηση επιτρέπεται εφόσον οι εκδότες αυτών διέπονται από το ελληνικό δίκαιο ή από το δίκαιο άλλου κράτους-μέλους και δημοσιεύουν οικονομικές καταστάσεις οι οποίες έχουν ελεγχθεί από ορκωτούς ελεγκτές μετά από εγκριτική απόφαση του Υπουργού
 - Μετοχές Ανωνύμων Εταιριών εισηγμένες σε ελληνικό χρηματιστήριο ή σε χρηματιστήριο άλλου κράτους-μέλους της ΕΕ και του ΕΟΧ
 - Μετοχές Ανωνύμων Εταιριών εισηγμένες στην παράλληλη αγορά ελληνικού χρηματιστηρίου ή σε παρόμοια αγορά χρηματιστηρίου οποιουδήποτε άλλου κράτους-μέλους της ΕΕ και του ΕΟΧ
 - Μη εισηγμένες σε ελληνικό χρηματιστήριο ή σε χρηματιστήριο άλλου κράτους-μέλους της ΕΕ και του ΕΟΧ, μετοχές Ανωνύμων Εταιριών οι οποίες μπορούν να γίνουν δεκτές σε ασφαλιστική τοποθέτηση
 - Άλλες συμμετοχές μεταβλητής απόδοσης σε πιστωτικά ιδρύματα ή και σε άλλες ασφαλιστικές επιχειρήσεις που έχουν έδρα στην Ελλάδα ή σε άλλο κράτος-μέλος
 - Μεριδία αμοιβαίων κεφαλαίων ή οργανισμών συλλογικών επενδύσεων σε κινητές αξίες που εμπίπτουν στην Οδηγία 85/611/ΕΟΚ και λειτουργούν σε οποιοδήποτε κράτος-μέλος της ΕΕ και του ΕΟΧ
2. Μετρητά στο ταμείο της ασφαλιστικής επιχείρησης
 3. Το ακίνητο πλήρους κυριότητας ή συγκυριότητας που χωρεί αυτούσια διανομή εφόσον βρίσκονται εντός σχεδίου πόλεως με πληθυσμό άνω των 15.000 κατοίκων και είναι ελεύθερα κάθε βάρους

4. Απαιτήσεις από δάνεια προς φυσικά πρόσωπα ή Ανώνυμες Εταιρίες που λειτουργούν σε κράτος-μέλος της ΕΕ και του ΕΟΧ, εξαιρουμένων των δανείων προς την μητρική επιχείρηση ή την επιχείρηση που ελέγχει την ασφαλιστική ή προς την ασφαλιστική επιχείρηση η οποία χρησιμοποιεί το δάνειο ως στοιχείο του περιθωρίου φερεγγυότητας
5. Δάνεια (προκαταβολές) επί ασφαλιστηρίων που χορηγήθηκαν σε ασφαλισμένους με ασφαλιστήρια ζωής
6. Απαιτήσεις κατά ασφαλισμένων και διαμεσολαβούντων από ασφάλιστρα εφόσον κατέστησαν απαιτητές κατά το τελευταίο τρίμηνο
7. Η συμμετοχή των αντασφαλιστών στα τεχνικά αποθέματα ασφαλίσεων κατά ζημιών
8. Μεταφορικά μέσα πλήρους κυριότητας στην περίπτωση που η ασφαλιστική επιχείρηση ασκεί τον κλάδο 18 «Βοήθεια» με δικά της μέσα
9. Μεταφερόμενα έξοδα προσκλήσεως
10. Δεδουλευμένοι τόκοι

Η ασφαλιστική επιχείρηση υποχρεούται να γνωστοποιεί στο Υπουργείο Ανάπτυξης κάθε μεταβολή των στοιχείων της ασφαλιστικής τοποθέτησης μέσα σε τρεις εργάσιμες ημέρες

Την ασφαλιστική τοποθέτηση χαρακτηρίζουν τρία είδη κανόνων οι οποίοι και περιγράφονται στο άρθρο 8 του ν.δ 400/1970 και αποσκοπούν στην διασφάλιση των συμφερόντων των ασφαλισμένων. Αυτοί είναι:

- Θα πρέπει να υπάρχουν κανόνες επιλογής των στοιχείων, δηλαδή ποια περιουσιακά στοιχεία μπορούν να ληφθούν υπόψη (το είδος τους)
- Θα πρέπει να υπάρχουν κανόνες διασποράς, δηλαδή σε τι ποσοστά (min ή max) μπορούν να ληφθούν υπόψη τα ανωτέρω στοιχεία
- Θα πρέπει να υπάρχουν κανόνες αποτίμησης, δηλαδή με ποιον τρόπο θα αποτιμώνται τα στοιχεία της ασφαλιστικής τοποθέτησης στις αναφορές που αποστέλλονται στο Υπουργείο Ανάπτυξης

Οι καταστάσεις υπολογισμού της ασφαλιστικής τοποθέτησης όπως και των τεχνικών αποθεμάτων που αναφέρθηκαν παραπάνω, θα πρέπει να υποβάλλονται στο Υπουργείο Ανάπτυξης μέχρι τις 31.7 κάθε έτους και ο έλεγχός τους να ολοκληρώνεται μέχρι τις 31.10 του ίδιου έτους.

Το Υπουργείο στα πλαίσια της εποπτείας του, δικαιούται:

1. Να διεξάγει επιτόπιους ελέγχους ή να απαιτεί οποιοδήποτε στοιχείο σε σχέση με την οικονομική κατάσταση θυγατρικών επιχειρήσεων της ασφαλιστικής

επιχείρησης όταν τα περιουσιακά στοιχεία που διατίθενται σε ασφαλιστική τοποθέτηση αποτελούν επενδύσεις της ασφαλιστικής επιχείρησης στις ανωτέρω θυγατρικές επιχειρήσεις όπως και θυγατρικών της επιχειρήσεων οι οποίες είναι εταιρίες που διαχειρίζονται τις επενδύσεις της ασφαλιστικής επιχείρησης

2. Να απαιτεί οποιοδήποτε στοιχείο σε σχέση με την οικονομική κατάσταση πιστωτικών ιδρυμάτων, ομόλογα ή ομολογίες τα οποία κατέχει και διαθέτει σε ασφαλιστική τοποθέτηση
3. Να απαιτεί οποιοδήποτε στοιχείο ή να διεξάγει ελέγχους στα γραφεία της ασφαλιστικής επιχείρησης.

Για την εφαρμογή των ανωτέρω, το Υπουργείο συνεργάζεται και με τις άλλες εποπτικές Αρχές των κρατών-μελών της ΕΕ και του ΕΟΧ. Αναφορικά με την παραβίαση υποχρέωσης σχηματισμού ασφαλιστικών τοποθετήσεων, ισχύουν τα ίδια με την περίπτωση των τεχνικών αποθεμάτων όπως σημειώθηκε στην ενότητα 3.3 “Τεχνικό ή Μαθηματικό Απόθεμα”. Όπως γίνεται φανερό, τα στοιχεία της ασφαλιστικής τοποθέτησης αποτελούν στοιχεία του Ενεργητικού μίας ασφαλιστικής επιχείρησης τα οποία έχουν συγκεκριμένα χαρακτηριστικά, διασφαλίζουν τα συμφέροντα των ασφαλισμένων-δικαιούχων γι’ αυτό και υπόκεινται σε αυστηρή εποπτεία από πλευράς Κράτους και των αρμόδιων εποπτικών Αρχών.⁶⁷

3.5 Περιθώριο Φερεγγυότητας

Ενώ τα τεχνικά αποθέματα αποβλέπουν στο να υπάρχει περιουσιακό αντίκρισμα για τις συγκεκριμένες ασφαλιστικές συμβάσεις, δηλαδή για τις συγκεκριμένες ανειλημμένες υποχρεώσεις, ο θεσμός του περιθωρίου φερεγγυότητας αποβλέπει στην συνολική οικονομική κατάσταση της ασφαλιστικής επιχείρησης δεδομένου ότι δεν αρκούν για την ικανοποιητική φερεγγυότητα μόνο οι προβλέψεις αυτές ιδιαίτερα αν συμβεί κάτι έκτακτο το οποίο δύσκολα μπορεί να προβλεφθεί και που μπορεί να προέρχεται είτε από την επιχείρηση είτε από το ευρύτερο οικονομικό περιβάλλον. Πιο συγκεκριμένα, η Κοινοτική Νομοθεσία αναγνώρισε την ανάγκη οι ασφαλιστικές επιχειρήσεις να διαθέτουν πλέον των τεχνικών αποθεμάτων και ένα ακόμη πρόσθετο αποθεματικό, το λεγόμενο περιθώριο φερεγγυότητας το οποίο αντιστοιχεί στην ελεύθερη του βάρους περιουσία τους για την

⁶⁷ Βιβλίο: “Ασφαλιστικό Δίκαιο- Εισηγήσεις”, Ρόκας Ιωάννης, 2012, Αθήνα & www.ekpizo.gr
Ένωση Καταναλωτών “Η Ποιότητα Ζωής”-ΕΚ.ΠΟΙ.ΖΩ

αντιμετώπιση των επιχειρηματικών κινδύνων. Έτσι, το ελάχιστο περιθώριο φερεγγυότητας το οποίο θα πρέπει να κατέχει μία ασφαλιστική επιχείρηση ανάλογα με τον κύκλο εργασιών της και την φύση τους, θα καθορίζεται ως εξής:

Για τις ασφαλίσεις κατά Ζημιών: Θα υπολογίζεται ως συνάρτηση δύο δεικτών ασφαλείας όπου και θα στηρίζονται ο ένας στα ασφάλιστρα και ο άλλος στις αποζημιώσεις. Οι δύο τρόποι υπολογισμού αναφέρονται στο άρθρο 17α του ν.δ 400/1970 και αν τα ασφάλιστρα είναι υπολογισμένα με ορθό τρόπο, τότε θα πρέπει να συγκλίνουν.

Για τις ασφαλίσεις Ζωής: Εδώ το ελάχιστο περιθώριο φερεγγυότητας θα ποικίλλει ανάλογα με το αν πρόκειται για κίνδυνο επενδύσεως, για κίνδυνο θανάτου ή αποκλειστικά για διαχειριστικό κίνδυνο. Συνεπώς, θα καθορίζεται άλλοτε σε συνάρτηση με τα μαθηματικά αποθέματα και τα κεφάλαια που υπόκεινται στους κινδύνους που έχουν αναληφθεί από την ασφαλιστική επιχείρηση, άλλοτε σε συνάρτηση με τα εισπραττόμενα ασφάλιστρα ή εισφορές και άλλοτε σε αποκλειστική συνάρτηση με τα αποθεματικά. Το απαιτούμενο περιθώριο φερεγγυότητας για μία ασφαλιστική επιχείρηση απαρτίζεται από:

Για τους Κλάδους Ζημιών

- i. Το μετοχικό κεφάλαιο το οποίο έχει καταβληθεί καθώς και από το μισό του μη καταβεβλημένου κεφαλαίου, εφόσον το 25% κάθε αύξησής του έχει υποχρεωτικά καταβληθεί
- ii. Τα αποθεματικά, νόμιμα και ελεύθερα τα οποία δεν αντιστοιχούν σε ασφαλιστικές υποχρεώσεις/προβλέψεις (δηλ. χωρίς να προστίθενται τα τεχνικά και μαθηματικά αποθέματα)
- iii. Τα κέρδη ή τις ζημίες που μεταφέρονται στην επόμενη εταιρική χρήση μετά από αφαίρεση των οφειλόμενων μερισμάτων
- iv. Το σωρευτικό προνομιούχο μετοχικό κεφάλαιο όταν στο καταστατικό προβλέπεται έκδοση προνομιούχων μετοχών
- v. Τα δάνεια μειωμένης διασφάλισης τα οποία πρέπει να έχουν εγκριθεί από την εποπτική Αρχή
- vi. Από τις υπεραξίες που προκύπτουν από υποεκτιμήσεις στοιχείων του Ενεργητικού ή υπερεκτίμηση του Παθητικού

Στις ασφαλιστικές επιχειρήσεις που ασκούν τους Κλάδους Ζωής, το απαιτούμενο περιθώριο φερεγγυότητας απαρτίζεται κυρίως από την ελεύθερη περιουσία, δηλαδή από εκείνη που δεν προορίζεται για την δημιουργία ασφαλιστικών τοποθετήσεων. Έτσι, αυτό περιλαμβάνει:

Για τους Κλάδους Ζωής

- i. Ποσοστό μέχρι 25% των αποθεματικών κερδών τα οποία εμφανίζονται στον Ισολογισμό εφόσον μπορούν να χρησιμοποιηθούν για την κάλυψη ενδεχόμενων ζημιών και δεν έχει αποφασισθεί να διατεθούν προς διανομή στους ασφαλισμένους
- ii. Ύστερα από αιτιολογημένη αίτηση της ενδιαφερόμενης επιχείρησης και εφόσον συναινεί η αρμόδια υπηρεσία του Υπουργείου Ανάπτυξης, το 1/2 από τα μελλοντικά κέρδη της επιχείρησης
- iii. Το μετοχικό κεφάλαιο
- iv. Τα αποθεματικά τα οποία δεν αντιστοιχούν σε ασφαλιστικές προβλέψεις και με διάφορες προϋποθέσεις
- v. Τα κέρδη που μεταφέρονται στην νέα εταιρική χρήση
- vi. Τα δάνεια μειωμένης εξασφάλισης
- vii. Τα ομολογιακά δάνεια, κλπ.

Σε περίπτωση αδυναμίας συγκρότησης του απαιτούμενου περιθωρίου φερεγγυότητας, η ασφαλιστική επιχείρηση υποχρεούται να υποβάλλει σχέδιο οικονομικής ανασυγκρότησης, ενώ σε έκτακτες περιπτώσεις αν η εποπτική Αρχή εκτιμά ότι επρόκειτο να επιδεινωθεί περισσότερο η οικονομική της κατάσταση, μπορεί να περιορίσει ή ακόμη και να απαγορεύσει προσωρινά την ελεύθερη διάθεση των περιουσιακών της στοιχείων. Πιο συγκεκριμένα, στην περίπτωση που το Υπουργείο Ανάπτυξης εκτιμά ότι απειλούνται τα δικαιώματα των κατόχων των ασφαλιστηρίων ή ότι η επιχείρηση δεν είναι σε θέση να καλύψει τις υποχρεώσεις της λόγω επιδείνωσης της οικονομικής της κατάστασης, μπορεί να προβεί στις ακόλουθες ενέργειες:

1. Απαιτεί από την ασφαλιστική επιχείρηση να εφαρμόσει Πρόγραμμα Χρηματοοικονομικής Ανάκαμψης το οποίο υποβάλλεται εντός 2 μηνών και το οποίο περιλαμβάνει για τις τρεις επόμενες εταιρικές χρήσεις, τα εξής:
 - ✓ Τις προβλέψεις σχετικά με τα έξοδα διαχείρισης, ιδίως τα τρέχοντα γενικά έξοδα και τις προμήθειες
 - ✓ Τις προβλέψεις για τα τεχνικά αποθέματα βασισμένα στην προηγούμενη εμπειρία της ασφαλιστικής επιχείρησης
 - ✓ Σχέδιο στο οποίο να εμφανίζονται λεπτομερώς οι προβλέψεις εσόδων και εξόδων τόσο για τις δραστηριότητες της πρωτασφάλισης όσο και για τις εκχωρήσεις της αντασφάλισης

- ✓ Σύνταξη των οικονομικών καταστάσεων για την προβλεπόμενη ζετία λαμβάνοντας σαν έναρξη την τελευταία επίσημη κλεισμένη οικονομική χρήση
 - ✓ Την πιθανή ταμειακή ρευστότητα
 - ✓ Τις προβλέψεις σχετικά με τα χρηματοπιστωτικά μέσα τα οποία προορίζονται να καλύψουν τα τεχνικά αποθεματικά και το απαιτούμενο περιθώριο φερεγγυότητας
 - ✓ Την πολιτική στον τομέα της αντασφάλισης ανά κλάδο ασφάλισης λαμβάνοντας υπόψη τους κινδύνους που περιέχονται
2. Απαιτεί αυξημένο περιθώριο φερεγγυότητας το οποίο καθορίζεται με βάση τα σχετικά στοιχεία τα οποία αναφέρονται στο Πρόγραμμα Χρηματοοικονομικής Ανάκαμψης ώστε να διασφαλίζεται ότι η ασφαλιστική επιχείρηση είναι σε θέση να ανταποκριθεί σε σύντομο χρονικό διάστημα στις απαιτήσεις του περιθωρίου φερεγγυότητας.⁶⁸

3.6 Εγγυητικό Κεφάλαιο

Η Κοινοτική Νομοθεσία έκρινε ότι απαιτείται ένα ελάχιστο κεφάλαιο εγγύησης ανάλογα της σοβαρότητας του κινδύνου στους ασκούμενους κλάδους ασφάλισης, τόσο για να εξασφαλισθεί ότι οι ασφαλιστικές επιχειρήσεις διαθέτουν από την στιγμή της συστάσεως τους επαρκή μέσα όσο και να διασφαλιστεί ότι σε καμία περίπτωση το περιθώριο φερεγγυότητας κατά την διάρκεια της άσκησης δραστηριότητας της ασφαλιστικής επιχείρησης δεν θα είναι μικρότερο από ένα ελάχιστο όριο ασφαλείας. Στο άρθρο 17β του ν.δ 400/1970 όπως ισχύει, προβλέπεται ότι κάθε ελληνική ασφαλιστική επιχείρηση (ανάλογες διατάξεις ισχύουν και για τις αλλοδαπές) υποχρεούται να διαθέτει εγγυητικό κεφάλαιο.

Το εγγυητικό κεφάλαιο αποτελεί το 1/3 του απαιτούμενου περιθωρίου φερεγγυότητας αλλά δεν μπορεί σε καμία περίπτωση να είναι κατώτερο από:

⁶⁸ www.ekpizo.gr Ένωση Καταναλωτών “ Η Ποιότητα Ζωής”-ΕΚ.ΠΟΙ.ΖΩ & Βιβλίο: “ Εισαγωγή στην Ιδιωτική Ασφάλιση”, Μιλτιάδης Νεκτάριος, 2003, Αθήνα

Για τους Κλάδους Ζημιών:

- i. 1.200.000 € για τους κλάδους 10 μέχρι και 15 (αστική ευθύνη, πιστώσεις, εγγυήσεις)
- ii. 600.000 € για τους κλάδους 1 έως 8 και 16 (ατυχήματα, ασθένειες, ζημιές στα σώματα οχημάτων, πυρκαγιά, χρηματικές απώλειες)
- iii. 400.000 € για τους κλάδους 9 και 17 (λοιπές ζημιές αγαθών, νομική προστασία)

Προκειμένου για αλληλασφαλιστικές επιχειρήσεις τα ανωτέρω ελάχιστα ποσά μειώνονται κατά το ένα τέταρτο

Για τους Κλάδους Ζωής

- i. 1.600.000 €

Στις ασφαλίσεις κατά Ζημιών το εγγυητικό κεφάλαιο απαρτίζεται από τα ίδια στοιχεία όπως και στην περίπτωση του περιθωρίου φερεγγυότητας. Στις ασφαλίσεις Ζωής ισχύει το ίδιο, αλλά το 1/2 του εγγυητικού κεφαλαίου και τουλάχιστον όλο το ελάχιστο όριο (1.600.000 €) πρέπει να απαρτίζεται από:

- Το Κεφάλαιο
- Τα Ελεύθερα Αποθεματικά
- Τα Κέρδη
- Τα Αποθεματικά των Κερδών

Ειδικότερα, το εγγυητικό κεφάλαιο αντιστοιχεί κατ' ελάχιστο στο ποσό των 2.000.000 € αν η επιχείρηση ασκεί έναν ή περισσότερους από τους κλάδους αστικής ευθύνης ατυχημάτων αυτοκινήτων, ασθενειών, χερσαίων και σιδηροδρομικών οχημάτων, αεροσκαφών, πλοίων, μεταφερόμενων εμπορευμάτων, πυρκαγιών, λοιπών ζημιών αγαθών κλπ. και στο ποσό των 4.500.000 € αν ασκεί έναν ή περισσότερους από τους κλάδους ζωής. Για τους λοιπούς ασφαλιστικούς κλάδους, όπως οι κλάδοι εγγυήσεων, πιστώσεων και τα διάφορα είδη αστικής ευθύνης της κατηγορίας ζημιών προβλέπεται το ύψος του εγγυητικού κεφαλαίου να μην είναι κατώτερο των 3.000.000 €.

Σχετικά με το μετοχικό κεφάλαιο της ανώνυμης ασφαλιστικής εταιρίας, αυτό δεν μπορεί να είναι κατώτερο από το ελάχιστο ύψος εγγυητικού κεφαλαίου το οποίο θα πρέπει να έχει η ασφαλιστική επιχείρηση ανάλογα με τους κλάδους για τους οποίους της έχει δοθεί άδεια προκειμένου να εργαστεί.⁶⁹

⁶⁹ Βιβλίο: “ Ασφαλιστικό Δίκαιο- Εισηγήσεις”, Ρόκας Ιωάννης, 2012, Αθήνα, Βιβλίο: “ Εισαγωγή στην Ιδιωτική Ασφάλιση”, Μιλτιάδης Νεκτάριος, 2003, Αθήνα & www.ekpizo.gr Ένωση Καταναλωτών “ Η Ποιότητα Ζωής”-ΕΚ.ΠΟΙ.ΖΩ

3.6.1 Έλεγχος της Εποπτικής Αρχής για Περιθώριο Φερεγγυότητας και Εγγυητικό Κεφάλαιο

Η εποπτική Αρχή βάσει του άρθρου 17γ του ν.δ 400/1970 για να διαπιστώσει την εκ μέρους των ασφαλιστικών επιχειρήσεων τήρηση των διατάξεων που αφορούν το περιθώριο φερεγγυότητας και το εγγυητικό κεφάλαιο, προβαίνει σε υποχρεωτικό έλεγχο τουλάχιστον μία φορά τον χρόνο της οικονομικής κατάστασης των ασφαλιστικών επιχειρήσεων. Αν η ασφαλιστική επιχείρηση έχει καλύψει τις υποχρεώσεις της για τεχνικά αποθέματα, περιθώριο φερεγγυότητας και εγγυητικό κεφάλαιο μπορεί να ζητήσει την άρση της δέσμευσης που ενδεχομένως υφίστατο στην ασφαλιστική τοποθέτηση η οποία και μετατρέπεται σε απλή διάθεση.

Αν το απαιτούμενο (κατεχόμενο) περιθώριο φερεγγυότητας υπολείπεται του ελάχιστου περιθωρίου φερεγγυότητας, η ασφαλιστική επιχείρηση υποχρεούται να υποβάλλει στην εποπτική Αρχή πρόγραμμα ανασυγκρότησης. Το πρόγραμμα αυτό πρέπει αφενός μεν να εντοπίζει τα προβλήματα τα οποία επιβάλλουν στην εταιρία να μην μπορεί να καλύψει το ελάχιστο περιθώριο φερεγγυότητας και αφετέρου δε να προβλέπει συγκεκριμένο τρόπο προκειμένου να ξεπεραστούν. Αν το απαιτούμενο περιθώριο φερεγγυότητας υπολείπεται και του εγγυητικού κεφαλαίου ή το εγγυητικό κεφάλαιο δεν συγκροτείται όπως πρέπει, η ασφαλιστική επιχείρηση υποχρεούται να υποβάλλει πρόγραμμα βραχυπρόθεσμης χρηματοδότησης. Μέχρι την συμπλήρωση αυτή, η εποπτική Αρχή μπορεί να δεσμεύει μέρος ή όλη την περιουσία της ασφαλιστικής επιχείρησης και να λαμβάνει κάθε πρόσφορο μέτρο για την διασφάλιση των συμφερόντων των ασφαλισμένων.

Αν η ασφαλιστική επιχείρηση δεν συμμορφώνεται μέσα στην προθεσμία που της έχει ταχθεί με τα μέτρα ανασυγκρότησης ή βραχυπρόθεσμης χρηματοδότησης, η εποπτική Αρχή μπορεί να ανακαλέσει την άδεια λειτουργίας της.⁷⁰

⁷⁰ Βιβλίο: “ Εισαγωγή στην Ιδιωτική Ασφάλιση”, Μιλτιάδης Νεκτάριος, 2003, Αθήνα

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4ο

ΦΕΡΕΓΓΥΟΤΗΤΑ ΑΣΦΑΛΙΣΤΙΚΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗΣ ΚΑΙ ΣΥΜΠΛΗΡΩΜΑΤΙΚΗ ΕΠΟΠΤΕΙΑ

4.1 «Φερεγγυότητα I» («Solvency I») και Αδυναμίες του

Ως φερεγγυότητα της ασφαλιστικής επιχείρησης νοείται ένα σύνολο κανόνων αντίστοιχο του συστήματος της τραπεζικής κεφαλαιακής επάρκειας και των επενδυτικών επιχειρήσεων. Η φερεγγυότητα των ασφαλιστικών επιχειρήσεων εγγυάται στην πραγματικότητα την αποζημίωση των αντισυμβαλλόμενων από μία σύμβαση στην περίπτωση επέλευσης ενός ζημιογόνου ενδεχομένου. Γίνεται φανερή η σημασία της φερεγγυότητας και αξιοπιστίας των ασφαλιστικών επιχειρήσεων όχι μόνο για το ασφαλιστικό κοινό αλλά και γενικότερα. Έτσι η Ευρωπαϊκή Ένωση (ΕΕ), έχοντας ως στόχο την δημιουργία μίας ενιαίας ασφαλιστικής αγοράς και εξασφαλίζοντας παράλληλα ένα επαρκές επίπεδο προστασίας των καταναλωτών, κατευθύνθηκε προς την ανάπτυξη του αναγκαίου εκείνου νομοθετικού πλαισίου για την υλοποίησή του θεσπίζοντας Οδηγίες προς ενίσχυση της ήδη υπάρχουσας εποπτείας των ασφαλιστικών επιχειρήσεων.

Τον Φεβρουάριο του 2002 η ΕΕ οδηγήθηκε στην θέσπιση της Οδηγίας «Φερεγγυότητα I» («Solvency I»). Επρόκειτο για μία περιορισμένη αλλά γρήγορη μεταρρύθμιση η οποία δεν άλλαξε μεν τον βασικό υπολογισμό του περιθωρίου φερεγγυότητας των ασφαλιστικών επιχειρήσεων αλλά τροποποίησε κάποια στοιχεία της υπάρχουσας νομοθεσίας. Παράλληλα, η Οδηγία του Solvency I ενίσχυσε την εποπτεία παρέχοντας το δικαίωμα στις εποπτικές Αρχές να παρεμβαίνουν στις περιπτώσεις όπου το περιθώριο φερεγγυότητας δεν άγγιζε τα επιθυμητά επίπεδα. Η Οδηγία Solvency I τέθηκε σε πλήρη εφαρμογή στα τέλη του 2004 της οποίας βασική προϋπόθεση είναι ότι οι ασφαλιστικές εταιρίες θα πρέπει να διατηρούν περιουσιακά στοιχεία τα οποία είναι ίσα με το περιθώριο φερεγγυότητας ή το εγγυητικό τους κεφάλαιο.

Ωστόσο κατά την διάρκεια των διεργασιών για την έκδοσή της κατέστη σαφές ότι παρουσίαζε ορισμένες αδυναμίες για την αντιμετώπιση των οποίων θα ήταν επιβεβλημένη μία εκ βάθρων αναθεώρηση των μεθόδων ανάλυσης της συνολικής χρηματοοικονομικής θέσης των ασφαλιστικών επιχειρήσεων αφού οι κανόνες

φερεγγυότητας που ίσχυαν μέχρι τότε ήταν παρωχημένοι. Επιγραμματικά, αναφέρονται ορισμένοι:

- ✚ Οι κανόνες φερεγγυότητας οι οποίοι τέθηκαν σε εφαρμογή από το 1973 και μετά, βάσει των οποίων η ασφαλιστική νομοθεσία ρυθμιζόταν, δεν ήταν ευαίσθητοι στους κινδύνους
- ✚ Άφηναν μεγάλο περιθώριο στα κράτη-μέλη για αποκλίσεις σε εθνικό επίπεδο
- ✚ Δεν αντιμετώπιζαν σωστά το ζήτημα της εποπτείας των ασφαλιστικών επιχειρήσεων
- ✚ Είχαν ξεπεραστεί από τις εξελίξεις στον ασφαλιστικό κλάδο καθώς και από τις διεθνείς εξελίξεις

4.2 «Φερεγγυότητα II» («Solvency II»). Η Μετάβαση

Λόγω των αδυναμιών που παρουσίαζε το Σύστημα Φερεγγυότητας «Solvency I», προτάθηκε από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή ένα νέο καθεστώς φερεγγυότητας αποκαλούμενο «Φερεγγυότητα II» («Solvency II»), το οποίο και αντικατοπτρίζει πλήρως τις πρόσφατες εξελίξεις στην προληπτική εποπτεία, την αναλογική επιστήμη και την διαχείριση κινδύνων ενώ παρέχει παράλληλα την δυνατότητα για μελλοντικές προσαρμογές. Ο βασικός στόχος της πρότασης Οδηγίας της Ευρωπαϊκής Επιτροπής «σχετικά με την ανάληψη και άσκηση δραστηριοτήτων ασφάλισης και αντασφάλισης» («Φερεγγυότητα II»), είναι η επαρκής προστασία των ασφαλισμένων αλλά και άλλοι όπως η χρηματοπιστωτική σταθερότητα καθώς και η διασφάλιση δίκαιων και σταθερών συνθηκών στην αγορά.

Το «Solvency II» αποτελεί την νέα Κοινοτική Οδηγία που ρυθμίζει απαιτήσεις κεφαλαιακής επάρκειας των ασφαλιστικών επιχειρήσεων και η οποία τέθηκε σε εφαρμογή την 31η Οκτωβρίου 2012. Αναλυτικότερα το νέο αυτό καθεστώς θεσπίζει ένα ενιαίο σύστημα υπολογισμού των κεφαλαιακών απαιτήσεων σε όλα τα κράτη-μέλη της ΕΕ το οποίο θα αντικαταστήσει πλήρως το τρέχον σύστημα, υιοθετώντας τεχνικές διαχείρισης κινδύνων, εταιρικής διακυβέρνησης και διαφάνειας οι οποίες κρίνονται πλέον απαραίτητες για την ορθή λειτουργία της αγοράς και την προστασία του καταναλωτή-ασφαλισμένου μέσα στο σύγχρονο, πολύπλοκο και συνεχώς εξελισσόμενο χρηματοοικονομικό σύστημα.

Βασικοί του στόχοι είναι:

- Η προστασία των ευρωπαϊών πολιτών-κατόχων ασφαλιστηρίων συμβολαίων
- Η θέσπιση υπολογισμού του περιθωρίου φερεγγυότητας με μέθοδο η οποία θα είναι προσαρμοσμένη σύμφωνα με τους πραγματικούς κινδύνους που αντιμετωπίζουν οι ασφαλιστικές εταιρίες
- Η αποφυγή της πολυπλοκότητας στον υπολογισμό του περιθωρίου φερεγγυότητας
- Η προσαρμογή του περιθωρίου φερεγγυότητας σύμφωνα με τις αυξανόμενες ανάγκες και εξελίξεις της ασφαλιστικής αγοράς

Τέλος, θα πρέπει να σημειωθεί ότι η Οδηγία «Φερεγγυότητα II» είναι μία νομοθετική ρύθμιση η οποία συντίθεται από δύο σκέλη: την πρόβλεψη των νέων ρυθμίσεων φερεγγυότητας, δηλαδή της προληπτικής εποπτείας για τις ασφαλιστικές επιχειρήσεις (Solvency II Issues) και την πλήρη και ριζική αναδιατύπωση (Re-casting Issues) σχεδόν όλου του κοινοτικού ασφαλιστικού δικαίου με τάσεις εμπλουτισμού του, δηλαδή του περιορισμού της ρυθμιστικής αυτονομίας των κρατών-μελών.⁷¹

4.2.1 Σχεδιασμός και Βασικές Αρχές της Φερεγγυότητας II

Ο σχεδιασμός της Οδηγίας εδράζεται στο σύστημα τριών πυλώνων το οποίο αποτελείται από τις ποσοτικές απαιτήσεις, την αποτελεσματική εποπτεία και την δημοσιοποίηση πληροφοριών σχετικά με την λειτουργία των ασφαλιστικών επιχειρήσεων. Το ανωτέρω σύστημα πλαισιώνεται από μία νέα προσέγγιση στην εποπτεία των ομίλων. Πιο αναλυτικά η δομή των τριών αυτών πυλώνων έχει ως εξής:

Πυλώνας I

Ο “Πυλώνας I” του πλαισίου «Φερεγγυότητα II» αφορά στις ποσοτικές απαιτήσεις για τις ασφαλιστικές και ανασφαλιστικές επιχειρήσεις ως ακολούθως με αναφορά στα άρθρα της Πρότασης Οδηγίας:

1. Αποτίμηση των στοιχείων Ενεργητικού και Παθητικού (άρθ. 73)
2. Τεχνικές Προβλέψεις (άρθ. 74 έως 84)
3. Ίδια Κεφάλαια (άρθ. 85 έως 98)
4. Απαιτούμενο κεφάλαιο φερεγγυότητας (άρθ. 99 έως 124)

⁷¹ <http://pisc.bankofgreece.gr/Files/AnnualReport/AnnualReport2008.pdf> Επιτροπή Εποπτείας Ιδιωτικής Ασφάλισης (ΕΠ.Ε.Ι.Α) Ετήσια Έκθεση 2008: Πρόταση Οδηγίας της Ε.Ε. «ΦΕΡΕΓΓΥΟΤΗΤΑ II» («SOLVENCY II»)

5. Απαιτούμενο ελάχιστο κεφάλαιο (άρθ. 125 έως 128)
6. Επενδύσεις (άρθ. 129 έως 132)

Τα βασικά σημεία των ποσοτικών απαιτήσεων εστιάζουν στα παρακάτω:

- Οι κεφαλαιακές απαιτήσεις φερεγγυότητας αντιστοιχούν στο οικονομικό κεφάλαιο που θα πρέπει να διαθέτει μία εταιρία ασφαλίσεων και αντασφαλίσεων προκειμένου να περιορίσει την πιθανότητα πτώχευσης στο 0,5%, δηλ. η πιθανότητα πτώχευσης να είναι μία ανά 200 έτη και να αντικατοπτρίζουν το πραγματικό προφίλ κινδύνου της επιχείρησης, λαμβανομένων υπόψη όλων των ποσοτικά μετρήσιμων κινδύνων
- Ο υπολογισμός των κεφαλαιακών απαιτήσεων φερεγγυότητας θα γίνεται με δύο εναλλακτικούς τρόπους: με την χρήση καθορισμένου τύπου υπολογισμού ο οποίος στοχεύει στο να επιτύχει την σωστή ισορροπία μεταξύ της ευαισθησίας στον κίνδυνο και της πρακτικότητας. Ο καθορισμένος τύπος δίνει την δυνατότητα τόσο της χρήσης παραμέτρων που προσιδιάζουν στην κάθε επιχείρηση ανάλογα με την περίπτωση όσο και τυποποιημένων απλοποιήσεων για τις μικρομεσαίες επιχειρήσεις. Ο άλλος τρόπος θα είναι με την χρήση εσωτερικών μοντέλων που θα έχουν αναπτυχθεί από τις ίδιες τις επιχειρήσεις
- Οι ελάχιστες κεφαλαιακές απαιτήσεις αντιπροσωπεύουν ένα επίπεδο κεφαλαίου κάτω από το οποίο τα συμφέροντα των κατόχων ασφαλιστηρίων συμβολαίων θα ετίθεντο σε σοβαρό κίνδυνο, εάν επιτρεπόταν στην επιχείρηση να συνεχίσει να λειτουργεί. Ως εκ τούτου, σε περίπτωση παραβίασης του ορίου των ελάχιστων κεφαλαιακών απαιτήσεων, προβλέπεται η ενεργοποίηση της έσχατης εποπτικής παρέμβασης ανάκλησης της άδειας λειτουργίας της επιχείρησης.

Πυλώνας II

Οι ποιοτικές απαιτήσεις και οι κανόνες για την εποπτεία που ισχύουν για τις επιχειρήσεις ασφάλισης και αντασφάλισης ορίζονται σε δύο ενότητες εκ των οποίων η μία περιλαμβάνει τις Εποπτικές Αρχές και τους Γενικούς Κανόνες και η άλλη το Σύστημα Διακυβέρνησης.

Εποπτικές Αρχές και Γενικοί Κανόνες (άρθ. 27 έως 38)

Η εποπτεία βασίζεται σε μία διερευνητική προσέγγιση προσανατολισμένη στον κίνδυνο η οποία παρέχει την δυνατότητα ύπαρξης ενός συστήματος που αντανάκλα το πραγματικό προφίλ κινδύνου των εταιριών. Το εν λόγω σύστημα θα πρέπει να βασίζεται σε ορθές οικονομικές αρχές και να εκμεταλλεύεται στο έπακρο τις πληροφορίες που παρέχουν οι χρηματοπιστωτικές αγορές. Υπάρχει ιδιαίτερη μέριμνα ούτως ώστε να διασφαλιστεί ότι

το νέο καθεστώς φερεγγυότητας δεν είναι υπερβολικά επιβαρυντικό για τις μικρομεσαίες επιχειρήσεις. Τα βασικά σημεία στα οποία και εστιάζει η ενότητα αυτή, είναι τα ακόλουθα:

- ✓ Οι Εποπτικές Αρχές θα πρέπει να εκτελούν τα καθήκοντά τους με διαφάνεια και υπευθυνότητα και θα πρέπει να παρέχουν διαφανείς διαδικασίες σχετικά με τον διορισμό και την απομάκρυνση των μελών του διοικητικού συμβουλίου ή του φορέα διαχείρισης των εποπτικών αρχών
- ✓ Εισάγονται εποπτικές αρμοδιότητες σε ό, τι αφορά εξωτερικά ανατεθειμένες δραστηριότητες και υπεργολαβίες εξωτερικά ανατεθειμένων δραστηριοτήτων
- ✓ Οι Εποπτικές Αρχές μπορούν να απαιτήσουν υπό αυστηρά οριζόμενες προϋποθέσεις από τις επιχειρήσεις ασφαλίσεων και αντασφαλίσεων να διαθέτουν μεγαλύτερο κεφάλαιο
- ✓ Οι επιχειρήσεις ασφαλίσεων και αντασφαλίσεων καλούνται να συμμορφωθούν προς βασικές αρχές και όχι προς κανόνες, γεγονός που αυξάνει το μερίδιο της ευθύνης για την διαχείριση σε σχέση με ό, τι ίσχυε μέχρι σήμερα

Σύστημα Διακυβέρνησης (άρθ. 41 έως 49)

Οι απαιτήσεις διακυβέρνησης των ασφαλιστικών επιχειρήσεων που καθορίζονται στην συγκεκριμένη Οδηγία αποσκοπούν στην επίτευξη ομοιομορφίας με τις αντίστοιχες απαιτήσεις που αφορούν στους κλάδους της τραπεζικής και των χρεογράφων. Στο πλαίσιο της Πρότασης Οδηγίας, οι αυστηρές απαιτήσεις διακυβέρνησης αποτελούν προαπαιτούμενο για την ύπαρξη ενός αποτελεσματικού συστήματος φερεγγυότητας καθώς ορισμένοι κίνδυνοι μπορούν να αντιμετωπιστούν μόνο με τις απαιτήσεις αυτές και όχι με τον καθορισμό ποσοτικών απαιτήσεων. Τα βασικά σημεία του Συστήματος Διακυβέρνησης τα οποία εισάγονται με την Οδηγία, είναι:

- Το Σύστημα Διακυβέρνησης περιλαμβάνει την συμμόρφωση προς τις απαιτήσεις καταλληλότητας των προσώπων που ασκούν την διοίκηση της εταιρίας, διαχείρισης κινδύνου, εσωτερικού ελέγχου και αναλογιστικής
- Προκειμένου να λειτουργήσει σωστά το Σύστημα Διακυβέρνησης, απαιτείται από τις επιχειρήσεις να διαθέτουν καταγεγραμμένες πολιτικές στις οποίες ορίζεται σαφώς ο τρόπος με τον οποίο πρέπει να διευθετούν ζητήματα εσωτερικού ελέγχου και διαχείρισης των κινδύνων
- Εισάγεται η αξιολόγηση κινδύνου και φερεγγυότητας από τις ίδιες τις επιχειρήσεις μέσω μίας διαδικασίας εσωτερικής αξιολόγησης εντός της εταιρίας

ενσωματωμένη στις στρατηγικές της αποφάσεις η οποία αποτελεί και αυτή εποπτικό εργαλείο

- Προκειμένου να διασφαλιστεί η αποτελεσματική εποπτεία των εξωτερικά ανατεθειμένων δραστηριοτήτων, καθίσταται απαραίτητο οι εποπτικές Αρχές να έχουν δικαίωμα πρόσβασης σε όλα τα συναφή δεδομένα καθώς και το δικαίωμα να διενεργούν επί τόπου επιθεωρήσεις της εξωτερικά ανατεθειμένης δραστηριότητας

Πυλώνας III

Η εποπτική αναφορά και δημοσιοποίηση αποτελούν τον «Πυλώνα III» του πλαισίου «Φερεγγυότητα II» και αφορά στις ακόλουθες ενότητες:

1. Πληροφορίες οι οποίες παρέχονται για εποπτικούς σκοπούς (άρθ. 35)
2. Δημοσιοποίηση (άρθ. 50 έως 55)
3. Προαγωγή της εποπτικής σύγκλισης των εποπτικών πρακτικών σε όλη την Ευρωπαϊκή Κοινότητα (άρθ. 69)⁷²

4.2.2 Γενικές Σκέψεις περί της Εφαρμογής του Solvency II

Η Ευρωπαϊκή ασφαλιστική αγορά αντιμετωπίζει θετικά την προσπάθεια της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για την εφαρμογή του Solvency II και την θεωρεί αναγκαία για την βελτίωση της ανταγωνιστικότητας των ευρωπαϊκών ασφαλιστικών εταιριών. Οι ανά την Ευρώπη εποπτικές Αρχές είναι επίσης σύμφωνες δεδομένου ότι η εφαρμογή του Solvency II θα εξασφαλίσει την προστασία των καταναλωτών και θα θέσει ξεκάθαρα νομικά πλαίσια για την λειτουργία των ίδιων των εποπτικών Αρχών.

Το Solvency II θα δώσει στις Ευρωπαϊκές ασφαλιστικές εταιρίες μία κοινή βάση λειτουργίας όσον αφορά τον ποιοτικό αλλά και τον ποσοτικό υπολογισμό της φερεγγυότητάς τους. Το νέο αυτό καθεστώς εποπτείας των ασφαλιστικών επιχειρήσεων θεωρείται μία φιλόδοξη πρωτοβουλία η οποία δίνει την ευκαιρία στην Ευρωπαϊκή ασφαλιστική αγορά να εναρμονιστεί και να λειτουργήσει σύμφωνα με τις συνεχώς αυξανόμενες ανάγκες της σύγχρονης οικονομίας.⁷³

⁷² <http://pisc.bankofgreece.gr/Files/AnnualReport/AnnualReport2008.pdf> Επιτροπή Εποπτείας Ιδιωτικής Ασφαλισής (ΕΠ.Ε.Ι.Α) Ετήσια Έκθεση 2008 & <http://www.eaee.gr/cms/uploads/SolvencyII.pdf> «Solvency II»

⁷³ <http://www.eaee.gr/cms/uploads/SolvencyII.pdf> «Solvency II»-Γενικά Συμπεράσματα

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5ο

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Στην παρούσα πτυχιακή εργασία έγινε προσπάθεια μελέτης και διερεύνησης κυρίως σε θεωρητικό επίπεδο της κρατικής εποπτείας των ασφαλιστικών επιχειρήσεων και γενικότερα της ασφαλιστικής τους δραστηριότητας έχοντας ως επί το πλείστον κύριο σημείο αναφοράς την ελληνική βιβλιογραφία. Η κρατική εποπτεία όπως αναλύθηκε παραπάνω, καθίσταται εξαιρετικής σημασίας ζήτημα για την πολιτεία, τα μέλη της αλλά και γενικότερα για τον θεσμό της Ιδιωτικής Ασφάλισης αφού ένα επιτυχημένο σύστημα ελέγχου του ασφαλιστικού τομέα θα διασφαλίσει τα συμφέροντα αφενός μεν των ασφαλισμένων αφετέρου δε του ίδιου του Κράτους αφού θα ενισχύσει τον ασφαλιστικό θεσμό και θα του προσδώσει το απαραίτητο κύρος που επιβάλλεται να έχει προκειμένου αυτός να παραμείνει αξιόπιστος, ασφαλής και μακροχρόνια βιώσιμος.

Η μελέτη του θέματος που αναπτύχθηκε, εστίασε σε βασικά σημεία τα οποία βοήθησαν στο να γίνει κατανοητή η λειτουργία της κρατικής εποπτείας της ασφαλιστικής δραστηριότητας στην σύγχρονη οικονομία αφού μελετήθηκαν τα στοιχεία στα οποία εστιάζει ο κρατικός έλεγχος και τα οποία αποτελούν συνάρτησή του. Από την διερεύνηση των στοιχείων αυτών γίνεται εύκολα αντιληπτή η μεγάλη σημασία του ασφαλιστικού θεσμού για το Κράτος και οι προσπάθειες από πλευράς του υπεράσπισης και διαφύλαξης του θεσμού, με αυστηρή εποπτεία των ασφαλιστικών επιχειρήσεων.

Στο πρώτο κεφάλαιο της εργασίας έγινε προσπάθεια ανάλυσης του ασφαλιστικού κλάδου και της δομής του περιγράφοντας μεταξύ άλλων την έννοια της ασφάλισης και την σημασία της στις σύγχρονες κοινωνίες, τις διακρίσεις της, την ασφαλιστική σύμβαση και τα χαρακτηριστικά της όπως επίσης τις αρχές εκείνες οι οποίες υπάρχουν προς διασφάλιση της προστασίας των ασφαλισμένων.

Το δεύτερο κεφάλαιο εστίασε στην οργάνωση της ασφαλιστικής αγοράς με εκτεταμένη αναφορά στην ασφαλιστική επιχείρηση και τις διάφορες λειτουργίες της. Διακρίθηκαν οι κατηγορίες των ασφαλιστικών επιχειρήσεων οι οποίες μπορούν να λειτουργούν νόμιμα στην Ελλάδα όπως επίσης και τα διαμεσολαβούντα πρόσωπα τα οποία παίζουν ενεργό ρόλο στην Ιδιωτική Ασφάλιση.

Το τρίτο κεφάλαιο ανέλυσε το θέμα της κρατικής εποπτείας των ασφαλιστικών οργανισμών και το αντικείμενο της εποπτείας που ασκεί το Κράτος σε αυτούς. Αναφέρθηκαν και σημειώθηκαν οι κύριοι λόγοι για τους οποίους πρέπει να υφίσταται ο

κρατικός έλεγχος, διακρίθηκαν οι φορείς που ελέγχονται, τονίστηκε και αναλύθηκε η θεμελιώδης πράξη της εποπτικής Αρχής, δηλ. η χορήγηση της άδειας λειτουργίας μίας ασφαλιστικής εταιρίας καθώς ακόμη αναφέρθηκε η αρμόδια εποπτική Αρχή του Κράτους και οι βασικές αρμοδιότητές της. Μεταξύ άλλων, αναφέρθηκαν και διακρίθηκαν τα στοιχεία εκείνα στα οποία ασκείται αυστηρή κρατική εποπτεία προκειμένου για την διασφάλιση της προστασίας του καταναλωτικού κοινού και της κοινωνικής ευημερίας γενικότερα.

Τέλος, στο τέταρτο κεφάλαιο επισημάνθηκε η έννοια της φερεγγυότητας της ασφαλιστικής επιχείρησης και η σημασία της για την συμπληρωματική εποπτεία που ασκεί το Κράτος ούτως ώστε να διασφαλίσει τους ασφαλισμένους αλλά και τις επιχειρήσεις γενικότερα. Αναφέρθηκαν οι προτάσεις-οδηγίες της Ευρωπαϊκής Επιτροπής οι οποίες σαν στόχο έχουν την δημιουργία ενιαίας ασφαλιστικής αγοράς και επαρκούς προστασίας των καταναλωτών και αναλύθηκαν διεξοδικά τα βασικά σημεία των αρχών και των κανόνων εκείνων τα οποία στοχεύουν στο συμπληρωματικό επίπεδο της κρατικής εποπτείας τόσο των ασφαλιστικών εταιριών όσο και των δικαιούχων της ασφάλισης.

Συμπερασματικά, μπορεί να ειπωθεί ότι η κρατική εποπτεία της Ιδιωτικής Ασφάλισης υφίσταται σε ένα αυστηρό πλέγμα κανόνων, αρχών, νομοθετημάτων και ρυθμίσεων το οποίο και δικαιολογεί την δομή και το πλαίσιο του αφού σχετίζεται άμεσα με το ζήτημα της προστασίας των ασφαλισμένων, ζήτημα ιδιαίτερης σημασίας πρωτίστως για το Κράτος και δευτερευόντως για το ίδιο το καταναλωτικό κοινό.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- Ρόκας Ι., (2012), «Ασφαλιστικό Δίκαιο-Εισηγήσεις», Αθήνα, εκδόσεις «Νομική Βιβλιοθήκη ΑΕΒΕ»
- Νεκτάριος Μ., (2003), «Εισαγωγή στην Ιδιωτική Ασφάλιση», Αθήνα, εκδόσεις «Financial Forum»
- Χατζηνικολάου-Αγγελίδου Ρ., (2000), «Ασφαλιστική Σύμβαση-Η προστασία του ασφαλισμένου ως καταναλωτή», Αθήνα-Θεσσαλονίκη, εκδόσεις Σάκκουλα Α.Ε
- Υπηρεσία Μελετών του ΕΒΕΑ-Οικονομική Βιβλιοθήκη ΕΒΕΑ., (1958), «Η ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΑΣΦΑΛΙΣΙΣ ΕΝ ΕΛΛΑΔΙ ΚΑΙ ΤΟ ΙΚΑ», Αθήνα
- Κιάντος Δ. Βασίλειος., (2005), «Ασφαλιστικό Δίκαιο», Αθήνα-Θεσσαλονίκη, εκδόσεις Σάκκουλα Α.Ε
- Σολωμός Χ. Γρ., (1991), «Κοινωνική Ασφάλιση: Από την Κρίση στον Ενιαίο Φορέα», Αθήνα, εκδόσεις Λιβάνης Α.Α
- Στεργίου Α., (1994), «Η συνταγματική κατοχύρωση της κοινωνικής ασφάλισης», Θεσσαλονίκη, εκδόσεις Σάκκουλα Α.Ε
- Υπουργική Απόφαση 46511/Β.2147 περί σύστασης της Επιτροπής Εποπτείας Ιδιωτικής Ασφάλισης (ΕΠ.Ε.Ι.Α)
- Νομοθετικό Διάταγμα 400/1970 «περί ιδιωτικής επιχειρήσεως ασφαλίσεως»
- Ετήσια Στατιστική Έκθεση της ΕΑΕΕ για το 2011: Η Ιδιωτική Ασφάλιση στην Ελλάδα 2011
- Ετήσια Έκθεση της ΕΠ.Ε.Ι.Α. για το 2008: Ιστορία της εποπτείας της Ιδιωτικής Ασφάλισης στην Ελλάδα
- Ετήσια Έκθεση της ΕΠ.Ε.Ι.Α. για το 2009: Στόχοι και Αρμοδιότητες της ΕΠ.Ε.Ι.Α.
- http://greekeconomistsforreform.com/wp-content/uploads/Reform_GR.pdf: Βαγιανός Δ., Βέττας Ν., Μεγύρ Κ., 2010, «Η οικονομική κρίση στην Ελλάδα: Μεταρρυθμίσεις και ευκαιρίες σε μία κρίσιμη συγκυρία»
- <http://www.eaee.gr/cms/uploads/oikmel-financialcrisisgr.pdf>, Υπηρεσία Μελετών και Στατιστικής, «Οικονομική κρίση και ύφεση: οι επιπτώσεις στις Ασφαλιστικές Επιχειρήσεις»

ΔΙΑΔΙΚΤΥΑΚΕΣ ΠΗΓΕΣ

http://el.wikipedia.org/wiki/Θεωρία_Πιθανοτήτων

http://www.ggka.gr/grammateia_main.htm Διοικητική Διάρθρωση Γενική Γραμματεία Καταναλωτή (ΓΓΚΑ), Αρμοδιότητες

http://www.oaed.gr/index.php?option=com_content&view=article&id=2&Itemid=427&lang=el, Οργανισμός Απασχόλησης Εργατικού Δυναμικού (ΟΑΕΔ), Ιστορική εξέλιξη

<http://www.ekpizo.gr> ΕΚ.ΠΟΙ.ΖΩ-Ένωση Καταναλωτών “Η Ποιότητα Ζωής”

<http://www.bankofgreece.gr> Τράπεζα της Ελλάδος(ΤτΕ)

www.epikef.gr Επικουρικό Κεφάλαιο

www.mib-hellas.gr Γραφείο Διεθνούς Ασφάλισης (Motor Insurers’ Bureau Greece)

www.eaee.gr Ένωση Ασφαλιστικών Εταιριών Ελλάδος (ΕΑΕΕ)

<http://www.gge.gr/4/organ.asp?209> Γενική Γραμματεία Εμπορίου ΥΠ. ΑΝ

<https://eiopa.europa.eu> Ευρωπαϊκή Αρχή Ασφαλίσεων και Επαγγελματικών Συντάξεων (ΕΑΑΕΣ)

<http://www.jaisweb.org/> Διεθνής Ένωση Εποπτικών Αρχών Ασφαλίσεων (ΔΕΕΑΑ)

<http://www.fatf-gafi.org/> Η Ομάδα Διεθνούς Χρηματοοικονομικής Δράσης για το Ξέπλυμα του Βρώμικου Χρήματος (FATF)

<http://www.oecd.org> Ο Οργανισμός Οικονομικής Συνεργασίας και Ανάπτυξης (OECD)

<http://www.asfaleieskanelakis.gr> «Ασφαλιστική Εταιρία»

<http://www.insuranceworld.gr/>, ερώτ.8η